

Lovforslag nr. L 163. Fremsat den 28. februar 2007 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven

(Revision af regler om advokaters virksomhed)

§ 1

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 5. oktober 2006, som ændret senest ved § 17 i lov nr. 108 af 7. februar 2007, foretages følgende ændringer:

1. § 119, stk. 2, nr. 3, affattes således:

»3) har bestået dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, jf. dog § 135 a,«

2. I § 119, stk. 2, nr. 4, ændres »jf. stk. 3-5.« til: »jf. stk. 3 og 4, og«.

3. I § 119, stk. 2, indsættes som nr. 5:

»5) har gennemført en teoretisk grunduddannelse og bestået en eksamen i forhold af særlig betydning for advokaterhvervet samt bestået en praktisk prøve i retssagsbehandling.«

4. I § 119, stk. 3, ændres »herunder behandling af retssager,« til: »herunder opnåelse af kendskab til behandlingen af retssager,«.

5. I § 119, stk. 4, udgår », dog med højst 2 år«.

6. § 119, stk. 5, ophæves.

Stk. 6 bliver herefter stk. 5.

7. § 119, stk. 6, der bliver stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling, herunder om indhold, tilrettelæggelse og betaling herfor. Justitsministeren kan i særlige tilfælde fritage for kravet om gennemførelse af den teoretiske grunduddannelse, kravet om eksamen og kravet om den praktiske prøve i retssagsbehandling. Advokatsamfundet forestår den teoretiske

grunduddannelse, eksamen og den praktiske prøve i retssagsbehandling. Retten vurderer, om en retssag er egnet til at udgøre den praktiske prøve i retssagsbehandling.«

8. I § 122, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Ved afgørelser om dispensation skal der navnlig lægges vægt på, at en advokat skal være uafhængig af det offentlige, således at der ikke kan opstå interessekonflikter mellem en offentlig ansættelse og den pågældendes udøvelse af advokatvirksomhed.«

9. § 123 affattes således:

»§ 123. En advokat skal i mindst 1 år enten have været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed, eller som advokat have været ansat hos en anden advokat, der udøver advokatvirksomhed, for at kunne udøve advokatvirksomhed i fællesskab med en anden advokat, udøve enkeltmandsvirksomhed som advokat eller eje aktier eller anpartar i et advokatselskab.

Stk. 2. Justitsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i stk. 1.«

10. § 124 affattes således:

»§ 124. Advokatvirksomhed må ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af advokater kun udøves af et advokatselskab, der drives i aktie-, anparts- eller kommanditaktieselskabsform (partnerselskabsform). Et advokatselskab må alene have til formål at drive advokatvirksomhed. Et advokatselskab, der alene ejes af advokater, og hvis eneste formål og aktivitet er at eje aktier eller anpartar i et andet advokatsel-

skab, kan dog eje aktier eller anparter i et advokatselskab. Et advokatselskab er pligtig og enerberettiget til i navnet at benytte ordene »advokataktieselskab«, »advokatanpartsselskab« eller »advokatkommanditaktieselskab« eller deraf dannede forkortelser. Uanset 1. og 2. pkt. må foreninger, interesseorganisationer og lignende som mandatar udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde.

Stk. 2. En advokat, der udøver virksomhed i et advokatselskab, eller en anden ansat i selskabet, der i medfør af stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter heri, hæfter personligt sammen med selskabet for ethvert krav, der er opstået som følge af vedkommendes bistand til en klient.

Stk. 3. Aktier eller anparter i et advokatselskab må, jf. dog stk. 8, kun ejes af:

- 1) advokater, der aktivt driver advokatvirksomhed i selskabet, i dets moderselskab eller dets datterselskab,
- 2) andre ansatte i selskabet, eller
- 3) et andet advokatselskab.

Stk. 4. De personer, der er nævnt i stk. 3, nr. 2, må alene tilsammen eje under en tiendedel af aktierne eller anparterne i selskabet. Det er ikke tilladt i selskabets vedtægter eller ved aktionæroverenskomst at fastsætte bestemmelser, der begrænser aktieselskabslovens bestemmelser om indløsning af aktier. Endvidere er det ikke tilladt i advokatselskaber at have forskellige aktie- eller anpartsklasser.

Stk. 5. De personer, der er nævnt i stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, skal bestå en prøve i de regler, der er af særlig betydning for advokaterhvervet. Justitsministeren fastsætter nærmere regler herom. Advokatsamfundet forestår afholdelsen af prøven.

Stk. 6. Klager over de personer, der er nævnt i stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan indbringes for Advokatnævnet i overensstemmelse med reglerne i kapitel 15 a og 15 b.

Stk. 7. Bestyrelsesmedlemmer, bortset fra medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet eller i dets moderselskab eller dets datterselskab. Medlemmer af direktionen i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet.

Stk. 8. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform, herunder regler om omdannelse af et

advokatselskab til andet formål og regler om afhændelse af aktier og anparter.

Stk. 9. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der overtræder stk. 1, 3, 4 og 7.

Stk. 10. I forskrifter, der udstedes i medfør af stk. 5 og 8, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i forskrifterne.«

11. § 126, stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* En advokat skal medvirke til, at en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten, kan deltage i den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling, jf. § 119, stk. 2, nr. 5. Advokaten skal afholde udgifterne til den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling.«

12. I § 126 indsættes som stk. 5:

»*Stk. 5.* Enhver advokat og advokatfuldmægtig skal løbende deltage i efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet. En advokat skal afholde udgifterne hertil for en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.«

13. I § 127 a indsættes som stk. 2:

»*Stk. 2.* § 126, stk. 1, 2 og 4, samt § 127 gælder også for de ansatte i et advokatselskab, som ejer aktier eller anparter i advokatselskabet, jf. § 124, stk. 3, nr. 2.«

14. § 129 affattes således:

»§ 129. Straffelovens §§ 144, 150-152 og 155-157 finder tilsvarende anvendelse på advokater samt deres autoriserede fuldmægtige, partnere, personale og andre, som i øvrigt beskæftiges i advokatvirksomheden.«

15. § 132 affattes således:

»§ 132. Enhver advokat har møderet for byret, for Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4, og for Den Særlige Klageret.«

16. § 133, stk. 3-5, affattes således:

»*Stk. 3.* Prøven består i, at den pågældende udfører to retssager, der afsluttes med mundtlig hovedforhandling.

Stk. 4. Den ene retssag kan være en byretssag, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 2, nr. 5. I så fald skal dette være en sag med kollegial behandling, eller en sag hvor der medvirker sagkyndige dommere. Den anden retssag skal aflægges for en af landsretterne eller

for Sø- og Handelsretten. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder sagen egnet hertil.

Stk. 5. Prøven er bestået, når de retter, hvor sagerne er udført, finder udførelsen tilfredsstillende. Vedkommende landsret eller Sø- og Handelsretten kan dog, hvis sagen er udført for landsretten eller Sø- og Handelsretten, ud fra den første sags karakter og udførelsen heraf erklære prøven for bestået alene på grundlag af denne sag. Den anden sag skal udføres senest 5 år efter udførelsen af den første sag, medmindre den ret, hvor den anden sag udføres, meddeler undtagelse herfra.«

17. § 135, stk. 1, affattes således:

»Enhver advokat kan have en eller to autoriserede fuldmægtige, der skal have bestået dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, jf. dog § 135 a, stk. 1.«

18. Efter § 135 indsættes:

»§ 135 a. Justitsministeren kan for personer, der i en af Den Europæiske Unions medlemsstater eller i et land, hvormed Fællesskabet har indgået aftale, har bestået en juridisk kandidateksamen, der i niveau svarer til den danske juridiske bachelor- og kandidateksamen, fastsætte en prøvetid som betingelse for ansøgerens autorisation som advokatfuldmægtig med henblik på at sikre, at ansøgeren har det fornødne kendskab til dansk procesret samt behersker det danske sprog på et sådant niveau, at ansøgeren kan gennemføre en hovedforhandling på forsvarlig vis. Det samme gælder for personer, der i en af Den Europæiske Unions medlemsstater eller i et land, hvormed Fællesskabet har indgået aftale, har bestået en juridisk bacheloreksamen og i Danmark har bestået en juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Justitsministeren kan i øvrigt i det omfang, det er nødvendigt til opfyldelse af Danmarks EU-retlige forpligtelser, fritage fra kravet om, at ansøgeren skal have bestået en dansk juridisk bachelor- eller kandidateksamen, herunder fastsætte en prøvetid som betingelse herfor.«

19. § 136, stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* Ved mundtlig forhandling for byret og for Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4, kan en advokat give møde ved sin autoriserede fuldmægtig.«

20. § 143, stk. 1, affattes således:

»Det Danske Advokatsamfund udgøres af alle danske advokater.«

21. I § 143 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Advokatrådet kan træffe bestemmelse om, at en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anpart i et advokatselskab, skal indkaldes til en samtale med kredsbestyrelsen i en af de advokatkrede, som grænser op til den kreds, hvor advokaten eller den ovennævnte person har sin virksomhed, hvis det må antages, at advokaten eller den ovennævnte person groft eller gentagne gange har tilsidesat de pligter, som stillingen medfører. Advokatrådet kan endvidere i sager, hvor en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anpart i et advokatselskab, er under mistanke for at have begået overtrædelser, der kan føre til frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed eller retten til at eje aktier eller anpart i et advokatselskab, bestemme, at der skal iværksættes et kollegialt tilsyn med advokaten eller den ovennævnte person.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

22. § 144 affattes således:

»§ 144. Advokatsamfundet opretter et Advokatnævn. Advokatnævnet består af en formand og 2 næstformænd, der alle skal være dommere, samt af 18 andre medlemmer. Formanden og næstformændene udpeges af Højesterets præsident. Af de øvrige medlemmer vælges 9 af Advokatsamfundet blandt advokater, der ikke er medlemmer af Advokatrådet, og 9, der ikke må være advokater, udpeges af justitsministeren. Justitsministerens udpegning af medlemmer samt stedfortrædere herfor sker efter indstilling fra sådanne myndigheder, organisationer og lignende, at det sikres, at der til nævnet udpeges medlemmer og stedfortrædere herfor, der har kendskab til både private klienters, erhvervsklienters og offentlige klienters interesser. Medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges for en periode af 6 år. Der er ikke mulighed for genudpegning.

Stk. 2. Ved nævnets behandling af en sag skal deltage et eller flere medlemmer af formandskabet, et eller flere af de medlemmer, der er udpeget af justitsministeren, og et antal advokater, der svarer til antallet af de medlemmer, der er udpeget af justitsministeren.

F. t. l. vedr. retsplejeloven

Stk. 3. Advokatnævnet kan ved sagernes forberedelse lade sig bistå af advokatkredsens bestyrelser.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om Advokatnævnets virksomhed, herunder om nævnets virksomhed i afdelinger. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om betaling af udgifter til honorarer m.v. til advokater, der udpeges som anklager, forsvarer eller til at varetage klagerens interesser i disciplinær-sager.«

23. I § 145, stk. 1, udgår »og sager efter § 146 om klager over vederlag«.

24. § 145, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Justitsministeren fastsætter nærmere regler om kredsbestyrelsernes behandling af sager, hvor de skal bistå Advokatnævnet, samt kredsbestyrelsernes afholdelse af de samtaler, som er nævnt i § 143, stk. 3.«

25. § 146 affattes således:

»§ 146. Klager over vederlag, som en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, har forlangt for sit arbejde, kan af den, som har retlig interesse heri, indbringes for Advokatnævnet. Nævnet kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde.

Stk. 2. Klager skal indgives inden et år efter, at klageren er blevet bekendt med kravet om vederlag. Fristen regnes fra den endelige afregning af den pågældende sag. Advokatnævnet kan behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

Stk. 3. Advokatnævnets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«

26. § 147 ophæves.

27. § 147 a affattes således:

»§ 147 a. Så længe en sag behandles af Advokatnævnet, kan klagesagens parter ikke anlægge sag ved domstolene om de spørgsmål, der er omfattet af klagen. Når Advokatnævnet har truffet afgørelse, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene.«

28. I § 147 b, stk. 1, ændres »en advokat eller et advokatselskab« til: »en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab,«.

29. I § 147 b, stk. 2, ændres »6 måneder« til: »1 år«.

30. § 147 c, stk. 1 og 2, affattes således:

»Finder Advokatnævnet, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan nævnet tildele advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, en irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 300.000 kr.

Stk. 2. Advokatnævnet kan under anvendelse af tvangsbøder pålægge en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. Nævnet kan endvidere, hvis det skønnes fornødent, fratage advokaten eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, en sag og lade en anden af klienten godkendt advokat eller person, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, færdiggøre den.«

31. I § 147 c indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Har en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af de regler, som regulerer advokaterhvervet, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil overholde disse regler, kan Advokatnævnet frakende vedkommende retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at eje aktier eller anpartar i et advokatselskab. Frakendelse kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

32. I § 147 c, stk. 5, der bliver stk. 6, indsættes efter »advokatselskabet,«: »personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab,«

33. I § 147 d, stk. 1 og 3, ændres »advokaten eller advokatselskabet« til: »advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124, stk.

3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab,«

34. § 147 e affattes således:

»§ 147 e. Advokaten eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan forlange en afgørelse efter § 147 c, stk. 3 eller stk. 4, indbragt for retten. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Stk. 2. Anmodning om sagsanlæg skal fremsættes over for justitsministeren inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Justitsministeren anlægger herefter sag i den borgerlige retsplejes former mod advokaten eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab.

Stk. 3. Anmodning om sagsanlæg har opsættende virkning, men retten kan, hvis Advokaternævnet har frakendt advokaten retten til at udøve advokatvirksomhed eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, retten til at eje aktier eller anparter i et advokatselskab, ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve sådan virksomhed, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.«

35. § 260 affattes således:

»§ 260. En part kan lade en anden møde for sig i retten efter nedenstående regler i stk. 2-9 om rettergangsfuldmægtige.

Stk. 2. Advokater er eneberettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parterne, medmindre andet følger af stk. 3, 5, 6, 8 og 9.

Stk. 3. Der kan dog mødes for en part i retten ved personer, der er

- 1) værge for en part, der er umyndig, under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7,
- 2) beslægtet eller besvogret med en part i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søskendebørn eller er partens ægtefælle, adoptiv- eller plejeforælder, adoptiv- eller plejebarn,
- 3) hører til samme husstand som parten, samt ved
- 4) personer, der er ansat hos parten for et tidsrum, der ikke er kortere end en måned, og – når parten ikke selv er advokat – ikke med det særlige formål at møde i retten.

Stk. 4. Personer omfattet af stk. 3 skal kunne føre bevis for deres tilknytning til parten, når retten eller modparten forlanger det. Retten kan undtagelsesvis tillade en passende udsættelse hertil.

Stk. 5. En part kan i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a, i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 samt under udlægsforretninger i fogedretten møde i retten ved andre end de personer, der er nævnt i stk. 2 og 3.

Stk. 6. Justitsministeren kan tillade, at ansatte i foreninger, interesseorganisationer og lignende, der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, kan møde for en part i byretten i retssager vedrørende løn- og ansættelsesforhold, som foreningerne, interesseorganisationerne og lignende som mandatar udfører for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde. Det er en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, jf. dog § 135 a, stk. 2.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om ordningen i stk. 6.

Stk. 8. Når det under hensyn til sagens karakter og øvrige omstændigheder findes forsvarligt, kan retten tillade, at der mødes ved advokat fra andet nordisk land.

Stk. 9. Under skiftebehandlinger er det tilladt at lade møde for sig ved andre end de personer, der er nævnt i stk. 2 og 3. Det samme gælder under fogedforretninger, herunder auktionsforretninger, for den, imod hvem retshandlingen er rettet, og under auktionsforretninger for dem, der afgiver bud under auktionen. 1. og 2. pkt. finder dog ikke anvendelse, hvis der under retsmødet skal foregå forhandling om en tvist, jf. dog § 495, stk. 2.

Stk. 10. Hvis en part godtgør, at det ikke har været muligt for vedkommende at antage en advokat til at udføre en retssag, kan retten beskikke den pågældende en advokat. Beskikkelsen sker på betingelse af, at parten erklærer sig villig til at godtgøre statskassen udgifterne herved og efter rettens bestemmelse stiller sikkerhed for disse udgifter. Retten pålægger samtidig med sagens afslutning parten at erstatte statskassen dennes udgifter i forbindelse med beskikkelsen.«

36. Efter § 267 indsættes i *kapitel 25*:

»§ 267 a. Den, som uden at være omfattet af § 260, stk. 2, 3, 6, 8 og 9, samt § 136, stk. 8, i medfør af § 260, stk. 5, repræsenterer en part i sager

om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a, i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 samt under udlægsforretninger i fogedretten, skal udvise en adfærd, som er i overensstemmelse med god skik for rettergangsfuldægtige. Rettergangsfuldægtigen skal udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsiger. Sagen skal fremmes med den fornødne hurtighed.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om god skik for rettergangsfuldægtige.

§ 267 b. Justitsministeren påser, at rettergangsfuldægtige overholder reglerne om god skik i § 267 a og forskrifter udstedt i medfør heraf på grundlag af indberetning fra retterne og klage fra klienter eller andre, der har en retlig interesse heri.

§ 267 c. Justitsministeren kan tildele en rettergangsfuldægtig en irettesættelse i mindre grove eller enkeltstående tilfælde af overtrædelse af reglerne om god skik for rettergangsfuldægtige. Har en rettergangsfuldægtig gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af reglerne om god skik for rettergangsfuldægtige, og giver de udviste forhold grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil overholde reglerne om god skik for rettergangsfuldægtige, kan justitsministeren fratage rettergangsfuldægtigen retten til at udføre sager for andre ved domstolene. Fratagelsen kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre.

Stk. 2. Justitsministerens afgørelse skal indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og om fristen herfor.

Stk. 3. Rettergangsfuldægtigen kan forlange en afgørelse efter stk. 1 om fratagelse af retten til at udføre sager for andre ved domstolene indbragt for retten. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Stk. 4. Anmodning om sagsanlæg skal fremsættes over for justitsministeren inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Justitsministeren anlægger herefter sag mod rettergangsfuldægtigen i den borgerlige retsplejes former.

Stk. 5. Anmodning om sagsanlæg har opsættende virkning, men retten kan, hvis justitsministeren har frataget rettergangsfuldægtigen retten til at udføre sager for andre ved domstolene,

ved kendelse udelukke den pågældende fra at udføre sager for andre ved domstolene, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

§ 267 d. Justitsministeren kan til enhver tid ophæve en fratagelse efter § 267 c, stk. 1.

Stk. 2. Er fratagelsen sket indtil videre, og afslår justitsministeren en ansøgning om ophævelse af fratagelsen, kan den pågældende forlange spørgsmålet indbragt for retten, hvis der er forløbet 5 år efter fratagelsen. Sagen anlægges af justitsministeren i den borgerlige retsplejes former.

Stk. 3. Godkender retten justitsministerens afgørelse, kan spørgsmålet først på ny indbringes for retten, når der er forløbet 2 år efter rettens afgørelse.«

37. § 361, stk. 5, affattes således:

»*Stk. 5.* Reglerne i stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse i en sag om vederlag til en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, hvis den anden part anmoder om, at sagen behandles ved Advokatnævnet, jf. § 146. Sagen kan dog først på ny indbringes for retten, når Advokatnævnet har afsluttet behandlingen af sagen.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2008, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Retsplejelovens § 144, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 22, træder i kraft den 1. juli 2007.

§ 3

Stk. 1. De hidtil gældende regler om gennemførelsen af en teoretisk efteruddannelse på områder af særlig betydning for advokater som betingelse for at få beskikkelse som advokat finder anvendelse for personer, der inden lovens ikrafttræden er påbegyndt eller har gennemført denne efteruddannelse. Disse personer kan således beskikkes som advokat, uanset at de ikke opfylder betingelsen i retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 5, herunder om en praktisk prøve i retssagsbehandling, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3. Det er en forudsætning, at efteruddannelsen er afsluttet senest den 31. december 2009, og at eksamen er bestået senest den 31. januar 2011.

Stk. 2. Personer, der har bestået juridisk kandidateksamen før den 1. januar 1997, kan beskikkes som advokat, uanset at de ikke opfylder betingelsen i retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 5, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3.

Stk. 3. Retsplejelovens § 123, stk. 1, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 9, finder ikke anvendelse for advokater, der inden lovens ikrafttræden er indtrådt i et fællesskab af advokater eller har erhvervet aktier eller anpartar i et advokatselskab.

Stk. 4. Retsplejelovens § 126, stk. 5, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 12, finder ikke anvendelse for autoriserede advokatfuldmægtige, der er tilmeldt den hidtil gældende teoretiske efteruddannelse på områder af særlig betydning for advokater som betingelse for at få beskikkelse som advokat. Dette gælder dog kun indtil, fuld-

mægtigene har gennemført den hidtil gældende efteruddannelses teoretiske kurser.

Stk. 5. En advokat eller en autoriseret fuldmægtig, der inden lovens ikrafttræden er påbegyndt behandlingen af en retssag for Sø- og Handelsretten, kan færdiggøre behandlingen af denne sag, uanset bestemmelsen i retsplejelovens § 132 eller § 136, stk. 3, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 15 og 19.

Stk. 6. Klager over vederlag, som en advokat eller et advokatselskab har forlangt for sit arbejde, der er indgivet inden lovens ikrafttræden, færdigbehandles efter de hidtil gældende regler i retsplejelovens kapitel 15 a.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Lovforslagets formål og baggrund.....	5430
2. Det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet.....	5430
2.1. Gældende ret.....	5430
2.2. Advokatudvalgets overvejelser.....	5432
2.3. Justitsministeriets overvejelser.....	5434
3. Tilsynet med og behandlingen af klager over advokater.....	5434
3.1. Gældende ret.....	5434
3.1.1. Tilsynet med advokater.....	5434
3.1.2. Behandlingen af klager over advokater.....	5435
3.1.2.1. Salærklager.....	5435
3.1.2.2. Disciplinærklager.....	5436
3.2. Advokatudvalgets overvejelser.....	5437
3.3. Justitsministeriets overvejelser.....	5441
4. Advokaters grund- og efteruddannelse.....	5443
4.1. Gældende ret.....	5443
4.2. Advokatudvalgets overvejelser.....	5445
4.3. Justitsministeriets overvejelser.....	5447
5. Møderet for landsret.....	5448
5.1. Gældende ret.....	5448
5.2. Advokatudvalgets overvejelser.....	5448
5.3. Justitsministeriets overvejelser.....	5449
6. Ejerskabsforholdene i advokatvirksomheder.....	5449
6.1. Gældende ret.....	5449
6.2. Advokatudvalgets overvejelser.....	5451
6.3. Justitsministeriets overvejelser.....	5453
7. Advokaters møderetsmonopol.....	5453
7.1. Gældende ret.....	5453
7.2. Advokatudvalgets overvejelser.....	5455
7.3. Justitsministeriets overvejelser.....	5458
8. Andre regler i retsplejeloven om advokater.....	5459
8.1. Gældende ret.....	5459
8.2. Advokatudvalgets overvejelser.....	5460
8.3. Justitsministeriets overvejelser.....	5461
9. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.	5462
10. Hørte myndigheder og organisationer mv.....	5462

1. Lovforslagets formål og baggrund

Lovforslagets formål er at skabe en mere tidssvarende regulering af advokaters forhold, at styrke borgernes retssikkerhed og at skabe øget konkurrence på advokatområdet.

Den seneste samlede revision af retsplejelovens afsnit om advokater blev gennemført for godt 25 år siden, og der har i de seneste år været rejst spørgsmål og været overvejelser om ændring af de gældende regler om det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet, advokaters møderetsmonopol, behandlingen af klager over advokater, adgangen til at drive advokatvirksomhed i selskabsform og ejerskabsforholdene i advokatvirksomheder.

Lovforslaget indeholder følgende hovedpunkter:

- Reguleringen af Advokatsamfundet ændres ved, at Advokatsamfundet ikke fremover skal have karakter af en forening, men omdannes til en ved lov oprettet og reguleret institution, der udgøres af alle advokater, og som fortrinsvis varetager tilsyns- og disciplinærfunktioner i forhold til alle advokater.
- Møderetsmonopolet lempes således, at andre end advokater vil kunne møde i den forenklede inkasoproses, småsagsprocessen og udlægsforeninger i fogedretten. Der indføres regler om god skik for disse rettergangsfuldmægtige, der ikke er advokater, og Justitsministeriet påser overholdelsen af god skik-reglerne.
- Advokatuddannelsen ændres. I dag skal alle, der vil være advokat, op til en mundtlig eksamen i juridiske emner. Fremover skal alle, der vil være advokat, op til dels en teoretisk eksamen i regler, der er af særlig betydning for advokaterhvervet (advokatetiske regler, klientkontoregler, regnskabsforståelse m.v.), dels en praktisk prøve i retssagsbehandling.
- Der bliver en mere liberal tilgang til advokatbranchen ved, at organisationsansatte advokatfuldmægtige fremover lettere vil kunne beskikkes som advokat.
- Advokater og advokatfuldmægtige skal fremover løbende deltage i efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet.
- Den ene af de to prøvesager, der kræves for, at en advokat kan få møderet for landsret, vil fremover kunne være en byretssag.
- Fremover kan også andre ansatte end advokater være medejer af et advokatselskab. Der stilles dog en række betingelser: De må tilsammen kun eje under 1/10 af aktierne eller anparterne i selskabet, de skal bestå en prøve i de regler, der er af

særlig betydning for advokaterhvervet, og klager over dem kan indbringes for Advokatnævnet, der får tilsvarende beføjelser over for dem, som nævnet har i forhold til advokater.

- Fremover kan man drive advokatvirksomhed i kommanditaktieselskabsform (partnerselskaber), ligesom man kan anvende en holdingselskabsstruktur.
- Advokatnævnets sammensætning ændres, så det sikres, at der er lige mange advokater og repræsentanter for offentligheden i nævnet.
- Salærklager kan indbringes direkte for Advokatnævnet i modsætning til i dag, hvor salærklager indbringes for kredsbestyrelsen.
- Bødemaksimum forhøjes. Advokatnævnet kan i dag pålægge en advokat eller et advokatselskab en bøde på indtil 200.000 kr. Dette forhøjes til 300.000 kr.
- Advokatrådet får nye tilsynsbeføjelser. Advokatrådet kan bestemme, at en advokat skal indkaldes til en kollegial samtale, og rådet kan iværksætte et kollegialt tilsyn.

Lovforslaget bygger på Advokatudvalgets betænkning nr. 1479/2006 om retsplejelovens regler om advokater (herefter "betænkningen"). Ved afgivelsen af betænkningen bestod udvalget af en formand (professor, dr. jur. Mads Bryde Andersen) og 15 andre medlemmer som repræsentanter for Østre og Vestre Landsret, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Justitsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Konkurrencestyrelsen, Beskæftigelsesministeriet, Advokatrådet, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Dansk Industri, Dansk Handel og Service, Håndværksrådet, HTS-I (nu Dansk Erhverv), Finansrådet, Realkreditrådet, Forsikring & Pension, Landsorganisationen i Danmark samt Forbrugerrådet.

2. Det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet

2.1. Gældende ret

2.1.1. Efter retsplejelovens § 143 er alle advokater medlemmer af Det Danske Advokatsamfund. Bestemmelsen indebærer, at enhver advokat automatisk bliver medlem af Advokatsamfundet, når han eller hun modtager beskikkelse. Der finder ikke nogen egentlig indmeldelse sted, og et medlem af Advokatsamfundet kan ikke ekskluderes. Udtræden af Advokatsamfundet kan kun ske ved, at retten til at udøve advokatvirksomhed ophører ved frivillig deponering af beskikkelsen eller ved frakendelse af retten til at

udøve advokatvirksomhed ved dom eller ved kendelse fra Advokatnævnet.

Bestemmelsen blev oprindeligt indført som § 139 i den første retsplejelov (lov nr. 70 af 11. april 1916 om rettens pleje), der trådte i kraft den 1. oktober 1919, med ordlyden »Samtlige Sagførere udgør et Samfund.«

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at det overordnede formål med en lovfæstet ordning af "sagførervæsenet" var at indføre et tilsyns- og disciplinærsystem til varetagelse af det offentliges interesse i at opretholde en høj faglig og etisk standard blandt de udøvende advokater og samtidig sikre advokatstandens uafhængighed af statsmagten.

Dette overordnede formål blev tilgodeset ved at oprette et kontrolorgan, der udgik fra sagførerne selv, og som lå uden for de statslige myndigheders kompetence. En forudsætning for, at et sådant system kunne fungere effektivt, var, at alle udøvende sagførere var underlagt dette kontrolorgans myndighed, og som følge heraf måtte alle sagførere være medlem af Sagførersamfundet, som det hed dengang.

Bestemmelsen var uforandret gældende indtil revisionen af retsplejelovens afsnit om advokater, som blev gennemført ved lov nr. 277 af 9. juni 1982. Ved denne revision fik bestemmelsen den ordlyd (og det paragrafnummer), som den har i dag.

Revisionen i 1982 byggede på betænkning nr. 871/1979 vedrørende revision af retsplejelovens afsnit om advokater. Udvalget bag betænkningen var af den opfattelse, at advokaternes pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet burde bevares. Som følge heraf foreslog udvalget, at den gældende ordning blev opretholdt uændret, og at der alene foretoges en modernisering af bestemmelsens ordlyd. Dette forslag blev vedtaget, og revisionen af retsplejelovens afsnit om advokater kom derfor ikke til at berøre reglerne om advokaters pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet.

Reglerne om advokaters pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet er ikke siden ændret.

Samtidig med, at forbuddet i retsplejelovens § 124 mod at drive advokatvirksomhed i selskabsform blev ophævet ved lov nr. 403 af 13. juni 1990, blev der dog i § 143, stk. 2, som 3. pkt. indført en bestemmelse, hvorefter Advokatsamfundets tilsyns- og sanktionsbeføjelser blev udvidet til også at omfatte advokatselskaber.

Det er således fortsat de samme hensyn, der i dag ligger bag kravet om advokaters pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet. Det er således navnlig hensynet til at sikre advokaternes uafhængighed af

statsmagten, der er afgørende for den gældende organisationsform.

2.1.2. Det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet er snævert forbundet med advokatmyndighedernes udøvelse af disciplinær- og tilsynsmyndighed.

Advokatrådet (Advokatsamfundets bestyrelse) har således bl.a. til opgave at føre *tilsyn* med, at advokater overholder de advokatetiske regler og klientkontoreglerne samt har ansvarsforsikring mv., så klienterne er sikret, hvis advokaten giver forkert rådgivning eller misbruger klientkontoen.

Herudover har Advokatsamfundet gennem årene påtaget sig en række aktiviteter, som mere ligner dem, som er typiske for *branche- og interesseorganisationer*, herunder også markedsføringslignende initiativer for advokaterne.

Derimod varetager Advokatsamfundet *ikke arbejdsgiver- eller arbejdstagerinteresser*.

2.1.3. Retsplejelovens krav om pligtmæssigt medlemskab af Advokatsamfundet er gennemgået i Eksklusivudvalgets betænkning nr. 1419/2002. Det var Eksklusivudvalgets opfattelse, at den eksisterende ordning burde bevares, og at de hensyn, der i sin tid begrundede indførelsen af ordningen, efter Eksklusivudvalgets opfattelse fortsat var relevante og afgørende. Efter Eksklusivudvalgets opfattelse var det en nødvendig forudsætning for, at Advokatsamfundet havde mulighed for at udøve et effektivt tilsyn, at alle advokater var medlemmer af Advokatsamfundet. Eksklusivudvalget fandt, at det pligtmæssige medlemskab herved adskilte sig afgørende fra eksklusivbestemmelser i kollektive aftaler på arbejdsmarkedet, hvor lovgivningsmagten ikke har tillagt fagforeninger og arbejdsgivere udøvende og dømmende beføjelser i forhold til deres medlemmer.

Beskæftigelsesministeren fremsatte den 9. januar 2003 forslag til lov om ændring af lov om beskyttelse mod afskedigelse på grund af foreningsforhold (lovforslag nr. L 120). Her blev det bl.a. anført, at regeringen fandt det væsentligt, at der – uanset Eksklusivudvalgets anbefaling – blev foretaget en nærmere gennemgang af den gældende ordning om advokaters pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet med henblik på at vurdere behovet for ordningens opretholdelse. Lovforslaget blev ikke vedtaget og bortfaldt med udgangen af folketingssamlingen 2002-03.

2.1.4. Ved dom af 11. januar 2006 afgjorde Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i sagerne Sørensen vs. Danmark (52562/99) og Rasmussen vs. Danmark (52620/99), at foreningsfriheden var blevet

krænket i forhold til Sørensen og Rasmussen, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 11.

Ved lov nr. 153 af 26. april 2006 ændredes lov om beskyttelse mod afskedigelse på grund af foreningsforhold. Loven indeholder nu et forbud mod eksklusivaftaler på arbejdsmarkedet og et forbud mod, at en arbejdsgiver lægger vægt på foreningsforhold i forbindelse med ansættelse og afskedigelse. Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til lovforslaget, at dommen fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ikke ændrer ved, at foreninger, der er oprettet ved lov, og som udfører offentlig myndighed som f.eks. lovregulerede kollegiale organer blandt visse liberale professioner, der fastsætter fagetiske regler og håndhæver disse over for deres medlemmer, ikke omfattes af foreningsbegrebet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 11. Regeringen har imidlertid besluttet at afskaffe de eksklusivlignende ordninger inden for de liberale erhverv.

Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at Justitsministeriet vil anmode det nedsatte udvalg om advokater om i sin betænkning at beskrive mulige løsningsmodeller i forbindelse med de spørgsmål, der opstår ved en afskaffelse af det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet. Justitsministeriet vil på baggrund af betænkningen fra udvalget udarbejde et lovforslag om ophævelse af det obligatoriske medlemskab af Advokatsamfundet og om den fremtidige tilrettelæggelse af et tilsyn, klagesagsbehandling og uddannelse på advokatområdet med henblik på fremsættelse i Folketinget i oktober 2006.

Ved lov nr. 491 af 7. juni 2006 ændredes sundhedsloven. Herved ophævedes eksklusivbestemmelser og krav om foreningsmedlemskab i praksissektoren.

2.2. Advokatudvalgets overvejelser

2.2.1. Advokatudvalget har i betænkningen beskrevet fem mulige løsningsmodeller i forbindelse med de spørgsmål, der opstår ved en afskaffelse af det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet.

Det drejer sig om følgende modeller:

- En model, hvorefter Advokatsamfundet fremover ikke skal have karakter af en forening, men derimod være en ved lov oprettet og reguleret institution, som fortrinsvis varetager tilsyns- og disciplinærfunktioner i forhold til alle advokater (model 1).
- En tilslutningsmodel, hvorefter de advokater, som ikke ønsker at være medlemmer af Advokatsamfundet, skal være tilsluttet – og bidrage til udgifterne forbundet med driften af – Advo-

katsamfundets tilsyns- og disciplinærsystem (model 2).

- En model, hvor der ikke stilles krav om medlemskab af Advokatsamfundet, men af en godkendt advokatsammenslutning, som der kan være flere af (model 3).
- En model, hvorefter retten til at kalde sig advokat er knyttet til medlemskabet af Advokatsamfundet (dvs. en titelbeskyttelse knyttet til medlemskabet), men hvor der som udgangspunkt ikke er knyttet enerettigheder til advokattitlen, herunder f.eks. eneret til at møde som partsrepræsentant (procesfuldmægtig) i retten (model 4).
- En offentlig tilsynsmodel, hvor der oprettes et statsligt tilsyns- og disciplinærsystem (f.eks. et disciplinærnævn) (model 5).

Modellerne er nærmere beskrevet i betænkningen side 219-247

2.2.2. Et flertal af udvalgets medlemmer anbefaler model 1 som grundlag for en fremtidig regulering af advokatprofessionen. Modellen indebærer en ændring af retsplejelovens § 143, stk. 1, således at Advokatsamfundet fremover ikke anses for en forening, men en organisation, der udgøres af alle advokater med beskikkelse, som er oprettet ved lov, og som i henhold til lovgivningen er tillagt offentligretlige funktioner.

Modellen indebærer navnlig, at Advokatsamfundet af hensyn til at sikre en uafhængig og kvalificeret advokatbistand for borgere og virksomheder forestår tilsyns- og disciplinærfunktionen og de dermed naturligt forbundne opgaver for alle advokater med beskikkelse. Advokatsamfundet forestår af samme grunde grunduddannelsen for advokater. Den løbende efteruddannelse bør kunne tilbydes advokaterne af enhver fagligt kompetent udbyder, men det vil være naturligt og mest hensigtsmæssigt, at kontrollen med, at uddannelseskravene efterleves, placeres hos Advokatsamfundet som led i tilsynet med advokaterne.

Flertallet i udvalget finder, at modellen bedre end nogen anden model, som udvalget har drøftet, bl.a. sikrer, at borgere og virksomheder har adgang til en uafhængig og kvalificeret advokatbistand, og at princippet om negativ foreningsfrihed respekteres.

Flertallet har særligt lagt vægt på hensynet til, at borgere og virksomheder skal have adgang til uafhængig og kvalificeret bistand fra advokater. Hensynet til uafhængighed betyder, at den enkelte advokat skal være uafhængig af statsmagten og af enhver uvedkommende privat interesse, der kan være i konflikt med klientens interesser.

F. t. l. vedr. retsplejeloven

Efter flertallets opfattelse er det derfor helt afgørende for borgere og virksomheders tillid til advokatprofessionen og til retsvæsenet som sådan, at der ikke kan sættes spørgsmålstegn ved hverken den enkelte advokats uafhængighed eller uafhængigheden og den faglige kompetence hos den, der skal føre tilsyn med advokaterne og udøve disciplinærmyndighed over dem.

Disse hensyn samt hensynet til at værne om fortrolighedsforholdet mellem advokaten og klienten taler efter flertallets opfattelse med stor vægt for at lade Advokatsamfundet forestå tilsyns- og disciplinærfunktionen og de dermed naturligt forbundne opgaver for alle advokater med besiddelse.

Hensyn til såvel den enkelte klient som til retsplejen kræver, at advokatbistanden til borgere og virksomheder har en høj faglig og etisk kvalitet. Dette stiller krav til såvel selve advokatuddannelsen som til løbende efteruddannelse af advokater.

Grunduddannelsen bør navnlig sikre et grundigt kendskab til de almindelige og særlige advokatpligter samt til behandlingen af retssager. Uddannelsens omfang og pris bør ikke udgøre en konkurrencebegrænsende barriere for adgang til erhvervet. Både saglige og økonomiske hensyn taler for at placere denne opgave i Advokatsamfundet.

Den løbende efteruddannelse bør derimod kunne tilbydes advokaterne af enhver fagligt kompetent udbyder, men det vil være naturligt og mest hensigtsmæssigt at placere kontrollen med, at uddannelseskravene efterleves, hos Advokatsamfundet som led i tilsynet med advokaterne.

Ud over at opfylde de angivne mål har den beskrevne model bl.a. den samfundsgavnige effekt, at den samlede advokatstands apolitiske arbejde – navnlig udarbejdelse af hørings svar samt vederlagsfri retshjælp ved advokatvagter – for det danske retssamfund kan bevares.

Advokatsamfundet udgøres ifølge modellen af alle advokater med besiddelse. Dette indebærer, at alle advokater, der opfylder de af lovgivningsmagten fastsatte betingelser, automatisk omfattes af Advokatsamfundet, herunder navnlig tilsyns- og disciplinærsystemet. Det er alene Advokatnævnet eller domstolene, der kan træffe bestemmelse om, at advokaten skal fratages sin besiddelse og dermed ikke længere være omfattet af Advokatsamfundet. Hermed sikres almenhedens interesse i, at alle advokater er underkastet en ensartet regulering og ensartede pligter i forhold til det omgivne samfund.

Flertallet bag modellen finder derfor, at en gennemførelse af modellen opfylder regeringens ønske om at

fjerne eksklusivlignende ordninger for advokatstanden.

Det vil ifølge flertallet formentlig skulle afklares, om nogle af de opgaver, som Advokatsamfundet forestår efter den gældende ordning, og som kan have en vis lighed med aktiviteterne i en interesseorganisation, f.eks. arbejdet med positionering og udvikling af advokatstanden, vedblivende skal være omfattet af Advokatsamfundets formål under en lovændring, der i videre omfang end i dag betoner Advokatsamfundets offentligtretlige funktioner. Det flertal, der står bag modellen, vil ikke stille nærmere forslag om denne problemstilling, idet det efter flertallets opfattelse i givet fald bør afklares i forbindelse med justitsministerens godkendelse af vedtægt for Det danske Advokatsamfund.

Efter flertallets opfattelse er der ikke påvist forhold, som tyder på, at modellen skulle medføre konkurrencebegrænsninger inden for advokatbranchen. Der henvises til en økonomisk analyse om advokatbranchen, konkurrenceforhold og liberalisering, som Copenhagen Economics har fremlagt i september 2005.

Flertallet finder ikke, at de modeller, som er beskrevet som model 2 til 5 i betænkningen, er egnet til at danne grundlag for den fremtidige regulering af advokatprofessionen. Dette skyldes, at de øvrige modeller efter flertallets opfattelse indeholder en række afgørende ulemper og forringelser i forhold til den eksisterende ordning og særligt i forhold til model 1. Blandt disse har flertallet lagt særlig vægt på risikoen for faldende tilsynsintensitet, anfægtelse af advokatens uafhængighed, manglende garanti for kvalitet i retssagsbehandlingen, manglende gennemsigtighed i markedet og manglende beskyttelse af den negative forningsfrihed.

1 medlem blandt flertallet bemærker dog, at hvis lovgiver måtte ønske at følge en af de øvrige modeller, foretrakkes model 2.

2.2.3. Et mindretal i udvalget bemærker, at regeringen efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 11. januar 2006 har tilkendegivet, at man er indstillet på at afskaffe de eksklusivlignende ordninger inden for de liberale erhverv, herunder advokaters pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet, uanset at dette ikke er juridisk nødvendigt for at leve op til dommen.

Valget mellem de forskellige modeller, som udvalget har opstillet, må derfor efter mindretallets opfattelse i høj grad bero på en politisk afvejning af, i hvor høj grad de tilgodeser henholdsvis det nævnte principielle hensyn til at sikre foreningsfriheden og de principielle hensyn – bl.a. til at sikre en høj faglig og etisk

standard blandt advokater og samtidig sikre advokatstandens uafhængighed af statsmagten – der hidtil har begrundet det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet. Mindretallet afstår derfor fra at foretage denne afvejning.

2.3. Justitsministeriets overvejelser

Af hensyn til borgernes retssikkerhed er det vigtigt at sikre en høj etisk standard blandt advokater, så forbrugere og erhvervslivet beskyttes mod dårlig rådgivning og misbrug af klientkontoen.

Derfor skal der være et effektivt tilsyn med advokaters overholdelse af de advokatetiske regler, reglerne om klientkonto, forsikringspligt mv. Tilsynet skal være ensartet og kan derfor efter Justitsministeriets opfattelse ikke varetages af flere forskellige advokatsamfund (jf. model 3). Af samme grund kan ordningen heller ikke bygge på en tilslutningsmodel som i sundhedssektoren (model 2). Det ville kunne medføre – eller i hvert fald skabe mistanke om – at tilsynets intensitet blev påvirket af, om der var tale om et medlem eller en ”tilsluttet” advokat.

Det er også afgørende at sikre advokaters uafhængighed af statsmagten. Bl.a. af hensyn til borgernes retssikkerhed skal en advokat kun virke til gavn for sin klient og i den sammenhæng være fri af uvedkommende interesser. Det skal fortsat sikres, at den enkelte borger og virksomhed kan få en advokat til at føre en sag mod staten, uden at advokaten skal frygte pres fra staten i andre sammenhænge.

Derfor bør tilsynet med advokater efter Justitsministeriets opfattelse ikke ligge hos en statslig tilsynsmyndighed (jf. model 5). Hvis tilsynet overføres til en statslig myndighed, vil det ikke kunne være så intensivt, som det er i dag. Et intensivt tilsyn f.eks. med advokater, der er kritiske over for regeringen eller fører principielle retssager mod staten, vil medføre risiko for beskyldninger om magtmisbrug. Et mindre intensivt tilsyn end i dag vil omvendt betyde en forringelse af borgernes retssikkerhed gennem en ringere beskyttelse mod dårlig rådgivning og misbrug af betroede midler.

Justitsministeriet er derfor enig i, at den fremtidige regulering af Advokatsamfundet bør bygge på den af flertallet foreslåede model 1.

Hovedaktiviteten for Advokatsamfundet vil efter forslaget være at sikre overholdelse af de særlige advokatpligter gennem et udvidet tilsyn og et effektivt og moderniseret disciplinærsystem. Tilsynet vil navnlig bestå i kontrol med overholdelse af de advokatetiske regler og klientkontoreglerne, kontrol med forsikring og garantistillelse mv., så klienterne er sikret,

hvis advokaten giver forkert rådgivning eller misbruger klientkontoen.

Advokatsamfundet bør herudover fortsat kunne ”virke til gavn for det danske retssamfund”, jf. den gældende vedtægt for Advokatsamfundet. Dette arbejde består navnlig i deltagelse i lovforberedende udvalg samt udarbejdelse af høringssvar, som ikke følger partipolitiske eller fordelingsmæssige interesser, men som alene har til formål at bidrage til regeringens og Folketingets arbejde for borgernes retssikkerhed på baggrund af advokaternes særlige tekniske indsigt. Herudover kommer opgaver som f.eks. på Justitsministeriets vegne at stå for grunduddannelsen for advokater og advokateksamen.

Det er afgørende, at ingen advokat fremover tvinges til at bidrage til aktiviteter, som ikke er almennyttige og partipolitiske neutrale.

De hidtidige branceforeningsaktiviteter vil derfor ikke længere kunne varetages af Advokatsamfundet. Det drejer sig bl.a. om markedsføringslignende initiativer for advokaterne og udvikling af det forretningsmæssige grundlag for advokatvirksomheder. Eksempler på sådanne aktiviteter er Advokatsamfundets »kerneværdisprojekt«, »innovationsprojektet« og arbejdet med drift af advokatvirksomheder.

Det forudsættes i den forbindelse, at Advokatsamfundet efter en vedtagelse af lovforslaget gennemgår sin interne udvalgsstruktur, idet udvalgene fremover ikke skal beskæftige sig med andet end rent faglige spørgsmål, som kan omsættes i bidrag til retsudviklingen eller kan bidrage til oplysningsformål.

Advokatsamfundet vil heller ikke kunne varetage brancheinteresser i lovforberedende udvalg og ved afgivelse af høringssvar.

Sammenfattende foreslås det således, at Advokatsamfundet i stedet for at have karakter af en forening bliver til en institution af offentligretlig karakter, der har til hovedformål at sikre en af statsmagten uafhængig, ensartet og tæt kontrol med overholdelsen af de særlige advokatpligter, herunder særligt overholdelse af de advokatetiske regler, for at sikre borgernes retssikkerhed.

3. Tilsynet med og behandlingen af klager over advokater

3.1. Gældende ret

3.1.1. Tilsynet med advokater

3.1.1.1. Advokatsamfundets bestyrelse, Advokatrådet, fører tilsyn med advokaterne og deres autoriserede fuldmægtige, jf. retsplejelovens § 143, stk. 2. Advokatrådet fører tilsyn med advokaters overholdelse

af de pligter, som stillingen medfører, dvs. både overholdelse af den almindelige lovgivning, der ikke retter sig specifikt til advokater, og de særlige forpligtelser, som advokater i kraft af deres hverv er underlagt. Finder rådet, at en advokat ikke har handlet i overensstemmelse med de pligter, stillingen medfører, kan det indklage den pågældende for Advokatnævnet. Dette gælder også for advokatselskaber.

3.1.1.2. I medfør af retsplejelovens § 143, stk. 4, fastsætter Advokatsamfundet regler om sin organisation og virksomhed i en vedtægt, der skal godkendes af justitsministeren.

Det følger af retsplejelovens § 127, at Advokatsamfundet udarbejder regler om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler, sikkerhed mod økonomisk ansvar, som kan pådrages under udøvelse af advokatvirksomhed, og meddelelse af alle fornødne regnskabsmæssige og økonomiske oplysninger til Advokatsamfundet samt regler om iværksættelse af de fornødne kontrolforanstaltninger. Reglerne skal godkendes af justitsministeren.

Advokatsamfundet har i henhold til disse bestemmelser udarbejdet en vedtægt for Det danske Advokatsamfund samt en klientkontovedtægt. Klientkontovedtægten stiller en række krav til advokaternes bogføring, revision mv. og giver samtidig Advokatrådet en række muligheder for at føre kontrol med advokaters behandling af betroede midler. Vedtægterne er ved bekendtgørelser godkendt af Justitsministeriet, jf. senest bekendtgørelse nr. 1064 af 26. oktober 2006 om godkendelse af ændringer i vedtægt for Det danske Advokatsamfund og bekendtgørelse nr. 720 af 26. august 2002 om godkendelse af ændringer i vedtægt om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler.

Herudover har Advokatrådet udarbejdet et sæt advokatetiske regler, der udtrykker den danske advokatsstands opfattelse af de krav, som må stilles til advokaters professionelle standarder og etik under udøvelse af advokatvirksomhed. Reglerne skal tjene som vejledning for advokaterne, deres klienter og offentligheden med hensyn til de pligter af advokatetisk art, der påhviler advokater som led i udøvelsen af advokatvirksomhed. Reglernes formål er tillige at udgøre et bidrag til Advokatnævnets fastlæggelse af retsplejelovens standard god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, men de er ikke bindende for Advokatnævnet.

3.1.2. Behandlingen af klager over advokater

3.1.2.1. Salærklager

3.1.2.1.1. En advokat kan principielt frit beregne sit vederlag, men må ikke kræve højere vederlag for sit

arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt, jf. retsplejelovens § 126, stk. 2.

Ifølge de advokatetiske regler skal en advokat i forbindelse med, at aftalen om ydelse af bistand indgås, efter anmodning give sin klient oplysninger om de vigtigste elementer i den påregnede bistand og om størrelsen af det vederlag, advokaten agter at beregne sig. Hvor det ikke er muligt at oplyse et fast vederlag, skal advokaten enten angive den måde, hvorpå vederlaget vil blive beregnet, eller give et begrundet overslag. Advokaten skal endvidere oplyse om de forventede udlæg, herunder afgifter til det offentlige. Har advokaten givet et overslag, skal klienten så tidligt som muligt orienteres, hvis det samlede vederlag forventes at overstige det beløb, der er angivet i overslaget. Er klienten forbruger, skal advokaten af egen drift give klienten ovennævnte oplysninger.

Når advokatens arbejde er afsluttet, skal der ske afregning uden unødigt ophold, og opgørelsen bør indeholde en beskrivelse af de forhold, som der kræves vederlag for. En advokat må ikke indgå salæraftaler om, at vederlaget udgør en andel af det udbytte, der måtte opnås ved gennemførelsen af en sag.

3.1.2.1.2. Ifølge retsplejelovens § 146 kan klager over vederlag, som en advokat eller et advokatselskab har forlangt for sit arbejde, af den, som har retlig interesse heri, indbringes for bestyrelsen i den advokatkreds, hvor advokaten eller advokatselskabet har sit kontor.

Der er 11 advokatkrede i Danmark. Hver advokatkreds skal have en kredsbestyrelse, som varetager kredsens særlige anliggender og bistår Advokatrådet og Advokatnævnet samt træffer afgørelse vedrørende klager over vederlag. Retningslinierne for kredsbestyrelserne er indeholdt i §§ 27–32 i vedtægt for Det Danske Advokatsamfund.

Det følger af retsplejelovens § 145, at ved behandlingen af sager, hvor kredsbestyrelserne skal bistå Advokatnævnet, og sager efter § 146 om klager over vederlag tiltrædes bestyrelserne hver af et medlem, der ikke er advokat. Virker en kredsbestyrelse i flere afdelinger, tiltrædes kredsbestyrelsen dog af ét medlem for hver afdeling. Disse medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges af justitsministeren for 4 år ad gangen efter indstilling fra Kommunernes Landsforening. Justitsministeren kan fastsætte regler om indstilling fra kommuner, der ikke er medlemmer af Kommunernes Landsforening.

3.1.2.1.3. Justitsministeriet har ved bekendtgørelse nr. 284 af 22. juni 1983 fastsat nærmere regler om advokatkredsens bestyrelses behandling af klager over

advokatens vederlag og om bistand til Advokatnævnet.

Kredsbestyrelsens formand kan afvise en klage, hvis formanden finder, at klagen på forhånd må skønnes åbenbart grundløs, at den ikke henhører under kredsbestyrelsens kompetence, eller at klageren ikke har retlig interesse i det forhold, klagen vedrører.

Hvis der opnås et forlig mellem parterne, afsluttes sagen. Kredsbestyrelsen kan henvise en salærklage til Advokatnævnets afgørelse, hvis sagens afgørelse forudsætter, at et principielt disciplinærspørgsmål er afgjort, eller hvis sagen er af væsentlig, principiel karakter.

Kredsbestyrelsen kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at dette skal nedsættes eller bortfalde, jf. retsplejelovens § 146.

3.1.2.1.4. Kredsbestyrelsens afgørelse kan indbringes for Advokatnævnet af hver af parterne samt af Advokatrådet, jf. retsplejelovens § 147. Klager skal være indgivet til nævnet inden 4 uger efter, at kredsbestyrelsens afgørelse er meddelt parterne. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Advokatnævnet er oprettet i medfør af retsplejelovens § 144. Nævnet består af en formand og 2 næstformænd, der alle skal være dommere, samt af 15 andre medlemmer. Formanden og næstformændene udpeges af Højesterets præsident. Af de øvrige medlemmer udpeges 6, der ikke må være advokater, af justitsministeren, mens 9 vælges af Advokatsamfundet blandt advokater, der ikke er medlemmer af Advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere herfor udpeges for 4 år ad gangen. Ved nævnets behandling af en sag skal deltage et eller flere medlemmer af formandskabet, et eller flere af de medlemmer, der er udpeget af justitsministeren, og et antal advokater, der svarer til antallet af deltagende medlemmer af formandskabet og øvrige medlemmer. Advokatnævnet bistås ved sagernes forberedelse af advokatkredsens bestyrelser.

Justitsministeriet har i bekendtgørelse nr. 188 af 21. marts 2002, som ændret ved bekendtgørelse nr. 133 af 28. februar 2006, fastsat nærmere regler om Advokatnævnets virksomhed.

Advokatnævnet kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde, jf. retsplejelovens § 147, stk. 3. Hvis en salærklage er blevet forhåndsafvist af kredsbestyrelsen, kan afvisningen påklages til nævnet. Vedkommende formand kan stadfæste afgørelsen eller beslutte, at salærklagen skal realitetsbehandles af kredsbestyrelsen eller af nævnet.

3.1.2.1.5. Advokatnævnets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. retsplejelovens § 147, stk. 3.

Mens sagen behandles af kredsbestyrelsen eller Advokatnævnet, kan parterne ikke anlægge sag ved domstolene om de spørgsmål, som klagen angår, jf. retsplejelovens § 147 a. Når fristen for indbringelse af kredsbestyrelsens afgørelse til Advokatnævnet er udløbet, uden at afgørelsen er indbragt for Advokatnævnet, eller Advokatnævnet har truffet afgørelse, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene.

Advokaten kan have anlagt sag om sit tilgodehavende, før klagen er iværksat. Klienten kan i så fald anmode retten om, at sagen behandles ved kredsbestyrelsen i vedkommende advokatreds, jf. retsplejelovens § 361, stk. 5. Retten hæver i sådanne tilfælde sagen og sender den til advokatmyndighederne. Sagen kan først på ny indbringes for retten, når fristen for indbringelse af kredsbestyrelsens afgørelse er udløbet, uden at afgørelsen er indbragt for Advokatnævnet, eller Advokatnævnet har afsluttet behandlingen af sagen.

3.1.2.2. Disciplinærklager

3.1.2.2.1. Det følger af retsplejelovens § 147 b, at klager over, at en advokat eller et advokatselskab har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller af forskrifter fastsat i medfør af denne lov, kan indbringes for Advokatnævnet. Klager skal indgives inden 6 måneder efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Advokatnævnets sekretariat forestår sagens forberedelse, indhenter de nødvendige oplysninger til sagens behandling og foretager partshøring. Hvis en klager ikke besvarer sekretariatets henvendelser, henlægges klagen uden yderligere behandling, og dette meddeles parterne. Hvis advokaten ikke svarer, behandles klagen på det foreliggende grundlag, således at det alene er klagerens forklaringer og oplysninger, der lægges til grund.

Når forberedelsen er afsluttet, sender sekretariatet sagen til den lokale kredsbestyrelse. Kredsbestyrelsen udarbejder herefter en indstilling til Advokatnævnet. Herefter fremsender sekretariatet sagen til Advokatnævnets medlemmer, og sagen sættes på dagsordenen for førstkommende nævnsmøde. Nævnets medlemmer skal dog have mindst en måned til at overveje sagen.

De fleste sager behandles i en nævnssafdeling. Det er kun sager af principiel karakter og sager om fraken-

delse af retten til at udøve advokatvirksomhed, som skal behandles med deltagelse af mindst 10 medlemmer. Der er tre nævnsafdelinger, som består af 4 eller 6 nævnsmedlemmer, hvoraf der skal være lige mange advokater og ikke-advokater.

3.1.2.2.2. Vedkommende formand kan afvise en disciplinærklage fra en person, som ikke har retlig interesse i det forhold, klagen angår. Endvidere kan vedkommende formand afvise en klage, der på forhånd må skønnes åbenbart grundløs, samt en klage, der efter dens beskaffenhed ikke kan påkendes af nævnet.

Finder Advokatnævnet, at en advokat eller et advokatselskab har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan det tildele advokaten eller advokatselskabet en advarsel eller irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 200.000 kr., jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 1. Advokatnævnet kan endvidere under anvendelse af tvangsbøder pålægge en advokat eller et advokatselskab at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1, jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 2. Desuden kan nævnet, hvis det skønnes fornødent, fratage advokaten en sag og lade en anden advokat, der er godkendt af klienten, færdiggøre den.

Ifølge retsplejelovens § 147 c, stk. 3, kan Advokatnævnet, hvis en advokat har gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, og de udstviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, frakende advokaten retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed. Frakendelsen kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre.

3.1.2.2.3. Advokatnævnet sender ifølge retsplejelovens § 147 c, stk. 5, meddelelse om en afgørelse til klageren, advokaten, advokatselskabet, Advokatrådet og Justitsministeriet. Nævnet kan offentliggøre afgørelsen.

Offentliggørelse sker, når Advokatnævnet finder, at kendskab til kendelsen vil have en åbenbar betydning for valg af advokat, og hvis advokatens adfærd samtidig indikerer risiko for gentagelse. Offentliggørelse afhænger altid af en konkret vurdering. En frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed skal dog altid offentliggøres med angivelse af advokatens navn, adresse og frakendelsens varighed, jf. § 20 i bekendtgørelse nr. 188 af 21. marts 2002 om Advokatnævnets virksomhed, som ændret ved bekendtgørelse nr. 133 af 28. februar 2006.

3.1.2.2.4. Advokatnævnets afgørelser, der ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, skal

indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og fristen herfor, jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 4.

Ifølge retsplejelovens § 147 d kan Advokatnævnets afgørelse efter § 147 c, stk. 1 og 2, indbringes for retten af advokaten eller advokatselskabet. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen. Indbringelse skal ske inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Sagsanlæg har opsættende virkning for så vidt angår afgørelser, der er truffet i medfør af § 147 c, stk. 1. Afgørelsen indbringes ved, at advokaten eller advokatselskabet anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten eller advokatselskabet har kontor.

En advokat kan i medfør af retsplejelovens § 147 e forlange en afgørelse efter § 147 c, stk. 3, (om frakendelse af retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed) indbragt for retten. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen. Anmodning om sagsanlæg skal fremsættes over for Justitsministeriet inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Justitsministeriet anlægger herefter sag mod advokaten i den borgerlige retsplejes former. Anmodning om sagsanlæg har opsættende virkning, men retten kan, hvis Advokatnævnet har frakendt advokaten retten til at udøve advokatvirksomhed, ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve sådan virksomhed, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

3.1.2.2.5. Ifølge retsplejelovens § 147 f kan Advokatnævnet til enhver tid ophæve en frakendelse efter § 147 c, stk. 3. Er frakendelsen sket indtil videre, og afslår Advokatnævnet en ansøgning om ophævelse af frakendelsen, kan den pågældende forlange spørgsmålet indbragt for retten, hvis der er forløbet 5 år efter frakendelsen. Sagen anlægges af Justitsministeriet i den borgerlige retsplejes former. Godkender retten Advokatnævnets afgørelse, kan spørgsmålet først på ny indbringes for retten efter 2 års forløb.

3.2. Advokatudvalgets overvejelser

3.2.1. Advokatudvalgets overvejelser om ændring af det gældende tilsyns- og disciplinærsystem bygger på en række forslag, som er fremsat af Advokatrådet i rådets betænkning fra juli 2005 om advokaters tilsyns- og disciplinærsystem.

3.2.2. Advokatudvalget foreslår – i lighed med Advokatrådet – at der etableres mulighed for, at Advokatrådet kan beslutte at indkalde en advokat til en kollegial samtale. Samtalen skal anvendes, hvor der er

grund til at antage, at advokaten groft eller gentagne gange tilsidesætter advokatpligterne, f.eks. ved langsomme sagsbehandling, systematiske brud på særløftetsreglerne, samarbejdsaftaler, der bringer advokatens fuldstændige uafhængighed i fare, mv.

Samtalen har bl.a. til formål at gøre advokaten opmærksom på, at Advokatrådet har modtaget oplysninger, der tyder på, at advokaten har tilsidesat god advokatskik eller andre advokatpligter, samt at få vedkommende til at ændre kurs. Endvidere har samtalen til formål at forbedre Advokatrådets grundlag for at vurdere, om der bør indledes en sag ved Advokatnævnet mod den pågældende advokat. Udebliver advokaten fra samtalen, bør dette efter omstændighederne kunne betragtes som en tilsidesættelse af god advokatskik.

Samtalen er ikke et alternativ, men et supplement til klagesagsbehandlingen. Samtalen foreslås gennemført af kredsbestyrelsen i en af de advokatkrede, der grænser op til den kreds, hvor advokaten har sin virksomhed. Kredsbestyrelsen i advokatens egen kreds skal eventuelt på et senere tidspunkt deltage i behandlingen af klager over advokaten, hvorfor samtalen ikke bør finde sted ved denne kredsbestyrelse. Kredsbestyrelsen skal efter samtalen afgive en udtalelse til Advokatrådet, som f.eks. kan indeholde en indstilling om iværksættelse af yderligere tilsynstiltag.

Udvalget finder, at der med de fastsatte kriterier – mistanke om, at en advokat groft eller gentagne gange har tilsidesat advokatpligterne – for, hvornår samtalen skal anvendes, er fundet en rimelig løsning, som både tilgodeser hensynet til på den ene side klienterne og på den anden side hensynet til advokaten og dennes fortsatte drift af virksomheden.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 250-251.

3.2.3. Advokatudvalget foreslår endvidere – som tillige foreslået af Advokatrådet – at der etableres mulighed for, at der i sager, hvor en advokat er under mistanke for at have begået overtrædelser, der kan føre til frakendelse af advokatbeskikkelsen, kan udmeldes et kollegialt tilsyn med advokaten, der bl.a. skal have til formål at søge at forhindre yderligere overtrædelser.

Baggrunden for forslaget er, at udvalget finder det uheldigt, at en advokat – f.eks. mens der verserer en sag ved Advokatnævnet – kan fortsætte med at udsætte nye klienter for risikoen for at lide tab eller blive berørt på anden vis som følge af advokatens forretningsførelse.

Tilsynet bør føres af advokater, fordi disse – i samme omfang som den advokat, der føres tilsyn med – er underlagt krav om bl.a. tavshedspligt og uafhængighed samt har kendskab til sagsbehandlingen på et ad-

vokatkontor. Tilsynsadvokaten skal kunne antage f.eks. revisorer til at bistå sig i forbindelse med udøvelse af tilsynet. Tilsynsadvokaten skal dog ikke overtage driften af advokatens virksomhed, men påse arbejdsgangene, herunder i forbindelse med enkeltsager, samt påse regnskabsmæssige forhold mv. Det forudsættes, at tilsynet udføres således, at advokatens klienter og forretningsforbindelser som hovedregel ikke opnår kendskab til, at tilsynet er etableret. Advokatens forsøg på at modarbejde tilsynet vil efter omstændighederne kunne betragtes som en tilsidesættelse af god advokatskik.

Udvalget finder, at der med de fastsatte kriterier – mistanke om, at en advokat har begået overtrædelser, der kan føre til frakendelse af advokatbeskikkelsen – for, hvornår tilsyn skal iværksættes, er fundet en rimelig løsning henset til afvejningen af hensynet til på den ene side klienterne og på den anden side advokatens omdømme.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 251-254.

3.2.4. For så vidt angår ændringer af det gældende disciplinærsystem foreslår Advokatudvalget – i lighed med Advokatrådet – for det første, at Advokatnævnets sammensætning ændres, således at det fremover består af lige mange repræsentanter for offentligheden og for advokaterne. Udvalget finder det vigtigt, at der i befolkningen er tillid til Advokatnævnets behandling af klagesagerne. Advokatnævnet bør sammensættes af 3 dommere, 9 offentlighedsrepræsentanter og 9 repræsentanter for advokatbranchen (i dag er Advokatnævnet sammensat af 3 dommere, 6 offentlighedsrepræsentanter og 9 advokater). Ved behandlingen af en sag skal der deltage lige mange offentlighedsrepræsentanter som repræsentanter for advokatbranchen. Da endvidere et eller flere medlemmer af formandskabet også deltager i behandlingen af en sag, vil dette betyde, at der altid vil være et flertal af medlemmer, som ikke er advokater.

Udvalget finder endvidere, at det bør overvejes at fastsætte nærmere bestemmelser om, hvilke organisationer, myndigheder eller lignende der indstiller de pågældende offentlighedsrepræsentanter i Advokatnævnet til udpegning.

Ved den seneste udpegning i 2003 skete udpegningen i overensstemmelse med Justitsministeriets praksis efter indstilling fra Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Industri (DI), Amdradsforeningen i Danmark, Funktionærernes og tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Akademikernes Centralorganisation (AC), Landsorganisationen i Danmark (LO), Forbru-

gerrådet, Dansk Handel og Service (DHS) samt Handel, Transport og Serviceerhvervene (HTS).

Justitsministeriet tilstræber ved beskikkelsen af nye medlemmer, at der i Advokatnævnet opnås en ligelig fordeling af forbruger-, arbejdstager- og arbejdsgiverinteresser. Ved en ændring af bestemmelsen om udpegning af medlemmer til Advokatnævnet finder udvalget ikke, at man nødvendigvis skal være bundet af en sådan fordeling. Det afgørende bør være, at de nævnte organisationer, myndigheder eller lignende repræsenterer dem, der klager.

Udvalget finder endvidere, at det bør overvejes at fastsætte bestemmelse om udpegning af suppleanter for Advokatnævnets medlemmer, herunder hvem der indstiller disse, samt hvorvidt de skal kunne genbeskikkes.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 254-257.

3.2.5. Advokatudvalget foreslår endvidere – som også foreslået af Advokatrådet – at der fastsættes ensartede regler for behandlingen af salær- og adfærdsklager. Alle klager skal således behandles af Advokatnævnet som første og eneste instans. Klagefristen fastsættes for begge sagstyper til 1 år, men dog således at der fortsat i retsplejeloven bør være bestemmelser om, at Advokatnævnet kan behandle en klage, der indgives efter fristens udløb, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Udvalget finder, at det vil gøre klagesystemet mere enkelt og overskueligt, hvis såvel adfærds- som salærklager behandles af Advokatnævnet i første og eneste instans.

Herved afskaffes dog den nuværende appell mulighed i salærsager. Udvalget finder dog ikke, at der består tungtvejende hensyn, der taler for at bibeholde klageadgangen i salærsager, navnlig henset til at der i adfærdsklagesager ikke består en sådan klageadgang.

Udvalget finder det endvidere ikke betænkeligt at indskrænke klagefristen i salærsager fra 5 år (de almindelige forældelsesregler) til 1 år og samtidig udvide klagefristen i adfærdsager fra 6 måneder til 1 år. Af hensyn til gennemsigtigheden i klagesystemet findes det hensigtsmæssigt, at klagefristen for de to sagstyper er den samme, og en frist på et år bør give en klager – både i en salærsag og i en adfærdsag – tilstrækkelig tid til at indbringe sin sag for Advokatnævnet. Der bør dog stadig bestå en mulighed for, at nævnet kan behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 257-259.

3.2.6. Herudover foreslår et flertal i Advokatudvalget – i lighed med Advokatrådet – at der indføres en mulighed for, at der kan fastsættes et gebyr for at indgive en salær- eller adfærdsklage til Advokatnævnet.

Flertallet finder som udgangspunkt, at det er positivt, at klagerne i dag kan få deres sag behandlet ved Advokatnævnet uden at skulle betale gebyr herfor. Imidlertid finder udvalget det hensigtsmæssigt, at der – f.eks. ved at forsøge at mindske antallet af helt grundløse og uberettigede klager – frigøres ressourcer til behandlingen af mere væsentlige sager ved Advokatnævnet.

Flertallet har dog noteret sig, at der fra andre klagenævne ikke udelukkende er positive erfaringer med en sådan gebyrordning, idet en sådan ordning skaber en del administration, og at den ønskede effekt af gebyrordningen – at sortere helt grundløse klager fra – ikke i alle tilfælde opnås.

Ét medlem af udvalget finder ikke, at der bør indføres mulighed for at fastsætte gebyr, idet et gebyr kan forhindre klagerne i at indgive berettigede klager. Det er i øvrigt medlemmets opfattelse, at en gebyrordning ikke vil kunne forhindre åbenbart ubegrundede klager.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 259-260.

3.2.7. For så vidt angår Advokatnævnets behandling af klagesager foreslår Advokatudvalget – som også foreslået af Advokatrådet – at den eksisterende mulighed for at anvende advarsel som sanktionsform fjernes, at bødeniveauet navnlig i de grovere sager ved Advokatnævnet generelt skærpes, og at formandens og næstformændenes adgang til at afgøre sager fjernes.

Advokatnævnet har i dag mulighed for at meddele advokaten en advarsel eller en irettesættelse. Fjernes sanktionsformen advarsel, vil der ikke længere kunne opstå tvivl om alvoren af den valgte sanktion.

Det følger af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, at Advokatnævnet kan pålægge en advokat eller et advokatselskab en bøde på indtil 200.000 kr. Udvalget foreslår, at maksimum for bøder i retsplejelovens § 147 c, stk. 1, hæves fra 200.000 kr. til 300.000 kr. Det bemærkes, at der i andre brancher, f.eks. revisorbranchen, anvendes væsentligt højere bødesummer end det niveau, der følges i Advokatnævnet.

I praksis udnyttes bøderammen i retsplejelovens § 147 c, stk. 1, langt fra, idet der aldrig er blevet idømt en bøde på over 50.000 kr., og idet langt de fleste bøder fastsættes til et beløb på 10.000 kr. eller derunder. Udvalget finder, at praksis i de grovere bødesager bør skærpes. Ved udmåling af bødens størrelse bør der i højere grad end hidtil inddrages den tilsigtede eller

forventelige økonomiske gevinst ved den adfærd, advokaten har udvist i sagen.

Som det fremgår af § 9, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse nr. 188 af 21. marts 2002 om Advokatnævnets virksomhed, som ændret ved bekendtgørelse nr. 133 af 28. februar 2006, kan Advokatnævnets formand afvise en disciplinærklage fra en person, som ikke har retlig interesse i det forhold, klagen angår. Endvidere kan nævnets formand afvise en disciplinærklage, der på forhånd må skønnes åbenbart grundløs, eller som efter dens beskaffenhed ikke kan påkendes af nævnet.

Udvalget finder det vigtigt, at disciplinærsystemet er indrettet på en sådan måde, at befolkningen har tillid hertil. Det er derfor uhensigtsmæssigt, hvis et stort antal forhåndsafvisninger af klager efterlader det indtryk, at disciplinærmyndighederne ikke er villige til at realitetsbehandle klager. Omvendt taler ressource-mæssige hensyn for, at der ikke gennemføres en omfattende sagsbehandling, hvis det står klart, at klagen er åbenbart grundløs, eller at sagen er af en sådan karakter, at den er uegnet til nævnetsbehandling, f.eks. fordi en bedømmelse forudsætter en omfattende bevisførelse.

Udvalget finder derfor, at alle sager bør forelægges Advokatnævnet, men at de sager, som hidtil er blevet forhåndsafvist, kan undergives en mere sporadisk sagsbehandling. I disse sager bør nævnets sekretariat kunne undlade at iværksætte høring eller på et tidligt tidspunkt standse sagsbehandlingen, hvis det står klart, at klagen er åbenbart grundløs, eller at sagen er uegnet til behandling i Advokatnævnet. I sådanne sager må sekretariatet forelægge sagen for formanden eller formandskabet, som til det samlede nævn indstiller, at sagen afvises af nævnet. Hvis intet nævnsmedlem anmoder om realitetsbehandling af sagen, afgøres sagen i overensstemmelse med formandens indstilling. Anmoder et nævnsmedlem herom, kan nævnet imidlertid træffe bestemmelse om, at sagen skal overgå til sædvanlig behandling.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 262-268.

3.2.8. Herudover foreslår Advokatudvalget – som tillige foreslået af Advokatrådet – at der i de frakendelsessager, hvor der har været beskikket en forsvarer for advokaten, åbnes mulighed for, at Advokatnævnet i forbindelse med en frakendelse kan fastsætte, at advokaten skal betale alle eller nogle af omkostningerne til den beskikkede forsvarer. Dette svarer til de regler, der gælder for domstolenes mulighed for at pålægge domfældte i straffesager at betale sagsomkostninger til dækning af udgifterne til en beskikket forsvarer.

Baggrunden for forslaget er, at udvalget finder, at der ikke i frakendelsessager ved Advokatnævnet sammenholdt med straffesager ved domstolene består et særligt hensyn til advokaten, der gør, at vedkommende ikke skal betale udgifter til en beskikket forsvarer.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 276-277.

3.2.9. Advokatudvalget kan tilslutte sig et forslag fra Advokatrådet om, at Advokatrådet gennemfører en effektivisering og automatisering af behandlingen af de ordinære klientkontoerklæringer, samt at Advokatrådet, når et advokatselskab går konkurs, sætter de advokater, der fortsætter med at drive advokatvirksomhed i personligt regi, under skærpet overvågning.

Udvalget lægger i den forbindelse vægt på, at det er vigtigt for at sikre befolkningens tillid til advokaterne, at Advokatrådet fører et intensivt tilsyn med advokaters overholdelse af klientkontoreglerne.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 249-250.

3.2.10. På baggrund af et forslag fra Advokatrådet finder Advokatudvalget, at Advokatnævnets sekretariat fremover skal varetage hele sagsforberedelsen i både salær- og adfærdsklager. Herudover foreslås det – for at nedbringe sagsbehandlingstiden ved Advokatnævnet – at der opstilles nærmere frister for sagsbehandlingsskridt samt en målsætning for, hvor lang sagsbehandlingstiden samlet set må være ved Advokatnævnet.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 257-259 og side 261-262.

3.2.11. Advokatudvalget foreslår, at kendelser fra Advokatnævnet, hvorved en advokat pålægges en bøde, fratages en sag, frakendes retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed, skal offentliggøres. Advokatens navn – men ikke klientens – skal fremgå af den offentliggjorte kendelse. Sager, hvor advokaten frifindes, eller hvor Advokatnævnet tildeler advokaten en irrettesættelse, skal ikke offentliggøres.

Udvalget – bortset fra 1 medlem – finder, at kendelsen først skal offentliggøres med nævnelse af advokatens navn, når fristen for indbringelse af sagen for domstolene eller fremsættelse af anmodning om sagsanlæg er udløbet, og sagen ikke er indbragt for domstolene. Dette gælder dog ikke for afgørelser, hvorved advokaten frakendes retten til at udøve advokatvirksomhed.

Herudover finder udvalget, at der bør fastsættes nærmere bestemmelser om, hvor længe en kendelse

F. t. l. vedr. retsplejeloven

skal være tilgængelig på Advokatnævnets hjemmeside.

I forbindelse med forslaget om, hvilke kendelser der skal offentliggøres, har Advokatudvalget foretaget en nærmere afvejning af på den ene side hensynet til beskyttelsen af klienternes interesser og på den anden side hensynet til den berørte advokats retssikkerhed. Advokatudvalget finder, at de nævnte hensyn er tilgodeset ved forslaget.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 268-272.

3.2.12. Advokatudvalget foreslår endvidere – som også foreslået af Advokatrådet – at Advokatrådet kan bistå klienter med at få opfyldt en kendelse fra Advokatnævnet, hvis advokaten ikke har efterlevet kendelsen, og kendelsen lader sig tvangsfuldbyrde. Omkostningerne til at få opfyldt en sådan kendelse kan udredes af Advokatsamfundets Erstatningsfond i det omfang, de ikke kan fås dækket hos advokaten.

Advokatudvalget har i den forbindelse lagt vægt på, at det er vigtigt, at vanskeligheder i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse af en kendelse fra Advokatnævnet ikke får kendelserne til at fremstå som værdiløse.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 272-276.

3.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tiltræde udvalgets forslag om, at der etableres mulighed for, at Advokatrådet kan beslutte at indkalde en advokat til en kollegial samtale, hvor der er grund til at antage, at advokaten groft eller gentagne gange tilsidesætter advokatpligterne, f.eks. ved langsommelig sagsbehandling, systematiske brud på salærfastsættelsesreglerne, samarbejdsaftaler, der bringer advokatens fuldstændige uafhængighed i fare, mv.

I den forbindelse lægger Justitsministeriet navnlig vægt på, at samtalen af hensyn til klienterne skal have til formål at hindre fremtidige tilsidesættelser af advokatpligterne. Hvis advokaten allerede har begået overtrædelser af advokatpligterne, og sag herom er indbragt for Advokatnævnet, fritager samtalen ikke advokaten fra, at nævnet behandler sagen.

Også de personer, der er nævnt i lovforslagets § 1, nr. 10 (§ 124, stk. 3, nr. 2), og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, skal kunne indkaldes til en kollegial samtale.

Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig udvalgets forslag om, at der etableres mulighed for, at der i sager, hvor en advokat er under mistanke for at have begået overtrædelser, der kan føre til frakendelse af

advokatbeskikkelsen, kan udmeldes et kollegialt tilsyn med advokaten.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det væsentligt, at der kan gribes hurtigt ind over for en advokat, der er under mistanke for at have gjort sig skyldig i grove eller oftere gentagne overtrædelser af sine pligter som advokat. Af hensyn til klienterne bør advokaten ikke blot kunne fortsætte med at udsætte klienter for at lide tab, mens Advokatrådet arbejder på at tilvejebringe det nødvendige grundlag for at indlede en frakendelse-sag mod advokaten, eller mens sagen er under behandling ved Advokatnævnet. Det vil dog ikke være hensigtsmæssigt at give Advokatnævnet adgang til midlertidigt at fratage advokaten retten til at udøve advokatvirksomhed, mens en sag behandles ved nævnet. Af hensynet til advokatens retssikkerhed bør en så indgribende afgørelse hvile på et meget veloplyst beslutningsgrundlag, hvilket kan tage tid at fremskaffe. Omvendt bør der af hensyn til klienterne skrives ind med det samme, så advokaten ikke blot kan fortsætte. Ved at give Advokatnævnet mulighed for hurtigt at iværksætte et særligt tilsyn sikres både hensynet til borgernes og de pågældende advokaters retssikkerhed.

Tilsyn skal også kunne udmeldes for de personer, der er nævnt i lovforslagets § 1, nr. 10 (§ 124, stk. 3, nr. 2), og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab.

Herudover kan Justitsministeriet tilslutte sig udvalgets forslag om, at Advokatnævnets sammensætning ændres, således at det fremover består af lige mange repræsentanter for offentligheden og for advokaterne. Antallet af offentlighedsrepræsentanter bør ændres fra 6 til 9. Ved behandlingen af en sag skal der deltage lige mange offentlighedsrepræsentanter som repræsentanter for advokatbranchen. Justitsministeriet finder endvidere, at det nærmere bør præciseres i bestemmelsen, at udpegning af offentlighedsrepræsentanterne sker efter indstilling fra sådanne myndigheder, organisationer eller lignende, at det sikres, at der til nævnet udpeges medlemmer, der har kendskab til såvel private klienter, erhvervsklienters samt offentlige klienters interesser. Endvidere bør der fastsættes nærmere bestemmelser om udpegningen af suppleanter for Advokatnævnets medlemmer.

Baggrunden for at udpege flere offentlighedsrepræsentanter til Advokatnævnet og for at fastsætte bestemmelse om, at der ved behandlingen af en sag skal deltage lige mange offentlighedsrepræsentanter og advokater, er navnlig at sikre befolkningens tillid til nævnets behandling af klagesagerne, således at klagerne ikke får indtryk af, at advokaterne behandler

klager over sig selv. Sammensætningen af de udpegede offentlighedsrepræsentanter og stedfortræderne herfor skal sikre, at alle klageres interesser kan varetages.

Justitsministeriet kan også tilslutte sig udvalgets forslag om, at reglerne om behandling af klager over advokater ændres således, at der fastsættes ensartede regler for behandlingen af salær- og adfærdsklager. Alle klager skal således fremover behandles af Advokatnævnet som første og eneste instans. Klagefristen for begge typer af sager fastsættes til 1 år.

Ved fastsættelsen af ensartede regler for behandlingen af salær- og adfærdsklager lægger Justitsministeriet navnlig vægt på, at dette vil gøre klagesystemet mere overskueligt for både klager og indklagede. Henset til, at der efter de nugældende regler ikke består en klageadgang vedrørende Advokatnævnets behandling af adfærdsklager, findes det ikke betænkeligt at afskaffe klageadgangen vedrørende salærklager, således at disse fremover også kun behandles af én instans. Ligeledes findes det heller ikke betænkeligt at indskrænke klagefristen vedrørende salærklager fra 5 til 1 år henset til, at klagefristen vedrørende adfærdsklager i dag er 6 måneder, og at der fortsat vil være mulighed for at bortse fra klagefristen, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Justitsministeriet er ikke enig med udvalget i, at der bør indføres hjemmel til at fastsætte gebyr for at indgive en salær- eller adfærdsklage til Advokatnævnet. Selv et forholdsvist beskeden gebyr vil kunne afholde nogle klagere fra at indgive berettigede klager over en advokat. Omvendt vil et beskeden gebyr formentlig ikke afholde andre klagere fra at indgive helt grundløse klager.

Endvidere kan Justitsministeriet tilslutte sig udvalgets forslag om ændringer i reglerne om Advokatnævnets behandling af klagesagerne. Sanktionsformen advarsel fjernes, og maksimum for bøder hæves fra 200.000 kr. til 300.000 kr. Det er tilsluttet, at bødeniveauet navnlig i de grovere sager ved Advokatnævnet generelt skal skærpes. Endvidere fjernes Advokatnævnets formands og næstformænds adgang til at afgøre sager, således at alle sager fremover skal forelægges Advokatnævnet, idet det dog forudsættes, at de sager, der hidtil er blevet forhåndsafvist af formanden eller næstformændene, undergives en mere begrænset sagsbehandling.

Justitsministeriet er af den opfattelse, at fjernes sanktionsformen advarsel, vil der ikke længere opstå tvivl om sanktionens alvor, navnlig set i forhold til sanktionen irettesættelse. Hævelsen af maksimum for bøder har til hensigt at bringe bødeniveauet for advo-

kater bedre i overensstemmelse med bødeniveauet for andre brancher. Endvidere er det hensigten generelt at skærpe praksis i de grovere bødesager. Afskaffelsen af Advokatnævnets formands og næstformænds adgang til at afvise sager, men fastholdelsen af princippet om, at visse sager kan undergives en mere begrænset sagsbehandling, skal sikre, dels at befolkningen har tillid til, at disciplinærmyndighederne er villige til at realitetsbehandle klagerne, dels at der ikke bruges for mange ressourcer på f.eks. åbenlyst grundløse klager.

Endvidere kan Justitsministeriet tilslutte sig Advokatudvalgets forslag om, at der i de frakendelsessager, hvor der har været beskikket en forsvarer for advokaten, åbnes mulighed for, at Advokatnævnet i forbindelse med en frakendelse kan fastsætte, at advokaten skal betale alle eller nogle af omkostningerne til den beskikkede forsvarer. Der består ikke et sådant hensyn til advokaten i sådanne sager, at vedkommende – i modsætning til tiltalte i en straffesag – skal fritages for at betale udgifter til en beskikket forsvarer. Tilsvarende gælder for de personer, der er nævnt i lovforslagets § 1, nr. 10 (§ 124, stk. 3, nr. 2), og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab.

Herudover kan Justitsministeriet tilslutte sig Advokatudvalgets forslag gengivet ovenfor i afsnit 3.2.9. til 3.2.12. Disse forslag kræver ikke en ændring af retsplejeloven, men kan gennemføres administrativt ved bekendtgørelsesændringer.

For at sikre befolkningens tillid til advokaterne kan Justitsministeriet således tilslutte sig Advokatudvalgets forslag om, at Advokatrådet gennemfører en effektivisering og automatisering af behandlingen af de ordinære klientkontoerklæringer, samt at Advokatrådet – når et advokatselskab går konkurs – sætter de advokater, der fortsætter med at drive advokatvirksomhed i personligt regi, under skærpet overvågning. Også de personer, der er nævnt i lovforslagets § 1, nr. 10 (§ 124, stk. 3, nr. 2), og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, skal kunne sættes under skærpet overvågning, hvis de – efter at advokatselskabet går konkurs – erhverver aktier eller anparter i et nyt advokatselskab.

Justitsministeriet er også enig med Advokatudvalget i, at Advokatnævnets sekretariat fremover skal varetage hele sagsforberedelsen i både salær- og adfærdsklager, og at der skal opstilles nærmere frister for sagsbehandlingsskridt samt en målsætning for, hvor lang sagsbehandlingstiden samlet set må være ved Advokatnævnet. Dette er tiltag, der vil kunne medvirke til at nedbringe sagsbehandlingstiden ved Advokatnævnet, hvilket vil være til gavn for såvel klager som indklagede.

Herudover kan Justitsministeriet tilslutte sig Advokatudvalgets forslag om, at kendelser fra Advokatnævnet, hvorved en advokat pålægges en bøde, fratages en sag, frakendes retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed, skal offentliggøres med nævnelser af advokatens – men ikke klientens – navn. Sådanne oplysninger kan have betydning for en klients valg af advokat. Advokaten skal dog have mulighed for at få kendelsen fra Advokatnævnet prøvet ved domstolene, før kendelsen offentliggøres. Offentliggørelsen må derfor afventes udløbet af fristen for indbringelse af sagen for domstolene eller fremsættelse af anmodning om sagsanlæg og den eventuelle efterfølgende indbringelse for domstolene. Dette skal dog ikke gælde for afgørelser, hvorved advokaten frakendes retten til at udøve advokatvirksomhed, idet sådanne afgørelser normalt vil være præget af en sådan grovhed i advokatens adfærd, at klienter og andre bør have adgang til information om kendelsen straks.

Under hensyn til persondataloven skal der i øvrigt fastsættes nærmere bestemmelser om, hvor længe en kendelse skal være tilgængelig på Advokatnævnets hjemmeside.

Kendelser vedrørende de personer, der er nævnt i lovforslagets § 1, nr. 10 (§ 124, stk. 3, nr. 2), og som ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, skal offentliggøres i samme omfang som kendelser vedrørende advokater.

For at kendelserne fra Advokatnævnet ikke skal fremstå som værende så vanskelige for klienterne at få gennemført, at de reelt er uden betydning, er Justitsministeriet enig med Advokatudvalget i, at Advokatrådet skal bistå klienter med at få opfyldt en kendelse fra Advokatnævnet, hvis advokaten ikke har efterlevet kendelsen, og kendelsen lader sig tvangsfuldbyrde. Fristen for advokatens indbringelse af sagen for domstolene skal være udløbet, uden at kendelsen er indbragt, før Advokatrådet kan bistå med at få opfyldt kendelsen. Omkostningerne til at få opfyldt en sådan kendelse skal ikke dækkes af klageren, men kan udredes af Advokatsamfundets Erstatningsfond i det omfang, omkostningerne ikke kan fås dækket hos advokaten. Advokatrådet skal i samme omfang som med kendelser vedrørende advokater bistå klienter med at få opfyldt en kendelse vedrørende de personer, der er nævnt i lovforslagets § 1, nr. 10 (§ 124, stk. 3, nr. 2), og som ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab.

4. Advokaters grund- og efteruddannelse

4.1. Gældende ret

4.1.1. Advokater beskikkes af justitsministeren, jf. retsplejelovens § 119, stk. 1. Enhver, der opfylder retsplejelovens betingelser, har krav på at få beskikkelse som advokat.

Beskikkelse kan dog nægtes den, der er dømt for strafbart forhold, hvis forholdet begrundes en nærliggende fare for misbrug af adgangen til at udøve advokatvirksomhed eller gør den pågældende uegnet til den agtelse og tillid, der må kræves til udøvelse af advokatvirksomhed, jf. retsplejelovens § 121, stk. 1. Beskikkelse kan endvidere nægtes den, der i stilling eller erhverv har udvist en sådan adfærd, at der er grund til at antage, at den pågældende ikke vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, jf. § 121, stk. 2. I medfør af § 121, stk. 3, kan beskikkelse endvidere nægtes, hvis ansøgeren har betydelig forfalden gæld til det offentlige.

4.1.2. Det er en betingelse for at kunne opnå beskikkelse som advokat i Danmark, at ansøger har bestået juridisk kandidateksamen, jf. retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 3. Herved forstås som udgangspunkt en juridisk kandidateksamen ved et universitet i Danmark, idet der dog er mulighed for, at juridiske kandidateksamener fra andre EU-lande kan sidestilles med en dansk juridisk kandidateksamen.

EU/EØS-statsborgere med en erhvervskompetencegivende videregående uddannelse af mindst 3 års varighed har adgang til at udøve et lovreguleret erhverv her i landet som selvstændig eller som lønmodtager på samme vilkår, som gælder for danske statsborgere, hvis den pågældende opfylder betingelserne i direktiv 89/48/EØF (Diplomadirektivet) med de ændringer, der følger af direktiv 2001/19/EF, jf. § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 178 af 17. marts 2003 om adgang til udøvelse af visse erhverv i Danmark for EU/EFTA-statsborgere med erhvervskompetencegivende videregående uddannelse af mindst 3 års varighed. En advokat fra et andet EU-land vil således under visse nærmere betingelser kunne opnå beskikkelse som advokat i Danmark.

Diplomadirektivet giver derimod ikke juridiske kandidater fra andre EU/EØS-lande adgang til autorisation som advokatfuldmægtig i Danmark. Justitsministeriet er imidlertid af den opfattelse, at Danmark efter EU-retlige principper om fri bevægelighed mv. er forpligtet til at tage hensyn til en juridisk kandidateksamen fra et andet EU/EØS-land. Danmark er således forpligtet til at foretage en sammenligning mellem den kompetence, som ansøgeren har dokumenteret

ved den pågældendes juridiske kandidateksamen fra hjemlandet, og de krav, der stilles for at blive advokatfuldmægtig.

I den forbindelse må det bl.a. sikres, at den pågældende ansøger vil være i stand til at møde i retten. Ansøger skal således dokumentere, at vedkommende har det fornødne kendskab til dansk procesret samt behersker det danske sprog på et sådant niveau, at ansøgeren kan gennemføre en hovedforhandling på forsvarlig vis.

Med henblik på ansøgerens erhvervelse af de manglende kundskaber og kvalifikationer antages det, at der kan fastsættes en prøvetid, der gennemføres som juridisk konsulent hos en advokat (advokatfirma), som betingelse for ansøgers autorisation som advokatfuldmægtig.

Gennemførelsen af prøvetiden dokumenteres i praksis ved en erklæring fra principalen om, at ansøger nu må antages at være egnet til at give møde i retten. Herefter kan vedkommende blive autoriseret som dansk advokatfuldmægtig. Prøvetiden som juridisk konsulent medregnes efter praksis delvist i de tre års juridiske virksomhed, som efter retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 4, er en betingelse for opnåelse af advokatbeskikkelse.

Hvis en ansøger er juridisk kandidat fra et land uden for EU/EØS, er der eventuelt mulighed for, at en del af de juridiske fag, som en ansøger har bestået ved et universitet i udlandet, vil kunne overføres ved jurastudiet på et dansk universitet.

4.1.3. Ifølge retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 4, er det et krav for at opnå advokatbeskikkelse, at ansøgeren i mindst 3 år har været i praktisk juridisk virksomhed som anført i § 119, stk. 3-5.

Ifølge § 119, stk. 3, består den i stk. 2, nr. 4, nævnte virksomhed i deltagelse i almindelig advokatvirksomhed, herunder behandling af retssager, som autoriseret fuldmægtig hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed, eller i arbejde i en juridisk stilling ved domstolene, anklagemyndigheden eller politiet, hvori behandling af retssager indgår som en væsentlig del.

Herudover kan Justitsministeriet i medfør af retsplejelovens § 119, stk. 4, træffe afgørelse eller fastsætte regler om, at virksomhed i andre juridiske stillinger end dem, der er nævnt i stk. 3, helt eller delvis kan medregnes i den tid, der er nævnt i stk. 2, nr. 4, dog med højst 2 år.

Endelig kan Justitsministeriet i særlige tilfælde i medfør af retsplejelovens § 119, stk. 5, meddele advokatbeskikkelse til personer, som har udøvet en praktisk juridisk virksomhed, der fuldt ud kan ligestilles

med den, der er nævnt i stk. 3. Denne bestemmelse anvendes meget sjældent.

Ved afgørelsen af om en bestemt virksomhed – ud over de i stk. 3 nævnte – kan medregnes i den tid, der er nævnt i stk. 2, nr. 4, lægges der vægt på, om den pågældende stilling indebærer, at dens indehaver får erfaringer og kundskaber af en sådan art, at de vil kunne være til gavn også i en senere virksomhed som advokat.

Ansættelse som jurist i en privat virksomhed eller i det offentlige medregnes efter Justitsministeriets sædvanlige praksis med 1/3 af ansættelsestiden, maksimalt 1 år, jf. retsplejelovens § 119, stk. 4.

Under særlige omstændigheder – afhængigt af ansættelsens karakter – vil en ansættelse som jurist i en privat virksomhed eller i det offentlige dog kunne medregnes op til 2 år. Det er imidlertid en betingelse herfor, at ansøgeren varetager en stilling, der kan betegnes som særligt kvalificerende i forhold til en sædvanlig stilling som jurist ansat i en privat virksomhed eller i det offentlige. Der skal således være tale om en stilling, hvor indehaveren har særlig gode muligheder for at få kendskab til domstolens arbejde eller arbejder med et sagsområde af særlig betydning for advokater, hvilket f.eks. kan være opfyldt, hvis ansøgeren har været autoriseret som advokatfuldmægtig under en advokat i en virksomhed.

Ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig under en advokat, der ikke udøver almindelig advokatvirksomhed (f.eks. en virksomheds- eller organisationsansat advokat), medregnes efter Justitsministeriets sædvanlige praksis fuldt ud, dog med maksimalt 2 år, jf. retsplejelovens § 119, stk. 4.

Under særlige omstændigheder kan en ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig hos en advokat, der ikke udøver advokatvirksomhed, henføres under retsplejelovens § 119, stk. 3. Efter Justitsministeriets praksis kan en ansøger, der har procederet ca. 15 retssager, anses for jævnligt at have deltaget i behandlingen af retssager ved at give møde i retten. Der anlægges dog en konkret vurdering af bl.a. sagerens art i det enkelte tilfælde, og der findes således i ministeriets praksis eksempler på, at ministeriet har meddelt advokatbeskikkelse til autoriserede advokatfuldmægtige i organisationer, hvor advokatfuldmægtigen har domsforhandlet færre end 15 sager. Der findes endvidere eksempler på, at ministeriet har meddelt advokatbeskikkelse til advokatfuldmægtige i organisationer, hvor advokatfuldmægtigen har givet møde ved såvel de ordinære domstole som ved faglig voldgift.

4.1.4. I medfør af retsplejelovens § 119, stk. 6, kan justitsministeren fastsætte regler om, at gennemførel-

sen af en teoretisk efteruddannelse på områder af særlig betydning for advokater er en betingelse for at få beskikkelse som advokat. Advokatsamfundet forestår uddannelsen. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om uddannelsens indhold, dens tilrettelæggelse og om betaling herfor. Justitsministeren kan i særlige tilfælde fritage for kravet om efteruddannelse.

Justitsministeriet har ved bekendtgørelse nr. 1129 af 13. december 1996, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 132 af 28. februar 2006, fastsat regler om obligatorisk efteruddannelse som betingelse for at få beskikkelse som advokat. Det følger heraf, at det er en betingelse for at få beskikkelse som advokat, at den pågældende har bestået eksamen efter at have været tilmeldt teoretiske efteruddannelseskurser på områder af særlig betydning for advokater. Bekendtgørelsen finder anvendelse på personer, der har bestået juridisk kandidatexamen efter bekendtgørelsens ikrafttræden den 1. januar 1997.

De teoretiske efteruddannelseskurser består af et kursusforløb fordelt over 3 semestre. Kursusforløbet er opdelt i en almindelig og en speciel del. På uddannelsens specielle del skal deltageren tilmelde sig to specialmoduler. En deltager skal have opnået bedømmelsen bestået, for at eksamensbevis kan udstedes. En deltager kan højst indstille sig til eksamen 3 gange. Eksamen er mundtlig og tager udgangspunkt i en konkret problemstilling. Selve eksaminationen foregår som en slags rollespil, hvor deltageren er advokat, der rådgiver en klient, er i dialog med en kollega eller optræder i retten.

Justitsministeren kan i særlige tilfælde, når de fornødne kundskaber må anses for at være tilegnet på anden vis, efter høring af kursusudvalget helt eller delvist fritage fra kravet om tilmelding til kurserne, jf. § 7, stk. 1, i ovennævnte bekendtgørelse. Efter Justitsministeriets praksis gives der i et vist omfang fritagelse til personer, som har gennemgået den teoretiske grunduddannelse for henholdsvis dommer- og politifuldmægtige. Justitsministeriet kan endvidere efter høring af kursusudvalget fritage for eksamenskravet, hvis den pågældende har haft et så alsidigt og advokatrelevant karriereløb, at der ikke er grund til at betvivle, at den pågældende vil være i stand til på fuldt forsvarlig vis at udøve advokatvirksomhed, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2. Adgangen til dispensation fra eksamenskravet fortolkes meget snævert.

4.1.5. Der er i dag ikke fastsat egentlige bestemmelser om, at advokater skal efteruddanne sig. Det følger imidlertid af de advokatetiske regler, at en advokat skal varetage klientens interesser grundigt, samvittighedsfuldt og med fornøden hurtighed. Endvidere føl-

ger det, at en advokat ikke må påtage sig en opgave, til hvis udførelse advokaten savner fornøden kompetence. Disse bestemmelser forudsætter, at advokaten løbende holder sig opdateret inden for sit arbejdsfelt.

4.1.6. Ifølge retsplejelovens § 123 må enkeltmandsvirksomhed som advokat kun udøves af en advokat, der i mindst et år enten har været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat eller som advokat har været ansat hos eller virket i fællesskab med en anden advokat. To eller flere advokater må ikke udøve advokatvirksomhed i fællesskab, hvis ingen af dem opfylder disse betingelser. Justitsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra disse bestemmelser.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at enhver advokat, der begynder at virke som advokat på egen hånd, har opnået en vis praktisk erfaring med hensyn til udøvelsen af advokatvirksomhed, herunder kendskab til klientkontoreglerne.

4.1.7. Ifølge retsplejelovens § 135, stk. 1, kan enhver advokat have en eller to autoriserede fuldmægtige, der skal have juridisk kandidatexamen.

Det følger af § 135, stk. 2, at autorisationen meddeles af præsidenten i den byretskreds, hvor vedkommende advokat har kontor. På Bornholm meddeles autorisationen af dommeren. Bestemmelsen i § 121 gælder tilsvarende.

4.2. Advokatudvalgets overvejelser

4.2.1. Advokatudvalgets overvejelser om advokaters grund- og efteruddannelse bygger i vidt omfang på en række forslag, som er fremsat af Advokatrådet i rådets betænkning fra maj 2005 om advokaters grund- og efteruddannelse.

4.2.2. Udvalget finder – i lighed med Advokatrådet – at det bør fastholdes, at man for at blive advokat skal have opnået en juridisk bachelor- og kandidatgrad.

Det bør sikres, at advokater fortsat har de nødvendige faglige kvalifikationer for af hensyn til klienterne at kunne varetage deres hverv på forsvarlig vis. De uddannelsesmæssige krav til at opnå advokatbeskikkelse bør endvidere ses i sammenhæng med uddannelseskravene til de øvrige aktører inden for retsvæsenet (dommere og anklagere). Der består fortsat en sådan sammenhæng mellem disse aktører, at det er hensigtsmæssigt, at der kan ske udveksling af medarbejdere mellem brancherne. Udvalget er dog ikke afvisende over for, at det på et tidspunkt vil kunne overvejes, om personer med f.eks. en cand.merc.jur.-uddannelse bør kunne opnå advokatbeskikkelse, hvis de pågældende opfylder en række nærmere angivne betingelser.

Udvalget finder endvidere, at det i retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 3, bør præciseres, at der kræves en

dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen for at opnå advokatbeskikkelse for at sikre, at ansøgerne har et grundlæggende kendskab til de retsområder, som indgår i den juridiske bachelor- og kandidatuddannelse i Danmark.

Endelig finder udvalget, at Justitsministeriets praksis med at fastsætte en prøvetid for juridiske kandidater fra andre EU- eller EØS-lande med henblik på, at disse kan autoriseres som advokatfuldmægtige i Danmark, bør fremgå af retsplejeloven.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 283-284.

4.2.3. Udvalget foreslår – som tillige foreslået af Advokatrådet – at ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig i en virksomhed eller i en organisation ligestilles med ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig hos en advokat, som udøver advokatvirksomhed.

Endvidere foreslår udvalget – som også foreslået af Advokatrådet – at der åbnes mulighed for, at også anden beskæftigelse end den i retsplejelovens § 119, stk. 3, nævnte, efter en konkret bedømmelse af stillingens indhold og relevans for advokatgerningen medregnes fuldt ud. I den forbindelse foreslås det, at retsplejelovens § 119, stk. 4, ændres, således at maksimumgrænsen på to år for medregning af andre juridiske stillinger end dem, der er nævnt i stk. 3, ophæves.

Udvalget har i forbindelse med de ovennævnte forslag navnlig lagt vægt på, at praktisk erfaring med advokatrelevante juridiske problemstillinger kan opnås gennem forskellige former for ansættelse. Ansøgerne vil herudover via den teoretiske grunduddannelse, jf. nedenfor, opnå kendskab til advokatretten, advokatfærdigheder og drift af advokatvirksomhed og via den praktiske prøve kendskab til retsagsbehandling.

Udvalget har endvidere for så vidt angår forslaget om, at ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig i en virksomhed eller i en organisation ligestilles med ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig hos en advokat, som udøver advokatvirksomhed, lagt vægt på, at advokatfuldmægtige i dag ikke sjældent bliver meget specialiserede, og at retsagsbehandling for mange ikke er en stor del af arbejdet. Der ses derfor ikke i dag baggrund for at opretholde forskellen mellem autoriserede advokatfuldmægtige hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed, og autoriserede advokatfuldmægtige i f.eks. et realkreditinstitut.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 284-285.

4.2.4. Udvalget foreslår – i lighed med Advokatrådet – at advokateksamenen omlægges, således at den fremover består dels af en teoretisk prøve i advokatret

(bl.a. reglerne om god advokatskik og klientkontovedtægten), advokatfærdigheder (bl.a. juridisk problembehandling, forhandling, retsagsbehandling og mediation) og drift af advokatvirksomhed (bl.a. regnskabsforståelse og -analyse), og dels af en praktisk prøve.

Den praktiske prøve bør bestå i førelse af én sag for byretten, landsretten eller Sø- og Handelsretten. Ikke enhver sag vil dog være egnet til at udgøre den praktiske prøve. Dommeren/dommerne i den pågældende sag må vurdere, om sagen har den tilstrækkelige tyngde. En sag ved landsretten eller Sø- og Handelsretten vil eventuelt kunne udgøre den praktiske prøve, selv om sagen ikke vil kunne indgå som den ene af de to prøvesager, der kræves for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten.

Er det ikke muligt for ansøgeren at finde en egnet sag, der kan udgøre den praktiske prøve, kan ansøgeren i stedet møde i en fiktiv retssag. I så fald kan sagen ikke indgå som den ene af de to prøvesager, der kræves for at opnå møderet for landsret.

Det nærmere indhold af den praktiske prøve skal fastsættes af justitsministeren i en bekendtgørelse.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 279-281.

4.2.5. I lighed med Advokatrådet foreslår Advokatudvalget, at der stilles krav om obligatorisk efteruddannelse for alle advokater og advokatfuldmægtige. For advokatfuldmægtige betyder dette, at de ud over at deltage i advokatuddannelsen (grunduddannelsen) samtidig skal deltage i efteruddannelse. Det nærmere omfang af uddannelsen bør fastsættes af Justitsministeriet.

Udvalget lægger vægt på, at det er vigtigt, at advokater og advokatfuldmægtige løbende holder sig ajour med retstilstanden på udvalgte områder, samt at de til stadighed udvikler sig fagligt. I dag er det formentlig meget forskelligt, i hvilket omfang især advokater efteruddanner sig. Kravet om obligatorisk årlig efteruddannelse skal således medvirke til at sikre en høj kvalitet af advokatydelse.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 286-287.

4.2.6. Udvalget foreslår – som også foreslået af Advokatrådet – at retsplejelovens § 123, stk. 1, ændres, således at man ikke kan være indehaver af en advokatvirksomhed, før man i mindst 1 år enten har været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed, eller som advokat har været ansat hos eller virket i fællesskab med en anden advokat.

Udvalget har i den forbindelse lagt vægt på, at en indehaver af en advokatvirksomhed – af hensyn til kli-

enternes retssikkerhed og deres forventninger om advokatens praktiske erfaring med advokatgerningen – bør have ikke blot et teoretisk, men også et praktisk kendskab til anvendelsen af de regler, som regulerer de almindelige og særlige advokatpligter.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 285-286.

4.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder ligesom udvalget, at det på nuværende tidspunkt fortsat bør være et krav for at opnå beskikkelse som advokat, at ansøgeren har opnået en juridisk bachelor- og kandidatgrad.

Retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 3, bør i den forbindelse præciseres således, at det udtrykkeligt fremgår, at det, der kræves, er en *dansk* juridisk bachelor- og kandidateksamen. Bestemmelsens krav i dag om, at ansøgeren skal have bestået juridisk kandidateksamen, forstås som udgangspunkt som et krav om en juridisk kandidateksamen fra et universitet i Danmark. Den foreslåede ændring, hvorefter der kræves en dansk eksamen, er således en lovfæstelse af den nuværende forståelse af bestemmelsen.

Det foreslås endvidere, at der i bestemmelsen stilles krav om såvel en dansk juridisk *bacheloreksamen* som en dansk juridisk *kandidateksamen*. Den juridiske uddannelse består i dag af en selvstændig bacheloruddannelse og en selvstændig kandidatuddannelse.

Baggrunden for, at der for at opnå beskikkelse som advokat kræves en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, er hensynet til at sikre, at advokater har et grundlæggende og bredt kendskab til dansk ret, herunder de retsområder som indgår i den danske juridiske bacheloruddannelse. Justitsministeriet finder således, at det er vigtigt, at en ansøger ikke alene har den danske juridiske kandidatuddannelse, men også den danske juridiske bacheloruddannelse.

Disse hensyn ligger også til grund for ændringen af retsplejelovens § 135, stk. 1, hvor det foreslås præciseret, at en autoriseret advokatfuldmægtig skal have bestået *dansk* juridisk bachelor- og kandidateksamen. En advokatfuldmægtig kan give møde i retten på vegne af sin principal, og advokatfuldmægtigen bør derfor efter Justitsministeriets opfattelse have et grundlæggende og bredt kendskab til dansk ret. § 135, stk. 1, har i øvrigt nær sammenhæng med reglen i § 119, stk. 2, nr. 3, idet tiden som advokatfuldmægtig typisk skal danne grundlag for en senere beskikkelse som advokat.

Endelig ligger hensynet til at sikre, at en person, der møder som partsrepræsentant i retten, har et grundlæggende og bredt kendskab til dansk ret, til grund for

kravet i den foreslåede bestemmelse i § 260, stk. 6, om, at de ansatte i foreninger mv., som kan møde i visse byretssager, skal have en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen.

Som undtagelser til § 119, stk. 2, nr. 3, og § 135, stk. 1, kan Justitsministeriet i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 1, fastsætte en prøvetid for juridiske kandidater fra andre EU- eller EØS-lande med henblik på, at disse kan autoriseres som advokatfuldmægtige i Danmark. Denne bestemmelse er en lovfæstelse af Justitsministeriets hidtidige praksis på dette område. Justitsministeriet skal ifølge den foreslåede bestemmelse også kunne fastsætte en prøvetid for personer, der i et andet EU- eller EØS-land har bestået en juridisk bacheloreksamen og i Danmark har bestået en juridisk kandidateksamen.

Justitsministeriet kan endvidere i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 2, i det omfang, det i øvrigt er nødvendigt til opfyldelse af Danmarks EU-retlige forpligtelser, fritage fra kravet om, at ansøgeren skal have bestået en dansk juridisk bachelor- eller kandidateksamen, herunder fastsætte en prøvetid som betingelser herfor. Denne bestemmelse udgør en undtagelse til § 119, stk. 2, nr. 3, og § 260, stk. 6.

Justitsministeriet er enig med udvalget i, at en ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig i en virksomhed eller i en organisation skal ligestilles med en ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig hos en advokat, som udøver advokatvirksomhed. Justitsministeriet foreslår derfor retsplejelovens § 119, stk. 4, ændret, således at toårsgrænsen for medregning af andre ansættelser end de i § 119, stk. 3, nævnte ophæves. Herved åbnes der mulighed for, at anden beskæftigelse end den i § 119, stk. 3, nævnte efter en konkret bedømmelse af stillingens indhold og relevans for advokatgerningen kan medregnes fuldt ud.

I den forbindelse vil den nuværende bestemmelse i retsplejelovens § 119, stk. 5, blive ophævet, idet de ansættelser, der før blev omfattet af § 119, stk. 5, fremover kan omfattes af § 119, stk. 4.

En ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig hos en advokat i en virksomhed eller organisation indebærer i de fleste tilfælde, at fuldmægtigen beskæftiger sig med mange af de samme opgaver og typer af sager, som er almindeligt forekommende på et advokatkontor, f.eks. kontraktindgåelser, udfærdigelse af processkrifter, møde i retssager mv. En sådan ansættelse på fuld tid bør derfor give mulighed for advokatbeskikkelse efter 3 år ligesom en ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig på et almindeligt advokatkontor.

Herudover finder Justitsministeriet, at kravet i retsplejelovens § 119, stk. 3, om, at en advokatfuldmægtig skal have deltaget i behandling af retssager, bør lempes således, at der nu i bestemmelsen stilles krav om, at advokatfuldmægtigen skal have opnået kendskab til behandling af retssager.

Baggrunden herfor er, at advokatfuldmægtige i dag ikke sjældent er meget specialiserede, og at retssagsbehandling for mange ikke udgør en stor del af arbejdet. Justitsministeriet finder imidlertid, at det fortsat er relevant at stille krav om, at advokatfuldmægtige gennem deres ansættelse skal opnå kendskab til retssagsbehandling. Dette skal tillige sikre, at fuldmægtigen vil være i stand til at bestå den foreslåede praktiske prøve i retssagsbehandling, hvorefter fuldmægtigen skal føre en sag for byretten, landsretten eller Sø- og Handelsretten – eller eventuelt føre en fiktiv retssag – for at opnå beskikkelse som advokat.

Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets forslag om, at advokateksamen omlægges således, at den fremover består dels af en teoretisk prøve i advokaturet, advokatfærdigheder og drift af advokatvirksomhed, og dels af en praktisk prøve. Den praktiske prøve skal bestå i førelse af en sag for byretten, landsretten eller Sø- og Handelsretten. Er det ikke muligt for ansøgeren at finde en egnet sag, der kan udgøre den praktiske prøve, kan ansøgeren i stedet møde i en fiktiv retssag.

Ved ændringen af reglerne om advokatfuldmægtigenes teoretiske grunduddannelse og advokateksamen har Justitsministeriet navnlig lagt vægt på, at fuldmægtigene fremover under grunduddannelsen og ved eksamen skal henholdsvis undervises og eksamineres i de discipliner, som er specifikke for advokatprofessionen. Den mere fagspecifikke undervisning kan fuldmægtigene erhverve gennem løbende efteruddannelse. Hvilke juridiske områder, der måtte være relevante for fuldmægtigene, vil afhænge af sagstyperne på fuldmægtigenes arbejdsplads. Den praktiske prøve i retssagsbehandling skal sikre, at fuldmægtigene opnår et vist kendskab til rollen som partsrepræsentant og procedureerfaring.

Endvidere kan Justitsministeriet tilslutte sig udvalgets forslag om, at der stilles krav om, at alle advokater og advokatfuldmægtige løbende skal deltage i efteruddannelse af betydning for advokater. Undladelse heraf vil udgøre en overtrædelse af god advokatskik. Baggrunden for forslaget er at sikre, at advokater og advokatfuldmægtige til stadighed holder sig opdateret på områder af relevans for deres arbejde.

Justitsministeriet finder endvidere, at retsplejelovens § 123, stk. 1, skal ændres således, at man ikke kan være indehaver af en advokatvirksomhed, før

man i mindst 1 år enten har været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed, eller som advokat har været ansat hos anden advokat, der udøver advokatvirksomhed. Justitsministeriet har i den forbindelse navnlig lagt vægt på, at en indehaver af en advokatvirksomhed bør have et praktisk kendskab til de regler, som er specifikke for advokatprofessionen.

5. Møderet for landsret

5.1. *Gældende ret*

5.1.1. Det følger af retsplejelovens § 132, at enhver advokat har møderet for byret og for Sø- og Handelsretten i sager, der i medfør af reglerne i kapitel 21 behandles ved byret, samt for Den Særlige Klageret.

Efter retsplejelovens § 133 har en advokat møderet for landsret og i alle sager for Sø- og Handelsretten, når advokaten har bestået en prøve i procedure. Prøven kan aflægges af såvel advokater som autoriserede advokatfuldmægtige, der opfylder betingelserne i retsplejelovens § 136, stk. 4. Man kan maksimalt indstille sig til prøven 2 gange.

Prøven består i, at den pågældende udfører to retssager, der slutter med mundtlig hovedforhandling. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder den egnet hertil. Prøven er bestået, når de retter, hvor sagerne er udført, finder udførelsen tilfredsstillende. Vedkommende ret kan dog ud fra den første sags karakter og udførelsen heraf erklære prøven for bestået alene på grundlag af denne sag. Den anden sag skal udføres senest 5 år efter udførelsen af den første sag, medmindre den ret, hvor den anden sag udføres, meddeler undtagelse herfra.

5.2. *Advokatudvalgets overvejelser*

5.2.1. Udvalget har overvejet spørgsmålet om advokaters opnåelse af møderet for landsret og Sø- og Handelsretten. Udvalget finder, at advokater og advokatfuldmægtige fortsat skal udføre to retssager, der slutter med mundtlig hovedforhandling, for at opnå møderet, jf. retsplejelovens § 133, stk. 4. Landsretten og Sø- og Handelsretten skal fortsat have mulighed for ud fra den første sags karakter og udførelsen heraf at erklære prøven for bestået alene på grundlag af denne sag, jf. § 133, stk. 5.

Udvalget foreslår imidlertid på baggrund af lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejelovens og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform), hvorved bl.a. instansordningen ændres, at den ene af de to prøvesager fremover *kan* være en byretssag. Den anden sag skal dog fortsat være en landsretssag eller en sag ved Sø- og Handelsretten. Byretssagen skal

F. t. l. vedr. retsplejeloven

være en sag med kollegial behandling, eller en sag hvor der medvirker sagkyndige dommere.

Det foreslås endvidere, at en byretssag, som en advokatfuldmægtig fører for at opnå beskikkelse som advokat, kan indgå som den ene af de to prøvesager, hvis sagen er med kollegial behandling eller med medvirken af sagkyndige dommere og har den fornødne tyngde.

For at landsretten eller Sø- og Handelsretten efterfølgende kan vurdere, om en byretssag kan indgå som den ene af de to prøvesager, må byretten i forbindelse med sådanne sager udfærdige et notat om sagens omfang og advokatfuldmægtigens sagsførelse, som landsretten eller Sø- og Handelsretten kan anvende ved vurderingen.

Retningslinier om den nærmere udformning af sådanne notater og vejledende retningslinier for vurderingen af, hvornår en sag er egnet som prøvesag, og hvilke elementer i den enkelte sag der lægges vægt på ved afgørelsen af, om advokaten eller advokatfuldmægtigen har bestået prøven for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten, bør fastsættes af landsretterne og Sø- og Handelsretten.

Udvalget foreslår endelig en ændring af retsplejelovens § 132, hvorefter enhver advokat har møderet for byret og for Sø- og Handelsretten i sager, der i medfør af reglerne i kapitel 21 behandles ved byret, samt for Den Særlige Klageret. Udvalget finder, at formuleringen ”i sager, der i medfør af reglerne i kapitel 21 behandles ved byret,” bør udgå. Det er oplyst for udvalget, at der ikke i praksis møder advokater uden møderet for landsret for Sø- og Handelsrettens retsafdeling.

Hertil kommer, at Sø- og Handelsretten i højere grad må sidestilles med en landsret end med en byret. Sø- og Handelsrettens afgørelser kan ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov, jf. § 368, stk. 3. Advokater, der ikke har møderet for landsret, bør derfor heller ikke kunne give møde for Sø- og Handelsretten.

Advokater uden møderet for landsret bør dog fortsat kunne møde i Sø- og Handelsrettens skifteafdeling i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4 (behandling af anmeldelser om betalingsstandsning og begæringer om konkurs, akkordforhandling eller gældssanering i de områder, der er henlagt under Københavns Byret, retten på Frederiksberg og retterne i Glostrup og Lyngby, jf. konkurslovens § 4). Bortset fra i de nævnte retskredse behandles sådanne sager i byretten. Det fremgår af konkurslovens § 252, at anke eller kære fra Sø- og Handelsretten i sådanne sager sker til Østre Landsret.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 281-282.

5.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med udvalget i, at advokater og advokatfuldmægtige fortsat skal udføre to retssager, der slutter med mundtlig hovedforhandling, for at opnå møderet for landsret. I modsætning til i dag – hvor prøven alene kan aflægges for landsretterne og Sø- og Handelsretten – foreslås det, at den ene af de to prøvesager kan være en byretssag med kollegial behandling, eller en byretssag hvor der medvirker sagkyndige dommere. Efter ikrafttrædelsen den 1. januar 2007 af lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform), hvorved bl.a. reglerne om instansordningen i civile sager blev ændret, vil det for nogle fuldmægtige og advokater kunne være vanskeligt at finde to prøvesager for landsretten.

Den byretssag, som en advokatfuldmægtig skal føre for at opnå beskikkelse som advokat, kan indgå som den ene af de 2 prøvesager, hvis sagen opfylder ovennævnte betingelser og har den fornødne tyngde.

Endvidere foreslås det, at retsplejelovens § 132 ændres således, at advokater uden møderet for landsret fremover alene kan møde for byret og for Sø- og Handelsretten i sager omfattet af retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 4. Baggrunden for ændringen er, at Sø- og Handelsretten i højere grad må sidestilles med en landsret end med en byret, og advokater, der ikke har møderet for landsret, bør derfor heller ikke kunne give møde for Sø- og Handelsretten. Hertil kommer, at der ifølge det for Justitsministeriet oplyste i praksis ikke møder advokater uden møderet for landsret for Sø- og Handelsrettens retsafdeling.

6. Ejerskabsforholdene i advokatvirksomheder

6.1. Gældende ret

6.1.1. Reglerne om ejerskab af advokatvirksomheder findes i dag i retsplejelovens § 124, hvorefter advokatvirksomhed ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af advokater kun må udøves af et advokatselskab, der drives i aktie- eller anpartsselskabsform. Et advokatselskab må alene have til formål at drive advokatvirksomhed og er pligtig og enerettiget til i navnet at benytte ordene »advokataktieselskab« eller »advokatanpartsselskab« eller deraf dannede forkortelser. Foreninger, interesseorganisationer og lignende må dog som mandatar udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde.

En advokat, der udøver virksomhed i et advokatselskab, hæfter personligt sammen med selskabet for ethvert krav, der er opstået som følge af advokatens bistand til en klient.

Aktier eller anparter i et advokatselskab må kun ejes af 1) advokater, der aktivt driver advokatvirksomhed i selskabet, i dets moderselskab eller dets datterselskab, eller 2) et andet advokatselskab. Bestyrelsesmedlemmer, bortset fra medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet eller i dets moderselskab eller dets datterselskab. Medlemmer af direktionen i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 124, at justitsministeren fastsætter nærmere regler for udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform, herunder regler om afhændelse af en aktie eller anpart i tilfælde af en aktionærs eller anpartshavers dødsfald eller deponering af beskikkelse. Justitsministeriet har i bekendtgørelse nr. 824 af 10. december 1990 om advokatselskaber, som ændret ved bekendtgørelse nr. 984 af 1. oktober 2004, fastsat nærmere regler om udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform, herunder regler om oprettelse og opløsning af advokatselskaber.

6.1.2. Som nævnt ovenfor må advokatvirksomhed kun udøves som enkeltmandsvirksomhed, i et fællesskab af advokater eller af et advokatselskab, der drives i aktie- eller anpartsselskabsform.

Af bemærkningerne til lovforslag nr. L 150 fra 1990 om ændring af retsplejeloven (Dommeres habilitet, SSP-samarbejdet og advokatselskaber m.v.), hvorved der indførtes mulighed for at drive advokatvirksomhed i selskabsform, fremgår bl.a., at andre juridiske personer end advokatselskaber ikke må udøve advokatvirksomhed.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget, at ved vurderingen af, om en juridisk person kan anses for at udøve advokatvirksomhed, vil det være afgørende, om de hensyn, der ligger bag de opstillede betingelser for etablering af advokatselskaber, gør sig gældende i samme omfang for så vidt angår den virksomhed, som den pågældende juridiske person udøver. Det gælder navnlig behovet for at sikre advokatvirksomhedens uafhængighed. Det bemærkes i den forbindelse, at de rådsøgende til begrebet og titlen »advokat« traditionelt knytter en forventning om uafhængighed og dermed loyal varetagelse af klientens interesser.

Herudover fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, at advokatvirksomhed kan beskrives som juridisk rådgivning og i forbindelse hermed økon-

misk og anden rådgivning til klienten samt repræsentation af denne for domstolene og over for andre offentlige myndigheder og organisationer samt i retslige spørgsmål og tvister i øvrigt.

Det følger endvidere af bemærkningerne til lovforslaget, at afgørende for, om advokatvirksomhed reelt må anses for udøvet af en juridisk person, ikke alene vil være, om den er udøvet af en advokat, men tillige vil bero på den ramme, hvorunder den juridiske bistand ydes. Er den pågældende advokat således f.eks. gennem instruktionsbeføjelse fra en juridisk person eller på grund af en juridisk persons finansiering af virksomhedens kapitalgrundlag afhængig af interesser, der er advokatvirksomheden uvedkommende, vil den juridiske person efter lovforslaget drive advokatvirksomhed.

Desuden følger det af bemærkningerne til lovforslaget, at hvis en advokat er ansat hos en juridisk person (et selskab, en forening mv.) med det formål bl.a. at yde den juridiske persons klienter, kunder eller medlemmer bistand i form af juridisk rådgivning og vejledning samt i tilknytning hertil at føre sager for administrative eller dømmende myndigheder for disse persongrupper, må den juridiske person efter lovforslaget anses for at drive advokatvirksomhed.

6.1.3. Et advokatselskab kan – ud over de i retsplejelovens § 124, stk. 1, 1. pkt. nævnte former – drives i SE-selskabsform, som er en europæisk organisationsform for transnational virksomhed i aktieselskabsform, jf. bekendtgørelse nr. 824 af 10. december 1990 om advokatselskaber, som ændret ved bekendtgørelse nr. 984 af 1. oktober 2004.

Reglerne om advokatselskaber har navnlig til formål at sikre, at advokatselskabet er uafhængigt af interesser, der er advokatvirksomheden uvedkommende, og som kan stride mod klientens interesser.

Drives en advokatvirksomhed som enkeltmandsvirksomhed, hæfter advokaten personligt og direkte over for klienten. Drives en advokatvirksomhed i et fællesskab af advokater og/eller advokatselskaber (interessentskab), hæfter interessenterne personligt, direkte og solidarisk for opfyldelsen af virksomhedens forpligtelser.

Drives en advokatvirksomhed som et aktie- eller anpartsselskab, hæfter selskabet med hele sin formue for alle krav mod selskabet. Samtidig hæfter den enkelte advokat – uanset om vedkommende er ejer eller ansat – personligt og solidarisk med selskabet for enhver forpligtelse, der udspringer af den pågældende advokats egen rådgivning, jf. retsplejelovens § 124, stk. 2.

Der er ifølge de nugældende regler ikke mulighed for at omdanne et advokatselskab til et andet formål. Et advokatselskab »fødes og dør« som advokatselskab. Det fremgår af § 2 i bekendtgørelse nr. 824 af 10. december 1990 om advokatselskaber, som ændret ved bekendtgørelse nr. 984 af 1. oktober 2004, at et advokatselskab kun må oprettes ved stiftelse af et aktie- eller anpartsselskab eller ved fusion af bestående advokatselskaber. Et advokatselskab må dog oprettes ved tilpasning af et aktie- eller anpartsselskab, der allerede er registreret, hvis dette ikke forud herfor har drevet erhvervsmæssig virksomhed. Endvidere fremgår det af § 6, at overdragelse til eje af aktier og anparter i et advokatselskab kun må ske til et advokatselskab eller en advokat, der opfylder betingelserne for at kunne eje aktier eller anparter i et advokatselskab, jf. retsplejelovens § 124, stk. 3.

Ifølge § 3 i bekendtgørelse nr. 824 af 10. december 1990 om advokatselskaber, som ændret ved bekendtgørelse nr. 984 af 1. oktober 2004, kan et selskab, hvis eneste formål og aktivitet er at eje aktier eller anparter i et andet selskab, ikke eje aktier eller anparter i et advokatselskab. Denne bestemmelse hindrer således muligheden for holdingejerskab.

6.2. Advokatudvalgets overvejelser

6.2.1. Reglerne i retsplejelovens § 124, stk. 1, 1. pkt., om, hvem der kan udøve advokatvirksomhed, tilsligter at tilgodese ønsket om, at rammerne for advokatens virksomhed sikrer uafhængighed af interesser, herunder fremmede investorers, der kan tænkes at påvirke rådgivningens uafhængighed. Advokatens loyalitet over for klienten skal sikres.

Reglerne i retsplejelovens § 124, stk. 2, om advokaters hæftelse for krav, der opstår som følge af advokatens bistand til en klient, skal sikre, at advokaten virkelig »står bag« sin rådgivning.

Gennem de senere år har der overfor ønsket om at opretholde uafhængigheden for advokater været fremsat ønske om at muliggøre mere forpligtende samarbejdsformer mellem advokater og andre typer af rådgivere. Endvidere er der opstået et ønske om at kunne drive advokatvirksomhed i holdingselskabs- eller kommanditaktieselskabsform.

6.2.2. Åbnes der op for at drive advokatvirksomhed i holdingselskabsform, vil aktie- eller anpartsselskabet, hvori holdingselskabet ejer aktier, fortsat hæfte med hele sin formue for alle krav mod selskabet. Ligeledes vil den enkelte advokat i aktie- eller anpartsselskabet hæfte personligt og solidarisk med selskabet for enhver forpligtelse, der udspringer af den pågældende advokats egen rådgivning.

Ved holdingejerskab af advokatselskaber vil der kunne ske en opsparing i holdingselskabet, uden at denne opsparing kan mødes med krav, som en klient måtte rette mod advokatdriftsselskabet. En del af formuen kan således opspares i holdingselskabet, f.eks. til brug for videreudvikling af advokatvirksomheden. Alternativet til en sådan opsparing kan være at trække pengene ud af selskabet. Dette vil dog medføre, at den del af formuen, der trækkes ud af selskabet, vil blive beskattet med op til 59 pct., mens den del, der bliver stående i virksomheden, alene beskattes med selskabsskatteprocenten på 28 pct.

Hvis der i lovgivningen åbnes op for, at advokatvirksomhed kan udøves af et advokatselskab, der drives som et kommanditaktieselskab, vil de advokater, der er komplementarer i selskabet, hæfte personligt, uden begrænsning og solidarisk for virksomhedens forpligtelser. De advokater, der er kommanditister, vil alene hæfte med det beløb, som de indskyder i selskabet.

Kommanditaktieselskabsformen vil navnlig være attraktiv for virksomheder i opstartsfasen. Kommanditaktionærer og komplementarer beskattes personligt af deres andel af selskabets resultat, dvs. både ved vinding og tab. Et eventuelt tab vil således kunne fratrækkes i anden personlig indkomst.

6.2.3. Udvalget har overvejet en række scenarier med forskellige typer af ejerskab og samarbejde mellem advokater og andre professioner.

Udvalget foreslår, at reglerne om ejerskab af advokatselskaber ændres således, at andre professioner kan eje op til under 10 pct. af selskabets aktier. Dette vil medføre, at den bestemmende indflydelse i selskabet forbliver hos advokaterne. Hvis én advokat ejer mere end 90 pct. af selskabets kapitalandele, vil advokaten under visse betingelser kunne indløse minoritetsaktionærernes aktier, jf. § 20 b i lov bekendtgørelse nr. 649 af 15. juni 2006 om aktieselskaber, som ændret ved lov nr. 108 af 7. februar 2007. Ejer derimod flere advokater tilsammen over 90 pct. af aktierne, medfører § 20 b ikke en ret for dem til at indløse minoritetsaktionæren. Minoritetsaktionæren kan på sin side først kræve sig indløst, når ejerskabet til over 90 pct. af aktierne ligger hos én advokat.

Det foreslås endvidere, at der indføres et forbud mod forskellige aktieklasser, samt at der indføres begrænsninger i adgangen til i vedtægterne eller ved en aktionæroverenskomst at fastsætte bestemmelser om indløsning. Bestemmelser i vedtægter eller aktionæroverenskomster om indløsningsret- og pligt kan forrykke indflydelsen i selskabet.

Herudover foreslås det, at det alene er de ansatte i advokatvirksomheden, som kan eje aktier eller anparter i advokatvirksomheden, dvs. aktiv kapitalinvestering.

Udvalget kan ikke anbefale, at der åbnes op for passiv kapitalinvestering. Passiv kapitalinvestering kan have den fordel, at der tilføres virksomheden kapital ved de øvrige ejeres indskud af midler. Til gengæld består der en risiko for, at advokaternes uafhængighed bringes i fare, idet tredjemands interesse i at investere i advokatvirksomheden primært vil være af økonomisk karakter. Der kan således opstå risiko for en interessekonflikt mellem på den ene side den uafhængige rådgivning og på den anden side tredjemands interesse i, at advokatvirksomheden giver så stort et over-skud som muligt.

Udvalget foreslår endvidere, at ændringen af reglerne om, hvem der kan være medejer af en advokatvirksomhed, begrænses til alene at angå kapital-selskaber.

Åbnes der mulighed for, at andre professioner end advokater kan eje dele af interessentskaber, der udøver advokatvirksomhed, gør tilsvarende overvejelser som vedrørende kapital-selskaber sig gældende om fordele og ulemper.

Risikoen for, at advokaternes uafhængighed bringes i fare, er på grund af omfanget af ejerkredsens hæftelse endnu mere udtalt i forbindelse med interessentskaber end ved kapital-selskaber, idet hver ejer hæfter personligt og solidarisk også for de øvrige ejere. Herved vil det være sværere for advokaterne at bevare den fuldstændige uafhængighed af de øvrige ejere.

Endvidere foreslås det, at ejere, som ikke er advokater, skal bestå en prøve i advokatret, dvs. de regler, der omgiver advokatprofessionen, f.eks. regler om advokaters pligter med hensyn til behandling af betroede midler, pligter i henhold til hvidvasklovgivningen og de advokatetiske regler. Baggrunden herfor er at sikre, at disse personer er bekendt med de regler, som regulerer advokatprofessionen. Disse ejere er nemlig underkastet samme regulering som advokaterne i virksomheden, men kan som følge af, at de ikke har gennemført advokatuddannelsen, ikke forventes at kende de regler, der regulerer advokaters adfærd.

Hvis en sådan ejer undlader at indstille sig til den førstkommande prøve efter optagelsen i selskabets ejerkreds, vil ejerens aktier straks skulle indløses af de øvrige aktionærer i selskabet. Ejeren ekskluderes således af medlemskredsen af selskabet. Advokatrådet skal føre tilsyn med, at disse ejere inden for den fastsatte frist indstiller sig til prøven, samt at deres aktier tvangsindløses, hvis dette ikke sker.

Hvis ejeren indstiller sig, men ikke består prøven, bør der være adgang til at indstille sig til prøven én ekstra gang. Antallet af forsøg bør være begrænset, idet en person, der ikke er advokat, ikke bør kunne være medejer af en advokatvirksomhed igennem en længere periode uden at have bestået den nævnte prøve.

Består ejeren således ikke prøven første gang, skal vedkommende tilmelde sig den førstkommande nye prøve. Undladelse heraf vil kunne sanktioneres som beskrevet ovenfor.

Består ejeren heller ikke prøven anden gang, skal ejerens aktier – i lighed med hvad der gælder, når vedkommende ikke indstiller sig til prøven – straks indløses af de øvrige aktionærer i selskabet. Advokatrådet skal føre tilsyn med, at ejeren består prøven, og at vedkommendes aktier tvangsindløses, hvis dette ikke sker.

Der vil eventuelt kunne fastsættes regler f.eks. om, at udebliver ejeren fra prøven pga. sygdom, skal der forevises lægeerklæring, idet retsvirkninger af udeblivelsen ellers vil være som i det tilfælde, hvor man ikke har indstillet sig til prøven.

Det foreslås også, at ejere, som ikke er advokater, skal kunne indbringes for kredsbestyrelsen og Advokatnævnet i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 15 a og 15 b. Dette tilsigter at skabe lighed mellem de forskellige ejere af en advokatvirksomhed, også selv om disse tilhører forskellige professioner. Ejere, som ikke er advokater, skal dog ikke registreres hos Advokatsamfundet og vil ikke blive afkrævet betaling til medfinansiering af tilsynet med advokater eller behandlingen af klager i Advokatnævnet.

Det foreslås endvidere, at advokatvirksomhed skal kunne drives som et kommanditaktieselskab eller i en holdings-selskabskonstruktion, hvor holdings-selskabet alene er ejet af advokater.

Baggrunden for at tillade, at advokatvirksomhed kan drives i disse selskabsformer, er et ønske om at lette generationsskifter, nyetablering og opsparing til strategiske investeringer.

Det bemærkes, at revisorer og andre liberale erhverv har mulighed for at benytte de nævnte selskabskonstruktioner, hvilket ikke har givet anledning til kritik.

Endvidere foreslås det, at det fremover tillades at omdanne et advokatselskab til andet formål. Dette kan f.eks. hindre, at en efterlevende ægtefælle skal likvidere den afdøde ægtefælles advokatselskab med beskatning til følge.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 288-298.

6.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder ligesom udvalget, at retsplejelovens regler om ejerskab af advokatvirksomheder bør lempes i et vist omfang. Justitsministeriet er endvidere enig med udvalget i, at ændringen begrænses til at angå kapital-selskaber og ikke interessentskaber, og at der alene åbnes op for aktiv, men ikke passiv kapitalinvestering i virksomheden.

Herudover kan Justitsministeriet tilslutte sig udvalgets forslag om, at andre professioner end advokater tilsammen skal kunne eje op til under 10 pct. af et advokatselskabs aktier eller anparter. Der vil i den forbindelse blive indført et forbud mod forskellige aktieklasser samt begrænsninger i adgangen til i vedtægterne eller ved aktionæroverenskomst at fastsætte bestemmelser om indløsning.

Justitsministeriet er af den opfattelse, at den foreslåede lempelse af reglerne om ejerskab af advokatvirksomheder tilgodeser hensynet til advokaters uafhængighed af uvedkommende interesser ved, at den type virksomheder, som andre professioner end advokater kan være medejere af, og den type investeringer, som andre professioner kan foretage, er begrænset til kapital-selskaber og aktiv kapitalinvestering. Endvidere vil den bestemmende indflydelse i selskabet være hos advokaterne på grund af begrænsningerne i, hvor stor en del af aktierne eller anparterne i selskabet andre professioner end advokater kan eje, samt forbuddet mod forskellige aktieklasser og bestemmelser i vedtægterne mv. om indløsning. Hertil kommer, at der vil være mulighed for, at en advokat, der ejer mere end 90 pct. af selskabets aktieandele, under visse betingelser vil kunne indløse minoritetsaktionærernes aktier.

For at sikre at ejere, som ikke er advokater, er bekendt med de regler, der omgiver advokatprofessionen, kan Justitsministeriet endvidere tilslutte sig udvalgets forslag om, at disse ejere skal bestå en prøve i advokatret. Dette skal dels sikre hensynet til advokatvirksomhedens klienter og dels hensynet til ejeren selv, da salær- og adfærdsklager vedrørende sådanne ejere kan indbringes for Advokatnævnet.

Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om denne prøve. Det vil her bl.a. kunne fastsættes, på hvilket tidspunkt prøven skal være bestået, ligesom der vil kunne fastsættes straf for overtrædelse af bestemmelserne i bekendtgørelsen. Justitsministeren vil endvidere kunne fastsætte, at en ejer, der ikke har bestået prøven, skal afhænde aktier eller anparter.

Herudover kan Justitsministeriet af hensyn til at forbedre muligheden for at opstarte og videreudvikle advokatvirksomheder tilslutte sig udvalgets forslag om, at der åbnes mulighed for, at advokatvirksomhed

kan drives som et kommanditaktieselskab eller i en holdingselskabskonstruktion, hvor holdingselskabet alene er ejet af advokater. Endelig er Justitsministeriet enig med udvalget i, at det fremover under visse betingelser skal være muligt at omdanne et advokatselskab til andet formål.

7. Advokaters møderetsmonopol

7.1. Gældende ret

7.1.1. Det følger af retsplejelovens § 259, at enhver både som sagsøger og som sagvolder (dvs. sagsøgt) kan gå i rette for sig selv. Retten kan pålægge en part at lade sagen udføre af en advokat, dersom den ikke finder det muligt at behandle sagen på forsvarlig måde, uden at parten har sådan bistand. Pålægget kan ikke indbringes for højere ret. Efterkommes et pålæg ikke, betragtes processkrifter, der indgives af parten efter pålæggets meddelelse, som ikke indgivne, ligesom parten anses for udeblevet fra de retsmøder, der afholdes efter pålæggets meddelelse. Hvor særlige hensyn taler derfor, kan retten dog beskikke parten en advokat.

7.1.2. Reglerne om advokaters møderetsmonopol findes i retsplejelovens §§ 131 og 260.

Det følger af retsplejelovens § 131, at advokater er eneberettigede til at udføre retssager for andre, jf. dog retsplejelovens §§ 136, 260 og 730.

Ifølge retsplejelovens § 260 kan enhver både som sagsøger og som sagvolder (dvs. sagsøgt) lade møde i retten for sig ved en eller nedenstående regler berettiget rettergangsfuldmægtig. Advokater er eneberettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parterne; dog kan der mødes af værger for personer, der er umyndige, under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, ved ægtefælle, beslægtede og besvogrede i anden grad af sidelinjen eller nærmere, ved personer, der hører til samme husstand som parten, samt ved personer, der står i fast tjenesteforhold til parten, således at de er antagne af ham for ikke kortere tid end en måned og – når parten ikke selv er advokat – ikke med det særlige hverv for øje at møde for retten. Den, der foregiver at stå i et af de ovennævnte forhold til parten, må være rede til at føre bevis herfor, når det af retten eller modparten forlanges; dog kan retten undtagelsesvis tilstå en passende udsættelse hertil. Når det under hensyn til sagens karakter og øvrige omstændigheder findes forsvarligt, kan retten tillade, at der mødes ved advokat fra andet nordisk land. Endvidere er det under skiftebehandling tilladt at lade møde for sig også ved andre end de foran nævnte personer, og det samme gælder under fogedforretninger, derunder auktionsforret-

ninger, for dens vedkommende, imod hvem retshandlingen er rettet, og under sidstnævnte forretninger for de bydendes vedkommende, alt for så vidt ikke fremsatte påstande eller indsigelser foranlediger forhandling for vedkommende ret, jf. dog § 495, stk. 2. Hvis en part godtgør, at det ikke har været ham muligt at antage en advokat til at udføre en retssag, kan retten beskikke ham en advokat. Beskikkelsen sker på betingelse af, at parten erklærer sig villig til at godtgøre statskassen udgifterne herved og efter rettens bestemmelse stiller sikkerhed for disse udgifter. Retten pålægger samtidig med sagens afslutning parten at erstatte statskassen dennes udgifter i forbindelse med beskikkelsen.

Advokaternes eneret omfatter kun repræsentation i form af at møde i retten og at underskrive processkrifter, jf. retsplejelovens § 261, stk. 2, men ikke udenretlig bistand, f.eks. i form af udarbejdelse af processkrifter.

Advokater kan i medfør af retsplejelovens § 136, stk. 8, under fogedforretninger give møde ved enhver uberygtet person, der er fyldt 18 år, medmindre der i mødet skal foregå forhandling om en tvist eller fogedretten i øvrigt finder sådant møde uhensigtsmæssigt. I medfør af retsplejelovens § 19, stk. 3, kan ikke-juridisk kontorpersonele bemyndiges til at træffe afgørelse i bl.a. fogedsager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder.

7.1.3. For så vidt angår spørgsmålet om, hvem der kan give møde for mandatarer i retssager, følger det af retsplejelovens § 124, stk. 1, 3. pkt., at foreninger, interesseorganisationer og lignende som mandatar må udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde.

Mandatarreglen i retsplejelovens § 124, stk. 1, 3. pkt., knytter sig specifikt til reglerne om, hvem der kan udøve advokatvirksomhed, og udgør således en undtagelse til hovedreglen i retsplejelovens § 124, stk. 1, 1. og 2. pkt., om, hvem der må udøve advokatvirksomhed. Mandatarinstituttet må, jf. side 66-67 i Retsplejerådets betænkning nr. 1468/2005 om reform af den civile retspleje IV, Gruppesøgsmål mv., imidlertid antages at række videre end sammenhængen med reglerne i retsplejelovens § 124, og en stor del af mandatarinstituttet, herunder tillige spørgsmålet om, hvem der i givet fald kan give møde for mandatarer i retssager, er således ulovreguleret.

Der ses ikke at foreligge retspraksis, som tager stilling til spørgsmålet om, hvorvidt en juridisk person omfattes af retsplejelovens § 124, stk. 1, 3. pkt., kan møde i retssager ved andre end advokater. Bestemmelsens forarbejder synes at hvile på en antagelse om,

at kun advokater møder på vegne af organisationer mv. i mandatarforhold. Selv om der i den juridiske litteratur (Bernhard Gomard: Civilprocessen, 3. 4. og 5. udgave) ses at være en vis støtte for at antage, at en mandatar kan møde ved andre end advokater, viser en gennemgang af en lang række domme imidlertid, at bestemmelsen i en lang årække har været administreret således, at foreninger og organisationer uden undtagelse møder ved advokat, når de repræsenterer en part som mandatar.

7.1.4. Retsplejelovens forarbejder indeholder ikke nogen nærmere angivelse af, hvilke hensyn møderetsmonopolet hviler på. Den eneret, som bestemmelsen giver advokater til at udføre retssager for andre, hviler på en forudsætning om, at parter, der ønsker bistand under en retssag, skal sikres en sådan bistand fra personer, som er uafhængige og kyndige, og som har særlig viden om retssystemet. At man i retsplejeloven har lagt denne opgave i hænderne på advokaterne hænger sammen med de øvrige regler, som retsplejeloven foreskriver for advokater til sikring af advokaternes kvalifikationer og kontrollen med advokater. Advokattitlen er udtryk for en garanti for egnethed, bl.a. i kraft af de uddannelsesmæssige krav, som skal være opfyldt for at opnå beskikkelse, samt det tilsyns- og disciplinærsystem, som advokater er underlagt.

Det må endvidere antages, at møderetsmonopolet tillige hviler på et hensyn til domstolene. Ud fra det overordnede mål om en hurtig og korrekt behandling af tvister har domstolene således en væsentlig interesse i, at alle aktører i en retssag formår at bidrage aktivt til en effektivisering og koncentration af processen, herunder sikre at denne ikke forlænges unødigt. Svaret herfor kan således ikke alene påhvile domstolene, men må i høj grad også bæres af parterne og disses repræsentanter. Det gælder ikke mindst i lyset af den civile retsplejes grundlæggende principper om, at parterne – og ikke retten – bærer ansvaret for en korrekt præsentation af den aktuelle tvist. Disse forhold forudsætter derfor, at partsrepræsentanter besidder den fornødne faglige indsigt i retsplejemæssige forhold.

Advokaterne er også dem, der via rådgivning af deres klienter skal sørge for, at helt grundløse sager ikke indbringes for domstolene, idet dette medfører gene for modparten og er ressourcekrævende for domstolene.

Endelig må det antages, at møderetsmonopolet også hviler på mere overordnede samfundsmæssige hensyn. Domstolene udgør således den sidste adgang til konfliktløsning i sager, som parterne ikke har formået at løse på anden vis, og dette konfliktløsningsforum vil – i modsætning til frivillige konfliktløsningsorga-

ner – altid for én af parterne indebære et element af tvang. Endvidere er domstolene både på lovregulerede og ulovregulerede retsområder med til at fastlægge gældende ret. Det kan anføres, at et retssamfund i den henseende har en forpligtelse til at sikre et velfungerende domstolvæsen, hvor alle involverede besidder et højt fagligt niveau, ligesom samfundet har en pligt til at sikre, at der i videst muligt omfang består den fornødne tillid til retssystemet.

Samtidig er det et vigtigt samfundshensyn at sikre en effektiv udnyttelse af samfundets ressourcer til juridisk rådgivning. Således kan en velfungerende konkurrence blandt juridiske rådgivere medvirke til, at forbrugere og virksomheder opnår den bedste kvalitet og pris netop for den juridiske rådgivning, som der er behov for i den givne situation, samtidig med at de juridiske rådgivere konstant tilskyndes til at forny sig og udvikle nye produkttyper.

7.1.5. I de senere år har der på internationalt plan været en stigende interesse for adgangsbarrieres betydning for udviklingen og konkurrencen inden for de liberale erhverv. Bl.a. har EU og OECD sat fokus på den betydning, som offentligt og privat fastsatte begrænsninger i at udøve et givent erhverv har på konkurrencen inden for erhvervet og på den effektive udnyttelse af samfundets ressourcer.

7.2. Advokatudvalgets overvejelser

7.2.1. Hensynet til fri konkurrence tillægges i dag en meget høj prioritet såvel i Danmark som internationalt. Konkurrencebegrænsende ordninger som møderetsmonopolet bør derfor alene opretholdes, hvis de kan begrundes med tungtvejende hensyn, som ikke kan tilgodeses på en mindre konkurrencebegrænsende måde. Udvalget finder, at de tungtvejende hensyn, der tidligere begrundede opretholdelsen af advokaters møderetsmonopol i civile sager, måske ikke generelt taler med samme vægt i dag. Udvalget har i den forbindelse lagt vægt på en række samfundsøkonomiske betragtninger. På den baggrund finder udvalget, at der i et vist omfang kan ske en lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol i byretterne, uden at de vægtige hensyn, der ligger bag reglerne, sættes over styr. Udvalget finder, at en lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol ikke bør omfatte behandlingen af 1. instanssager ved landsretten eller Sø- og Handelsretten samt ankesager ved landsretten og Højesteret. Det er i disse overvejelser indgået, at behandlingen af disse sager findes at stille særlige krav til en høj og kvalificeret bistand fra partsrepræsentanten.

Udvalgets overvejelser omfatter heller ikke de så-

kaldte »indispositive« sager. I denne type sager tillægges en materiel rigtig afgørelse så stor betydning, at retten ikke i samme grad er bundet af parternes tilrettelæggelse af sagen. Det drejer sig om sager om f.eks. ægteskab og forældremyndighed, faderskabsager, værgemålsager, sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse og sager om adoption uden samtykke.

7.2.2. Udvalget har opstillet en række modeller for en mulig ophævelse af advokaters møderetsmonopol i civile sager.

10 af udvalgets medlemmer finder, at de hensyn, som hidtil har båret advokaters møderetsmonopol, i vidt omfang fortsat gør sig gældende i de tilfælde, hvor der skal ske forhandling om en tvist mellem parterne.

Sager, hvori der skal ske forhandling om en tvist, er som regel mere komplicerede end ikke-tvistige sager, og tvistige sager må som udgangspunkt forventes at have en mere indgribende betydning for parterne end ikke-tvistige sager. På den baggrund findes hensynet til at sikre klienterne den bedst kvalificerede bistand fortsat at tale med afgørende vægt for at opretholde advokaters møderetsmonopol i de egentlige tvistige sager, idet advokater i kraft af deres uddannelse, Advokatrådets tilsyn, disciplinærreglerne mv. fortsat må anses for bedst kvalificerede i relation til retssager, hvori der skal ske forhandling om en tvist.

Også hensynet til at sikre domstolene, at alle aktører – herunder parternes repræsentanter – formår at bidrage aktivt til en effektivisering og koncentration af processen, findes efter udvalgets opfattelse fortsat at tale med betydelig vægt for at opretholde advokaters møderetsmonopol i sager, hvori der skal ske forhandling om en tvist. I sager, hvori der skal behandles en tvist, stilles der således krav til partsrepræsentantens viden om – og erfaring med – såvel den materielle som den processuelle håndtering af sagerne, bl.a. for ikke at sinke processen unødigt.

De 10 medlemmer af udvalget finder derfor, at en eventuel lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol alene bør bestå i fri adgang til at møde som procesfuldmægtig i den forenkledte inkassoprocess og under udlægsforretninger i fogedretten, hvor der ikke skal ske behandling af en tvist, jf. den under punkt 7.2.3. nedenfor beskrevne model A.

Det er overvejet, hvorvidt de samme hensyn gør sig gældende med samme vægt i fogedretternes behandling af udlægsforretninger, dvs. i forbindelse med en efterfølgende fogedsag i en sag behandlet efter den forenkledte inkassoprocess og i forbindelse med ud-

lægsforretninger på et andet eksekutionsgrundlag, hvor der skal ske behandling af en tvist.

De tvister, der opstår under udlægsforretninger, vil ofte være »standardtvister« om f.eks. genstanden for et udlæg, rentespørgsmål eller lignende. Hensynet til, at parterne kan anvende den samme repræsentant gennem hele processen, kunne derfor umiddelbart tale for tillige at give fri adgang for enhver til at repræsentere parterne under udlægsforretninger også i tilfælde, hvor der skal ske behandling af en tvist.

Uanset karakteren og omfanget af en eventuel tvist må en sådan generelt forventes at have en mere indgribende betydning for parterne end en ikke-tvistig sag. De ovenfor nævnte 10 medlemmer af udvalget finder således, at enhver tvist i princippet kan indeholde aspekter, hvor advokater fortsat må anses for de bedst kvalificerede i relation til behandling af sagen, og at der på den baggrund ikke bør ske en lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol, således at enhver får adgang til at repræsentere parterne under en udlægsforretning, hvor der skal ske behandling af en tvist.

6 af udvalgets medlemmer finder, at der også bør være adgang til at møde i de tvistige sager i et vist omfang, jf. nærmere den under punkt 7.2.4. nedenfor beskrevne model B.

7.2.3. Model A: 10 af udvalgets medlemmer finder, at en lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol i civile sager kan bestå i, at der indføres fri adgang til i den forenklede inkassoprocess at indlevere betalingspåkrav til fogedretten på vegne af fordringshaveren samt i den forbindelse adgang til at møde på vegne af en part under retsmøder, herunder under den efterfølgende udlægsforretning, hvor der ikke sker behandling af en tvist.

Ved »enhver« forstås i det følgende enhver uberygtet person over 18 år, jf. retsplejelovens § 261.

Reglerne i den forenklede inkassoprocess er udformet således, at varetagelsen af partens interesser under sagen ikke forudsætter, at vedkommende er repræsenteret ved en advokat. De sager, der iværksættes efter den forenklede inkassoprocess, er således (som altovervejende hovedregel) ikke-tvistige, og de opgaver, som en repræsentant for en part skal udføre i forbindelse med gennemførelsen af et betalingspåkrav efter den forenklede inkassoprocess, er relativt begrænsede. Dette gør det efter udvalgets vurdering mindre betænkeligt at lempe reglerne for advokaters møderetsmonopol i sådanne sager.

I den forbindelse bør det understreges, at hvis skyldneren fremsætter indsigelser mod kravet, vil sagen – hvis fordringshaveren har anmodet herom – som

udgangspunkt overgå til almindelig retssagsbehandling, og fordringshaveren må herefter i givet fald videreføre sagen med en efter retsplejelovens § 260 mødeberettiget repræsentant.

I forbindelse med en efterfølgende fogedsag, hvor der ikke skal foregå forhandling om en tvist, følger det allerede af de gældende regler, at skyldneren kan lade sig repræsentere ved enhver uberygtet person over 18 år, ligesom advokater i fogedsager i medfør af retsplejelovens § 136, stk. 8, som udgangspunkt kan give møde for parterne ved enhver uberygtet person over 18 år. I medfør af retsplejelovens § 19, stk. 3, kan ikke-juridisk kontorphonale bemyndiges til at træffe afgørelse i bl.a. fogedsager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. I mange fogedsager deltager der således i praksis ikke jurister i sagernes behandling.

På baggrund heraf vil der efter disse medlemmers opfattelse kunne gives enhver adgang til at repræsentere parterne i den forenklede inkassoprocess og under en eventuel efterfølgende fogedsag, hvor der ikke skal ske behandling af en tvist.

Disse medlemmer har endvidere overvejet, om en mulig lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol herudover kan bestå i, at enhver – ud over i den forenklede inkassoprocess – får adgang til at møde på vegne af en part i fogedsager i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse af et pengekrav, hvor der ikke sker behandling af en tvist, f.eks. gennemførelse af udlægsforretninger på grundlag af domme mv., jf. retsplejelovens § 478, stk. 1.

Som anført ovenfor følger det allerede af de gældende regler, at i fogedsager, hvor der ikke skal foregå forhandling om en tvist, behandles sagerne i dag i vid udstrækning af ikke-jurister. De synspunkter, som efter udvalgets opfattelse kan tale for at indføre fri adgang til at fungere som rettergangsfuldægtig i sager efter den forenklede inkassoprocess, jf. ovenfor, gør sig derfor også gældende på dette område.

7.2.4. Model B: 6 af udvalgets medlemmer finder, at der også bør være adgang for andre partsrepræsentanter end advokater til at møde i de tvistige sager i småsagsprocessen. Endvidere bør der være adgang til at møde under udlægsforretninger i fogedretten, hvor der skal ske behandling af en tvist.

For så vidt angår sager omfattet af reglerne om en særlig småsagsproces vil enhver herefter få adgang til at indlevere processkrifter på vegne af parterne samt adgang til at møde på vegne af en part under retsmøder i sagen, herunder under hovedforhandlingen.

Reglerne i småsagsprocessen er – som i den forenklede inkassoprocess – udformet således, at varetagel-

F. t. l. vedr. retsplejeloven

sen af partens interesser under sagens forberedelse ikke forudsætter, at vedkommende er repræsenteret ved en advokat. Der er således tale om en procesform, hvor det står parterne frit for, om de vil møde selv eller lade sig repræsentere af en advokat. Dette gælder også, selv om sager behandlet efter småsagsprocessen måtte vedrøre en tvist, som kan rejse mere eller mindre vanskelige spørgsmål af retlig og faktisk karakter. Vælger parterne at lade sig repræsentere af advokat, kan den tabende part pålægges at betale den vindende parts udgifter til advokatbistand.

Sager omfattet af den særlige småsagsproces vedrører pengekrav under 50.000 kr., dvs. sager af relativt begrænset værdi. Dette forhold kunne også tale for, at det vil være mindre betænkeligt at ophæve advokaters møderetsmonopol i denne type af sager.

Sagens værdi findes dog efter de øvrige 10 medlemmers opfattelse ikke i sig selv at overflødiggøre behovet for kvalificeret og høj faglig bistand, idet en mindre sag i princippet kan have lige så vidtrækkende betydning for parterne som en sag af større værdi.

Af væsentlig betydning for disse 10 medlemmers opfattelse er også, at der ikke på nuværende tidspunkt bør ændres på reglerne om advokaters møderetsmonopol i en ny procesform, som endnu ikke er trådt i kraft. Disse medlemmer af udvalget finder således, at man bør afvente de første års erfaringer med den særlige småsagsproces, og at man herefter vil have et mere fyldestgørende grundlag for at vurdere konsekvenserne af en ændring af reglerne om advokaters møderetsmonopol i denne sagstype, herunder de økonomiske konsekvenser, der er forbundet hermed.

Disse 10 medlemmer af udvalget fremhæver i den forbindelse, at der er tale om en helt ny procesform, som skal ses i sammenhæng med den generelle retskredsreform, der bl.a. indebærer, at der ved samtlige byretter skal etableres et sekretariat, der kan varetage forberedelsen af sagerne. En sådan ordning indebærer et så væsentligt og afgørende nyt element i domstolsbehandlingen af civile sager, at man bør afvente de første års erfaringer med ordningen, før der tages stilling til en eventuel ændring af reglerne om advokaters møderetsmonopol i denne sagstype. Når småsagsprocessen har fungeret i en periode, vil det herefter kunne være naturligt at overveje reglerne om, hvem der kan virke som partsrepræsentant i disse sager.

De ovennævnte 6 medlemmer af udvalget finder som de øvrige 10 medlemmer, at sagens værdi ikke i sig selv overflødiggør behovet for kvalificeret og høj faglig bistand, idet en mindre sag i princippet kan have lige så vidtrækkende betydning for parterne som en sag af større værdi.

Samfundsøkonomiske hensyn kan tale for en nøje afbalanceret lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol i civile sager. De 6 medlemmer anfører dertil, at selv om sager af mindre værdi kan være af så væsentlig og principiel betydning for de involverede parter eller andre, at sagens genstand ikke i sig selv overflødiggør behovet for kvalificeret og høj faglig bistand, må de fleste sager omfattet af småsagsprocessen antages generelt at have mindre vidtrækkende betydning for de involverede parter end sager af større værdi. Dette forhold samt de i betænkningen anførte konkurrenceøkonomiske betragtninger taler efter de 6 medlemmers opfattelse med betydelig vægt for at ophæve advokaters møderetsmonopol også i denne type sager.

I forbindelse med forberedelsen af sager efter småsagsprocessen vil parterne være sikret en betydelig bistand fra retten i form af såvel skriftlig som mundtlig vejledning i udfyldning af blanketterne, ligesom retten varetager den videre forberedelse efter indlevering af stævning og svarskrift og iværksætter eventuel bevisførelse i samråd med parterne. Parternes behov for kvalificeret og høj faglig bistand i forbindelse med forberedelsen af sagen findes derfor efter disse 6 medlemmers opfattelse at være varetaget i fuldt tilstrækkeligt omfang af retten. Den særlige forberedelse i småsagsprocessen i tæt forbindelse med retten må endvidere forventes at begrænse behovet for anvendelsen af juridisk bistand ikke alene under forberedelsen, men også under selve hovedforhandlingen, idet det må forventes, at en stor del af de involverede parter vælger selv at møde i retten og således ikke vil lade sig repræsentere af en advokat eller andre under hovedforhandlingen. Endelig kan det anføres, at det må forventes, at særligt komplicerede sager og principielle sager i et vist omfang vil kunne henvises til behandling i den almindelige retsplejes former. På den baggrund finder de 6 medlemmer, at der vanskeligt kan argumenteres imod en lempelse af møderetsmonopolet på dette punkt, så også andre end advokater kan møde som partsrepræsentant i sager efter småsagsprocessen.

De 6 medlemmer finder tillige, at en lempelse af advokaters møderetsmonopol endvidere bør omfatte udlægsforretninger i fogedretten, hvor der skal ske behandling af en tvist. Disse medlemmer finder, at hensynet til, at parterne kan anvende den samme repræsentant gennem hele processen, taler for tillige at give enhver adgang til at repræsentere parter under en eventuel efterfølgende fogedsag, både i sager, hvor der ikke skal ske behandling af en tvist, og i sager, hvor der skal ske behandling af en tvist. De tvister, der opstår under udlægsforretningerne, vil typisk være

»standardtvister« om f.eks. genstanden for udlæg, som andre end advokater vil kunne varetage på betryggende vis.

7.2.4.1. I sager omfattet af småsagsprocessen får en partsrepræsentant adgang til at handle på vegne af parter i sager af mere eller mindre indgribende betydning, hvilket taler for, at der i disse sager gennemføres en særlig regulering om god skik for disse repræsentanters adfærd. Det gælder ikke mindst spørgsmålet om, hvorledes sådanne partsrepræsentanter skal agere i forhold til modparten og dennes repræsentant.

I den forbindelse fremhæver 13 af udvalgets medlemmer, at sager, hvori der skal behandles en tvist, generelt må forventes at have en mere indgribende betydning for parterne, hvilket findes at stille krav om en særlig regulering af partsrepræsentanternes adfærd i disse sager.

De 13 medlemmer finder, at der er et særligt behov for at udforme regler om god skik for partsrepræsentantens adfærd. Der vil endvidere skulle føres tilsyn med reglernes overholdelse samt indføres mulighed for pålæg af sanktioner i tilfælde af overtrædelse af regler om god skik. Dette kræver efter medlemmernes vurdering etablering af et egentligt offentligt tilsyns- og disciplinærsystem. Kompetencen bør tillægges en central administrativ myndighed, idet det herved sikres, at én instans har oplysninger om samtlige klager over en repræsentant og derfor er i besiddelse af de fornødne oplysninger med henblik på eventuel fratagelse af retten til at udføre retssager for andre. Indberetninger fra domstolene og andre om partsrepræsentanternes adfærd skal derfor ske til denne administrative myndighed. Kompetencen kan formentlig mest hensigtsmæssigt tillægges Justitsministeriet, der i forvejen behandler sager om advokater, herunder sager om beskikkelse og nægtelse af beskikkelse, jf. retsplejelovens §§ 119 og 121. Fratager Justitsministeriet en partsrepræsentant adgangen til at give møde for andre i retten, bør denne afgørelse kunne indbringes for domstolene.

På baggrund af de første års erfaringer med en lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol bør problemstillingen tages op igen med henblik på vurdering af, om der findes at være behov for et andet – evt. mere omfattende – uafhængigt system til behandling af de pågældende sager.

7.2.4.2. Udvalget finder, at der – af hensyn til beskyttelsen af aftagerne af den procesfuldmægtiges bistand – bør indføres en pligt for procesfuldmægtigen til at oplyse, om vedkommende er ansvarsforsikret. Derved vil det være op til den enkelte aftager af bistand fra en procesfuldmægtig at afgøre, om vedkom-

mende vil købe den ydelse, som den enkelte procesfuldmægtige tilbyder.

En procesfuldmægtigs manglende eller urigtige oplysning om forsikringsdækning vil kunne være i strid med reglerne om god skik og i grove eller gentagne tilfælde kunne medføre en fratagelse af retten til at optræde som partsrepræsentant for andre.

Lov nr. 419 af 9. maj 2006 om juridisk rådgivning vil også omfatte nogle af de procesfuldmægtige, som efter udvalgets forslag får mulighed for at fungere som partsrepræsentant. En lang række procesfuldmægtige, der erhvervsmæssigt driver virksomhed med rådgivning af overvejende juridisk karakter, vil således fremover tillige være omfattet af reglerne i lov om juridisk rådgivning, herunder reglerne om oplysningspligt for rådgiveren med hensyn til forsikringsdækning.

7.2.5. Ud over lempelserne ifølge model A og B, jf. ovenfor, har 14 af udvalgets medlemmer foreslået, at mandatarreglen udvides således, at jurister, der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, får adgang til at repræsentere organisationens medlemmer i byretssager inden for organisationens interesseområde.

Disse medlemmer finder, at det bør fastsættes i retsplejelovens § 260, at justitsministeren kan autorisere juridiske medarbejdere, der er ansat i organisationer, der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, til for byretten at føre sager vedrørende løn- og ansættelsesretlige forhold. Der bør ligeledes fastsættes hjemmel til, at justitsministeren administrativt kan fastsætte nærmere regler om sådanne autorisationer.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 299-344.

7.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder ligesom udvalget, at der i et vist omfang vil kunne ske en lempelse af reglerne om advokaternes møderetsmonopol i byretterne, uden at de vægtige hensyn, der ligger bag reglerne, sættes over styr. En lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol bør ikke omfatte sager ved landsretterne, Sø- og Handelsretten samt Højesteret, da behandlingen af disse sager findes at stille særlige krav til en høj og kvalificeret bistand fra partsrepræsentanterne. Lempelsen bør heller ikke omfatte de indispositive sager.

Endvidere er Justitsministeriet enig med udvalget i, at en lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol bør bestå i, at der indføres fri adgang til i den forenkledede inkassoprocess at indlevere betalingspå-

krav til fogedretten på vegne af fordringshaveren samt i den forbindelse adgang til at møde på vegne af en part under retsmøder, herunder under den efterfølgende udlægsforretning, hvor der ikke sker behandling af en tvist. Desuden bør møderetsmonopolet lempes således, at der indføres fri adgang til at møde på vegne af en part i fogedsager i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse af domme, kendelser forlig mv. om pengekrav, hvor der ikke sker behandling af en tvist.

Reglerne i den forenkledte inkassoproces er udformet således, at varetagelsen af partens interesser under sagen ikke forudsætter, at vedkommende er repræsenteret ved en advokat, hvorfor Justitsministeriet ikke finder det betænkeligt at ophæve møderetsmonopolet i disse sager. Justitsministeriet finder det heller ikke betænkeligt at ophæve møderetsmonopolet under udlægsforretninger i fogedsager, hvor der ikke skal ske behandling af en tvist, idet sådanne sager i dag i vid udstrækning behandles af ikke-jurister.

Herudover kan Justitsministeriet tilslutte sig forslaget fra 6 af udvalgets medlemmer om en yderligere lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol. Det foreslås således, at der også indføres adgang for andre partsrepræsentanter end advokater til at møde i de tvistige sager i småsagsprocessen i overensstemmelse med udvalgets model B.

Justitsministeriet har i den forbindelse navnlig lagt vægt på, at reglerne i småsagsprocessen er udformet således, at varetagelsen af parternes interesser under sagens forberedelse ikke forudsætter, at vedkommende er repræsenteret ved en advokat. Dertil kommer, at sager omfattet af småsagsprocessen vedrører pengekrav under 50.000 kr., dvs. sager af relativt begrænset værdi, hvilket dog ikke i sig selv overflødiggør behovet for kvalificeret og høj faglig bistand. De fleste sager omfattet af småsagsprocessen antages generelt at have mindre vidtrækkende betydning for de involverede parter end sager af større værdi. Dette forhold samt konkurrenceøkonomiske betragtninger taler efter Justitsministeriets opfattelse for at ophæve advokaters møderetsmonopol også i denne type sager.

Justitsministeriet kan også tilslutte sig forslaget fra 6 medlemmer om, at en lempelse af advokaters møderetsmonopol tillige bør omfatte udlægsforretninger i fogedretten, hvor der skal ske behandling af en tvist. Justitsministeriet har i den forbindelse navnlig lagt vægt på, at de tvister, der opstår under udlægsforretningerne, typisk vil være »standardtvister« om f.eks. genstanden for udlæg, som andre end advokater vil kunne varetage på betryggende vis.

Herudover kan Justitsministeriet tilslutte sig udvalgets flertals forslag om, at mandatarreglen udvides så-

ledes, at ansatte i foreninger, interesseorganisationer og lignende, der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, med Justitsministeriets tilladelse kan møde i byretten i retssager vedrørende løn- og ansættelsesforhold, som foreningerne, interesseorganisationerne og lignende som mandatar udfører for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde. Det fastsættes som en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse. Justitsministeren kan dog fritage for kravet herom i det omfang, det er nødvendigt til opfyldelse af Danmarks EU-retlige forpligtelser.

Justitsministeriet er af den opfattelse, at denne lempelse kan ske uden at gå på kompromis med de nødvendige hensyn til en kvalificeret bistand i retssager, idet der særligt henses til kravet til de ansatte og den afgrænsede type af sager.

Justitsministeriet er enig med udvalgets flertal i, at der bør fastsættes regler om god skik for partsrepræsentanter, der ikke er advokater, og som møder i sager omfattet af småsagsprocessen. Justitsministeriet finder endvidere, at sådanne regler også bør omfatte de partsrepræsentanter, der møder i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav i den forenkledte inkassoproces samt under udlægsforretninger i fogedretten. Såvel tvistige som ikke-tvistige sager findes at stille krav om en særlig regulering af partsrepræsentanternes adfærd, idet klienten, modparten og retten har en interesse i, at en partsrepræsentant udviser god skik i forbindelse med varetagelsen af klientens interesser. Justitsministeriet bør have kompetence til – på baggrund af indberetning fra retterne og klage fra klienter eller andre, der har en retlig interesse heri – at påse partsrepræsentanternes overholdelse af reglerne om god skik og at sanktionere overtrædelser, f.eks. ved at fratage en partsrepræsentant adgangen til at give møde for andre i retten. En sådan afgørelse om fratagelse af adgangen til at møde for andre i retten bør kunne indbringes for domstolene.

8. Andre regler i retsplejeloven om advokater

8.1. Gældende ret

8.1.1. Det følger af retsplejelovens § 122, stk. 1, at udøvelse af advokatvirksomhed ikke kan forenes med en juridisk stilling ved domstolene, anklagemyndigheden eller politiet, jf. dog bestemmelsen i retsplejelovens § 106.

Ifølge retsplejelovens § 122, stk. 2, kan udøvelse af advokatvirksomhed i øvrigt ikke forenes med nogen stilling i det offentlige tjeneste, medmindre justitsministeren i særlige tilfælde gør undtagelse herfra.

Endelig følger det af retsplejelovens § 122, stk. 3, at justitsministeren kan tillade, at en advokat, der efter stk. 1 eller stk. 2 ikke kan udøve advokatvirksomhed, udfører en retssag.

8.1.1.1. Bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2, fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 277 af 9. juni 1982. Princippet i bestemmelsen kan imidlertid føres tilbage til sagførerloven af 1868. Bestemmelsen var begrundet i, at kombinationen af de to embeder kan være uheldig, da embedsmanden skylder embedet hele sin tid, ligesom embedsmanden ville kunne anvende embedet til at drage næring til sig. Endelig blev der peget på en risiko for interessekonflikter mellem den offentlige tjeneste og advokatvirksomheden.

Af bemærkningerne til en ændring af bestemmelsen i 1965 fremgår, at de hensyn, der ligger bag bestemmelsen, lige så vel synes at kunne anføres, hvor den pågældende er ansat i kommunens tjeneste, som hvor han er ansat hos staten. Endvidere anføres det, at ved »ansættelse i det offentlige tjeneste« forstår ikke alene ansættelse ved stat eller kommune i snæver forstand, men også ansættelse ved de særlige forvaltningsmyndigheder, såsom Danmarks Nationalbank, Overformynderiet, Statsanstalten for livsforsikring mv.

Ifølge forarbejderne til ændringen af bestemmelsen i 1982 blev det i overensstemmelse med den hidtidige praksis på området præciseret, at undtagelsesadgangen kun kan anvendes i særlige tilfælde.

8.1.1.2. Justitsministeriet har i overensstemmelse med de hensyn, som retsplejelovens § 122, stk. 2, hviler på, generelt haft en restriktiv praksis på området og har således kun imødekommet ansøgninger i yderst begrænset omfang. Justitsministeriet har ved afgørelserne lagt vægt på, at det er retsplejelovens klare udgangspunkt, at udøvelse af advokatvirksomhed ikke er foreneligt med en stilling i det offentlige tjeneste.

Afgørelser om dispensation træffes på baggrund af en konkret vurdering af sagen. Justitsministeriet lægger i sin vurdering navnlig vægt på hensynet til, at en advokat skal være uafhængig af det offentlige. Der foretages således en vurdering af, hvorvidt der i den konkrete situation foreligger en risiko for, at der kan opstå konflikter mellem den ansattes pligter i forhold til det offentlige og pligterne som advokat.

Endvidere gives dispensation kun, hvis særlige grunde taler derfor. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor en offentlig ansat i en nærmere afgrænset periode ønsker at få lejlighed til at afprøve advokathvervet, uden at ansættelsen i det offentlige samtidig bringes fuldt ud til ophør, eller hvor en advokat ønsker at afvikle allerede påtagne sager ved overgang til et offent-

ligt hverv. Dispensation gives i disse tilfælde som udgangspunkt alene for en nærmere afgrænset periode, og anmodning om forlængelse af denne periode kan almindeligvis ikke imødekommes.

8.1.2. Ifølge retsplejelovens § 129 finder borgerlig straffelovs §§ 144, 150-152 og 154-157 (om bl.a. bestikkelse, tavshedspligt og tjenesteforsømmelse) tilsvarende anvendelse på advokater og deres autoriserede fuldmægtige.

Bestemmelsen stammer tilbage fra 2. proceskommissions betænkning fra 1876. Formålet med bestemmelsen var at fastholde den ældre lovgivnings princip, hvorefter en sagførers virksomhed var undergivet forpligtelser ikke alene over for klienten, men også over for det offentlige.

Frem til 1982 omhandlede den nuværende § 129 blot advokater. Ved lov nr. 277 af 9. juni 1982 blev retsplejelovens § 129 udvidet til også at omfatte autoriserede fuldmægtige.

8.2. Advokatudvalgets overvejelser

8.2.1. Udvalget finder, at hensynet bag bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2, om, at embedsmanden skylder embedet hele sin tid, i dag synes at kunne reguleres mere hensigtsmæssigt af andre regler end af reglen i § 122, stk. 2. Almindeligvis vil spørgsmålet om en medarbejders bibeskæftigelse kunne håndteres inden for rammerne af arbejdsgiverens ledelsesret.

Udvalget finder endvidere, at heller ikke hensynet til, at embedsmanden ikke skal kunne anvende embedet til »at drage næring til sig«, i dag taler med helt samme vægt som tidligere.

Der kan i den sammenhæng peges på, at f.eks. professorer har mulighed for at drage fordel af den offentlige ansættelse både før og efter, at deres ansættelse ved universitetet ophører. Det hænger sammen med, at professorer bærer deres akademiske titler – herunder professortitlen – på livstid, dvs. uanset om den pågældende er universitetsansat eller ej. Vedkommende bevarer således titlen, uanset om den pågældende senere indtræder i privat ansættelse, f.eks. som advokat.

Der er således allerede i dag mulighed for, at offentligt ansatte – eller tidligere offentligt ansatte – kan drage fordel af den offentlige ansættelse i forbindelse med bibeskæftigelse eller senere beskæftigelse.

Udvalget finder derimod, at det tredje hensyn – uafhængighedshensynet – fortsat taler for at opretholde bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2.

Udvalget lægger i den forbindelse navnlig vægt på, at en klient skal kunne have fuld tillid til, at den advokat, der behandler klientens sag, er fuldstændig uafhængig af det offentlige. Arbejder advokaten f.eks. på

halv tid hos Skat og ved siden af denne ansættelse driver advokatvirksomhed, hvor advokaten f.eks. rådgiver i skattespørgsmål, vil der kunne opstå risiko for interessekonflikter mellem advokatens ansættelse i det offentlige tjeneste og vedkommendes udøvelse af advokatvirksomhed.

Hvis der åbnes mulighed for, at offentlige myndigheder kan have advokater ansat, kan der bl.a. opstå problemer i forhold til Advokatrådets tilsyn med disse offentligt ansatte advokater. Offentligt ansatte advokater vil – i lighed med alle andre advokater – være undergivet Advokatrådets tilsyn, jf. retsplejelovens § 143, stk. 2. Dette medfører, at Advokatrådet vil skulle påse, at advokaterne i deres offentlige ansættelse udviser en adfærd, der stemmer overens med god advokatskik. Da advokaterne handler på vegne af den myndighed, hvor de er ansat, vil Advokatrådets påtale af en advokats adfærd tillige kunne indebære en påtale af myndighedens adfærd.

Hertil kommer ikke mindst, at hvis en offentligt ansat kan anvende advokattitlen i forbindelse med sin offentlige ansættelse, vil advokattitlen ikke længere være forbundet med begrebet uafhængighed.

På den baggrund finder udvalget ikke, at der er grundlag for at ophæve forbuddet mod, at advokater kan være ansat i det offentlige tjeneste.

Udvalget finder derimod, at der kan være en række tilfælde, hvor det kunne overvejes at lempe praksis for meddelelse af dispensation i sager om offentligt ansattes udøvelse af advokatvirksomhed uden for den offentlige tjeneste.

Et eksempel herpå kan være universitetsansattes, f.eks. forskeres, mulighed for ved siden af deres ansættelse ved universitetet at udøve advokatvirksomhed. Der vil sædvanligvis ikke i en sådan situation opstå risiko for interessekonflikter mellem den offentlige ansættelse og udøvelsen af advokatvirksomhed, da den universitetsansatte ikke beskæftiger sig med myndighedsudøvelse, dvs. træffer afgørelse i forhold til private.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at det efter Justitsministeriets nugældende praksis ikke anses for at være i strid med bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2, at advokater bestrider en deltidsstilling, f.eks. som ekstern lektor på et universitet.

Afgørelser om dispensation vil fortsat skulle træffes på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte sag. Justitsministeriet bør også fremover i sin vurdering navnlig lægge vægt på hensynet til, at en advokat skal være uafhængig af det offentlige. Hvis der i den enkelte sag kan være en risiko for interessekonflikter, bør Justitsministeriet også fremover meddele afslag

på dispensation. En sådan risiko for interessekonflikter kan f.eks. forekomme, hvor advokaten, jf. det ovenfor nævnte eksempel med ansættelsen i Skat, er ansat ved en myndighed, der træffer afgørelse i konkrete sager.

Udvalget finder, at bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2, bør ændres, således at det af bestemmelsen kommer til at fremgå, hvilke hensyn Justitsministeriet efter den nye praksis skal lægge vægt på i forbindelse med afgørelser om dispensation.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 345-350.

8.2.2. Udvalget foreslår at udvide bestemmelsen i retsplejelovens § 129 til også at omfatte andre persongrupper end advokater og autoriserede advokatfuldmægtige. Udvalget foreslår, at bestemmelsen også bør omfatte partnere, personale og andre, som i øvrigt beskæftiges i advokatvirksomheden. Formålet med en ændring af bestemmelsen er at hindre, at f.eks. kontorpersonale kan videregive fortrolige oplysninger, som de er blevet bekendt med i forbindelse med deres arbejde på et advokatkontor.

Det bemærkes, at persongruppen »partnere« omfatter de ansatte i advokatvirksomheden, som ikke er advokater, og som ifølge udvalgets overvejelser fremover tilsammen skal kunne eje under en tiendedel af aktierne eller anparterne i selskabet.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 351-352.

8.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder lige som udvalget, at uafhængighedssynspunktet fortsat taler for at opretholde bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2. Justitsministeriet er endvidere enig med udvalget i, at praksis for meddelelse af dispensation i sager om offentligt ansattes udøvelse af advokatvirksomhed uden for den offentlige tjeneste kan overvejes lempet i tilfælde, hvor ministeriet på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte sag finder, at der ikke vil opstå risiko mellem den offentlige ansættelse og udøvelsen af advokatvirksomhed. Justitsministeriet vil således også fremover i sin vurdering navnlig lægge vægt på hensynet til, at en advokat skal være uafhængig af det offentlige. Bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2, foreslås ændret således, at det af bestemmelsen fremgår, hvilke hensyn Justitsministeriet navnlig skal lægge vægt på i forbindelse med afgørelser om dispensation.

Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets forslag om, at bestemmelsen i retsplejelovens § 129 om bl.a. tavshedspligt udvides til også at omfatte andre person-

grupper end advokater og autoriserede advokatfuldmægtige. Det foreslås således, at bestemmelsen skal omfatte partnere, personale og andre, som i øvrigt beskæftiges i advokatvirksomheden.

9. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen af betydning	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

10. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Betænkning nr. 1479/2006 om retsplejelovens regler om advokater har været sendt i høring hos:

Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenten for Københavns Byret, Præsidenten for retten i Århus, Præsidenten for retten i Aalborg, Præsidenten for retten i Odense, Præsidenten for retten i Roskilde, Dømsstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Forbrugerklagenævnet, Forbrugerombudsmanden, Finanstilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Advokatrådet, Advokatnævnet, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Landsforeningen af beskikkede advokater, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Dansk InkassoBrancheforening, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Handel & Service, Dansk Industri, HTS-I (nu Dansk Erhverv), HTS-A, Håndværksrådet, Finansrådet, Realkreditrådet, Forsikring & Pension, Forbrugerrådet, Landsorganisationen i Danmark, Dansk Arbejdsgiverforening, 3F Fagligt Fælles Forbund, Danmarks Jurist- og Økonom Forbund, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, For-

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet og borgerne af betydning.

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser og indeholder ikke EU-retlige aspekter.

eningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Interne Revisorer, Foreningen af Danske Revisorer, Landbrugsrådet, Den Danske Landinspektørforening, Akademisk Arkitektforening, Arkitektforbundet, Ingeniørforbundet, Auktionslederforeningen, Ejendomsforeningen Danmark, Patentagentforeningen og Dansk Retspolitisk Forening.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I *bilaget* til lovforslaget er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de gældende regler.

Til § 1

Til nr. 1 (§ 119, stk. 2, nr. 3)

Det præciseres, at en ansøger for at opnå advokatbeskikkelse skal have bestået en dansk juridisk bachelor- og kandidatexamen.

Det er således fortsat alene ansøgere, der har en juridisk kandidatexamen, der kan opnå advokatbeskikkelse.

Ændringen af bestemmelsen indebærer, at en ansøger skal have såvel en juridisk bachelorgrad som en juridisk kandidatgrad fra et universitet i Danmark for at opnå advokatbeskikkelse. Har ansøgeren således en

juridisk bachelorgrad fra et udenlandsk universitet, vil ansøgeren ikke kunne opnå dansk advokatbeskikkelsen, selv om ansøgeren er blevet optaget på den juridiske kandidatuddannelse på et dansk universitet og der har opnået den juridiske kandidatgrad. Tilsvarende gør sig gældende for den ansøger, som har en dansk juridisk bachelorgrad, men en juridisk kandidatgrad fra et udenlandsk universitet.

Personer, der ikke opfylder kravet om en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, vil kunne opnå dansk advokatbeskikkelse, hvis de opfylder betingelserne i § 135 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 18.

Herved sikres det, at personer, der opnår dansk advokatbeskikkelse, har opnået et grundlæggende kendskab til de retsområder, der indgår i såvel den juridiske bacheloruddannelse som den juridiske kandidatuddannelse i Danmark.

Det er uden betydning for en ansøgers mulighed for at opnå dansk advokatbeskikkelse, at vedkommende har fået meritoverført fag fra en dansk eller udenlandsk uddannelse til brug for opnåelse af en dansk juridisk bachelor- og kandidatgrad.

Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.2., 4.2.2. og 4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 2 (§ 119, stk. 2, nr. 4)

Ændringen er en konsekvensrettelse som følge af, at § 119, stk. 5, ophæves.

Til nr. 3 (§ 119, stk. 2, nr. 5)

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at en ansøger for at opnå advokatbeskikkelse skal have gennemført en teoretisk grunduddannelse og have bestået såvel en teoretiske prøve som en praktisk prøve.

Den teoretiske prøve skal udformes som en eksamen, hvor ansøgerne eksamineres i de emner, som skal indgå i den teoretiske grunduddannelse, dvs. advokatret (bl.a. reglerne om god advokatskik og klientkontovedtægten), advokatfærdigheder (bl.a. juridisk problembehandling, forhandling, retssagsbehandling og mediation) og drift af advokatvirksomhed (bl.a. regnskabsforståelse og -analyse).

Den praktiske prøve skal bestå i førelse af én sag for byretten, landsretten eller Sø- og Handelsretten. Dommeren/dommerne vurderer, om sagen vil være egnet til at udgøre den praktiske prøve.

Medvirker der alene én dommer i sagen, skal denne bistås af en censor ved vurderingen af, om ansøgeren har bestået prøven. Censoren kan f.eks. være en advokat udpeget af Advokatrådet. Medvirker der en juridisk dommer og 2 sagkyndige dommere, skal den juridiske dommer tillige bistås af en censor. Medvirker

der 3 juridiske dommere i sagen, skal der ikke tillige medvirke en censor.

Dommeren og censoren eller de 3 dommere skal være enige om, at ansøgeren har bestået prøven, før prøven kan anses for bestået. Består ansøgeren ikke prøven, skal dommer eller censor orientere ansøgeren om, hvad der har bevirket, at vedkommende ikke har bestået. Ansøgeren kan dog ikke få oplyst fordelingen af dommerstemmerne.

Kravet om medvirken af censor skyldes dels et hensyn til dommerne om, at en enkelt dommer ikke alene skal bære ansvaret for såvel en materielt rigtig afgørelse af selve sagen samt en vurdering af ansøgerens indsats under sagens førelse. Endvidere består der et hensyn til ansøgeren, for hvem beståelse af prøven er af stor betydning.

Hvis det ikke er muligt for ansøgeren at finde en egnet sag, der kan udgøre den praktiske prøve, kan ansøgeren i stedet møde i en fiktiv retssag.

Justitsministeriet vil fastsætte nærmere regler om den teoretiske grunduddannelse, den teoretiske prøve og den praktiske prøve, herunder de fiktive retssager, jf. lovforslagets § 1, nr. 7.

Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.4., 4.2.4. og 4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 4 (§ 119, stk. 3)

Med ændringen af bestemmelsen lempes kravet om, at en advokatfuldmægtig skal have deltaget i behandlingen af retssager, dvs. givet møde i retten. I stedet stilles der krav om, at advokatfuldmægtigen skal have opnået kendskab til behandlingen af retssager. Et sådant kendskab kan naturligvis opnås ved at give møde i retten, men også gennem f.eks. udfærdigelse af processkrifter. Principalen skal ved fuldmægtigens ansøgning om advokatbeskikkelse afgive erklæring om, i hvilken periode fuldmægtigen har været ansat som autoriseret advokatfuldmægtig hos principalen, at ansættelsen har været på fuld tid, og at fuldmægtigen har deltaget i almindelig advokatvirksomhed, herunder opnået kendskab til retssagsbehandling.

Ændringen er en konsekvens af, at mange advokatfuldmægtige i dag kun sjældent møder i retten. Ændringen skal endvidere ses i lyset af, at der nu stilles krav om beståelse af en praktisk prøve i retssagsbehandling som betingelse for at opnå advokatbeskikkelse.

Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.3., 4.2.3. og 4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 5 (§ 119, stk. 4)

Der åbnes ved ændringen af bestemmelsen mulighed for, at også anden beskæftigelse end de stillinger,

der er nævnt i § 119, stk. 3, efter en konkret bedømmelse af stillingens indhold og relevans for advokatgeringen kan medregnes med op til 3 år. Maksimumgrænsen for medregning på 2 år ophæves således.

Formålet med ændringen af bestemmelsen er primært at give mulighed for, at ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig i en virksomhed eller organisation kan medregnes fuldt ud med op til 3 år. 3 års ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig i en virksomhed eller organisation vil således kunne give adgang til advokatbeskikkelse, forudsat at den konkrete ansættelse fuldt ud kan ligestilles med en ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig på et advokatkontor.

Fuldmægtigens principal skal ved fuldmægtigens ansøgning om advokatbeskikkelse afgive erklæring om, i hvilken periode fuldmægtigen har været ansat som autoriseret advokatfuldmægtig hos principalen, at ansættelsen har været på fuld tid, og at fuldmægtigen har deltaget i virksomhed af relevans for advokatgeringen, herunder opnået kendskab til retssagsbehandling.

I hvilket omfang anden ansættelse kan medregnes i de 3 års praktisk juridisk virksomhed, der kræves for at opnå advokatbeskikkelse, afhænger af en konkret vurdering af den enkelte ansættelses relevans for advokatgeringen, og dermed i hvilket omfang ansættelsen kan ligestilles med en ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed.

Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.3., 4.2.3. og 4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 6 (§ 119, stk. 5)

Bestemmelsen ophæves, da der ikke længere er behov for denne undtagelsesmulighed. Praktisk juridisk virksomhed, der fuldt ud kan ligestilles med den, der er nævnt i stk. 3, vil efter ændringen af § 119, stk. 4, kan medregnes fuldt ud med op til 3 år.

Til nr. 7 (§ 119, stk. 6)

Bestemmelsen er tilpasset i overensstemmelse med, at det i stk. 2, nr. 5, fastsættes, at en ansøger for at opnå advokatbeskikkelse skal have gennemført en teoretisk grunduddannelse og have bestået såvel en teoretisk prøve som en praktisk prøve.

Bestemmelsen indeholder en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte regler om den teoretiske grunduddannelse, eksamen og den praktiske prøve i retssagsbehandling, herunder om de fiktive retssager. Der vil således skulle fastsættes regler om den teoretiske uddannelses, den teoretiske eksamens, den prakti-

ske prøves og den fiktive retssags indhold, tilrettelæggelse, betalingen herfor, hvor mange gange en ansøger kan indstille sig til henholdsvis den teoretiske eksamen og den praktiske prøve/den fiktive retssag, bedømmelsen af den praktiske prøve/den fiktive retssag og klager over eksaminationen mv.

Justitsministeriet vil have mulighed for i særlige tilfælde at fritage fra kravet om gennemførelse af den teoretiske grunduddannelse, kravet om eksamen og/eller kravet om den praktiske prøve i retssagsbehandling/den fiktive retssag.

Det forudsættes i den forbindelse, at Justitsministeriet – som tilfældet også er i dag – vil meddele fritagelse for dele af den teoretiske grunduddannelse for politi- og dommerfuldmægtige, hvis disse ansøgere gennem deres ansættelse i anklagemyndigheden og ved domstolene har fulgt uddannelsen for henholdsvis politi- og dommerfuldmægtige. I den forbindelse forudsættes det, at disse uddannelsesforløb – som i dag – indeholder nogle af de samme fag, som fremover vil indgå i den teoretiske grunduddannelse som betingelse for at opnå advokatbeskikkelse.

Derimod forudsættes det, at adgangen til at meddele dispensation for den teoretiske eksamen og den praktiske prøve i retssagsbehandling/den fiktive retssag anvendes yderst sjældent. Et traditionelt uddannelsesforløb som advokatfuldmægtig, politi- eller dommerfuldmægtig – eventuelt suppleret med anden erhvervs erfaring – skal således som udgangspunkt ikke kunne begrunde en dispensation.

Advokatsamfundet skal forestå den praktiske gennemførelse af uddannelsen, den teoretiske eksamen, den praktiske prøve i retssagsbehandling og de fiktive retssager.

Dommeren/dommerne vurderer, om en retssag vil være egnet til at udgøre den praktiske prøve.

Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 3.

Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.4., 4.2.4. og 4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 8 (§ 122, stk. 2)

Retsplejelovens udgangspunkt om, at advokater ikke kan være ansat i det offentlige, opretholdes. Det foreslås, at det direkte af bestemmelsen kommer til at fremgå, hvad Justitsministeriet skal lægge vægt på ved vurderingen af, om der kan gøres undtagelse fra dette udgangspunkt. I visse tilfælde lempes praksis for meddelelse af dispensation i sager om offentligt ansattes udøvelse af advokatvirksomhed uden for den offentlige tjeneste. Et eksempel herpå kan være ansatte ved universiteterne, der ikke træffer konkrete afgørelser, og hvor der derfor sjældent vil opstå interessekon-

F. t. l. vedr. retsplejeloven

flikter, der kan bringe advokatens uafhængighed i fare.

Afgørelser om dispensation vil forsat skulle træffes på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte sag. Der skal også fremover navnlig lægges vægt på hensynet til, at en advokat skal være uafhængig af det offentlige. Dette fremgår nu udtrykkeligt af bestemmelsen.

Består der således en risiko for, at der kan opstå konflikter mellem den ansattes pligter i forhold til det offentlige og pligterne som advokat, vil der ikke blive meddelt dispensation i det konkrete tilfælde.

Ved risikoen for konflikter menes ikke alene den mere nærliggende risiko – f.eks. hvis advokaten arbejder på halv tid hos Skat og ved siden af denne ansættelse driver advokatvirksomhed med speciale i behandlingen af skattesager – men også en mere teoretisk risiko for konflikter, især hvis advokaten besidder en offentlig stilling, hvor der skal træffes afgørelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 8.1.1., 8.2.1. og 8.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 9 (§ 123)

Bestemmelsen skærpes, således at alle advokater i et fællesskab af advokater og alle advokater, der ejer aktier eller anparter i en advokatvirksomhed, i mindst 1 år enten skal have været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed, eller som advokat have været ansat hos en anden advokat, der udøver advokatvirksomhed.

Det bemærkes, at de nævnte aktier tillige omfatter kommanditaktier, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.6., 4.2.6. og 4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 10 (§ 124)

Med ændringen af bestemmelsen i *stk. 1* skabes der mulighed for, at advokatselskaber kan etableres som kommanditaktieselskaber og holdingselskaber. Et holdingselskab må alene eje aktier eller anparter i et andet advokatselskab og må således ikke samtidig eje aktier i f.eks. et ejendomsselskab.

Holdingselskabet kan alene ejes af advokater, mens driftsselskabet, jf. nedenfor vedrørende ændringen af § 124, stk. 3, i et vist, begrænset omfang kan ejes af andre ansatte i selskabet.

Der åbnes ikke med ændringen af bestemmelsen mulighed for, at advokatselskaber kan drive anden virksomhed end advokatvirksomhed bortset fra, at et advokatselskab fremover vil kunne have som formål og aktivitet at eje aktier eller anparter i et andet advokatselskab (holdingselskabskonstruktionen). Ændrin-

gen medfører således ikke, at der indføres mulighed for at etablere såkaldte "one stop shops", hvor klienter kan få andre ydelser ud over advokatydelse, f.eks. revisorbistand.

Ændringen af *stk. 2* medfører, at de ejere, der ikke er advokater, er underkastet de samme hæftelsesregler som advokaterne. Uanset hvilken rådgiver i advokatselskabet, som klienten bliver henvist til, vil klienten således have den ekstra sikkerhed, at ikke alene selskabet, men også rådgiveren – hvis denne ejer aktier eller anparter i selskabet – hæfter for krav, der er opstået som følge af rådgiverens bistand til klienten.

Med ændringen af bestemmelsen i *stk. 3* liberaliseres området for ejerskab af advokatvirksomheder, idet der åbnes mulighed for, at andre end advokater kan eje andele af en advokatvirksomhed. Er der tale om advokatselskaber i en holdingselskabskonstruktion, kan andre end advokater dog alene eje andele af advokatselskabet, jf. § 124, stk. 1, hvorefter et holdingselskab alene må være ejet af advokater.

Ændringen er begrænset til at åbne mulighed for aktivt ejerskab, hvorimod passiv kapitalinvestering ikke tillades. Det er således alene personer, der er ansat og arbejder i advokatvirksomheden, som kan eje andele heri.

Ændringen er endvidere begrænset til at angå kapital-selskaber, men ikke interessentskaber.

Ifølge *stk. 4* kan personer, der ikke er advokater, til sammen eje under en tiendedel af selskabets aktier eller anparter. Reglen skal ses i sammenhæng med aktieselskabslovens § 20 b om indløsning af aktier.

Det vil ikke være tilladt i selskabets vedtægter eller ved aktionæroverenskomst at fastsætte bestemmelser, der begrænser aktieselskabslovens bestemmelser om indløsning af aktier og derved gøre den beskyttelse, der ligger i begrænsningen af, hvor stor en andel aktier eller anparter personer, der ikke er advokater, kan eje i et advokatselskab, illusorisk.

Endvidere vil det ikke være tilladt i advokatselskaber at have forskellige aktie- eller anparterklasser. Der henvises også her til sammenhængen med aktieselskabslovens § 20 b, hvorefter en aktionærs ret til indløsning af de øvrige aktionærers aktier forudsætter, at aktionæren ejer mere end ni tiendedele af aktierne i et selskab og har en tilsvarende del af stemmerne.

Det fastsættes i *stk. 5*, at ejere af et advokatselskab, der ikke selv er advokater, skal bestå en nærmere udformet prøve i de regler, der er af særlig betydning for advokaterhvervet. Advokatsamfundet forestår afholdelsen af denne prøve. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om prøven.

Formålet med prøven er at sikre, at ejerne er bekendt med bl.a. reglerne om god advokatskik og klientkontovedtægten.

Det forudsættes, at Justitsministeriets kursusudvalg – som i dag bl.a. fastsætter retningslinier for indholdet og tilrettelæggelsen af den obligatoriske efteruddannelse som betingelse for at få beskikkelse som advokat – tillige skal fastlægge retningslinier for tilrettelæggelsen af prøven i de regler, som omgiver advokatprofessionen.

Justitsministeren skal således fastsætte nærmere bestemmelser om prøven i de regler, som er af særlig betydning for advokaterhvervet. Det vil her bl.a. kunne fastsættes, på hvilket tidspunkt prøven skal være bestået, ligesom der vil kunne fastsættes straf for overtrædelse af bestemmelserne i bekendtgørelsen, jf. stk. 10. Justitsministeren vil endvidere kunne fastsætte, at en ejer, der ikke har bestået prøven, skal afhænde aktier eller anparter, jf. stk. 8. Afhændes aktierne eller anparterne ikke, vil dette kunne udgøre en overtrædelse af god advokatskik, og Advokatnævnet vil i den forbindelse kunne tilkende ejeren en sanktion.

Ifølge *stk. 6* kan klager over ejere af advokatvirksomheder, der ikke selv er advokater, indbringes for Advokatnævnet i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 15 a og 15 b. Advokatnævnet kan pålægge disse ejere de samme sanktioner som advokaterne, dog naturligvis ikke frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed. Nævnet kan i stedet frakende vedkommende retten til at være medejer af en advokatvirksomhed.

Ejere af advokatvirksomheder, der ikke selv er advokater, skal ikke registreres hos Advokatsamfundet og vil ikke blive afkrævet betaling til medfinansiering af tilsynet med advokater eller behandlingen af klager i Advokatnævnet.

Bestemmelsen i *stk. 7* er en videreførelse af den gældende bestemmelse i *stk. 4*.

Stk. 8 indeholder en bemyndigelse til justitsministeren (jf. det gældende *stk. 5*) til at fastsætte nærmere regler for udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform, herunder regler om omdannelse af et advokatselskab til andet formål og regler om afhændelse af aktier og anparter. Justitsministeren kan således fastsætte regler om afhændelse af aktier og anparter ved dødsfald, deponering, samt hvis vedkommende aldrig har opfyldt eller ikke længere opfylder betingelserne for at eje aktier eller anparter i en advokatvirksomhed.

Som følge af ændringen af reglerne om udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform, vil bekendtgørelse nr. 824 af 10. december 1990 om advokatselskaber, som ændret ved bekendtgørelse nr. 984 af 1. oktober

2004, skulle ændres. Bekendtgørelsen indeholder allerede i dag regler om bl.a. stiftelse og opløsning af advokatselskaber og afhændelse af aktier eller anparter i advokatselskaber.

I forbindelse med, at der åbnes mulighed for at omdanne et advokatselskab til andet formål, kan der bl.a. fastsættes regler om, at det forud for omdannelsen skal dokumenteres – f.eks. ved en revisorerklæring – at der på omdannelsestidspunktet ikke er indestående klientmidler på advokatselskabets klientkonto.

Ved ændringen af bestemmelsen i *stk. 6*, der bliver *stk. 9*, fastsættes der straf for overtrædelse af reglen i § 124, *stk. 4*, hvorefter ejere, som ikke er advokater, tilsammen alene må eje under en tiendedel af aktierne eller anparterne i selskabet. Det vil endvidere være strafbart at overtræde bestemmelsens forbud mod i selskabets vedtægter eller ved aktionæroverenskomst at fastsætte bestemmelser, der begrænser aktieselskabslovens bestemmelser om indløsning af aktier, eller i advokatselskaber at have forskellige aktie- eller anpartsclasser.

Straffebestemmelsen i *stk. 7*, der herefter bliver *stk. 10*, konsekvensrettes som følge af, at det gældende *stk. 5* bliver *stk. 8*. Endvidere udvides bestemmelsen, således at der i forskrifter, der udstedes i medfør af *stk. 5*, kan fastsættes straf af bøder, hvis en af de personer, der er nævnt i *stk. 3*, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, ikke består en prøve i de regler, der er af særlig betydning for advokaterhvervet.

Der henvises i øvrigt til afsnit 6 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 11 (§ 126, *stk. 3*)

Ændringen af bestemmelsen er en konsekvens af, at det nu er fastsat i retsplejelovens § 119, *stk. 2*, nr. 5, at en ansøger skal deltage i teoretisk grunduddannelse, eksamen og praktisk prøve i retsagsbehandling for at opnå beskikkelse som advokat. Advokaten, hos hvem en advokatfuldmægtig er autoriseret, skal medvirke til, at fuldmægtigen kan deltage i den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retsagsbehandling samt afholde udgifterne hertil.

Til nr. 12 (§ 126, *stk. 5*)

Der indføres en bestemmelse om obligatorisk løbende efteruddannelse for advokater og advokatfuldmægtige.

For advokatfuldmægtige gælder således, at de ud over den teoretiske grunduddannelse, der kræves for at opnå beskikkelse som advokat, tillige skal deltage i årlig efteruddannelse af betydning for advokater. Ad-

vokatfuldmægtigens principal skal afholde udgifterne hertil.

Hvis en advokat ikke opfylder kravet om løbende deltagelse i efteruddannelse af betydning for advokater, vil dette ud fra en konkret vurdering kunne være i strid med god advokatskik. Idet advokater har ansvaret for, at deres autoriserede advokatfuldmægtige udviser en adfærd, der stemmer overens med god advokatskik, vil advokater tillige have ansvaret for, at deres autoriserede advokatfuldmægtige løbende deltager i efteruddannelse af betydning for advokater.

Justitsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om kravet om deltagelse i løbende efteruddannelse af betydning for advokater, herunder om omfanget og indholdet i efteruddannelsen.

Det forudsættes, at Advokatrådet som et led i tilsynet med advokater og advokatfuldmægtige fører tilsyn med, at bestemmelsen efterleves.

Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.5., 4.2.5. og 4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 13 (§ 127 a, stk. 2)

Det fastsættes ved ændringen, at § 126, stk. 1, 2 og 4 samt § 127 – dvs. reglerne om god advokatskik og regler om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler m.v. – også gælder for de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab.

Til nr. 14 (§ 129)

Bestemmelsen omfatter i dag alene advokater og deres autoriserede fuldmægtige. Ved ændringen udvides bestemmelsen til også at omfatte partnere, personale og andre, som i øvrigt beskæftiges i advokatvirksomheden. Med partnere menes de ansatte i advokatvirksomheden, som ikke er advokater, men som ifølge lovforslaget fremover tilsammen skal kunne eje under en tiendedel af aktierne eller anparterne i selskabet.

Herudover omfattes yderligere personale i advokatvirksomheden, f.eks. sekretærer, receptionister, piccoliner mv. Også andre som i øvrigt beskæftiges i advokatvirksomheden – f.eks. rengøringspersonale – omfattes af de ovennævnte regler i straffeloven.

Som en konsekvens af at straffelovens § 154 er ophævet, ændres § 129 tillige således, at denne ikke længere henviser til straffelovens § 154.

Der henvises i øvrigt til afsnit 8.1.2., 8.2.2. og 8.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 15 (§ 132)

Det følger af den ændrede affattelse af bestemmelsen, at enhver advokat har møderet for byret og for

Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4, og for Den Særlige Klageret.

Enhver advokat har således møderet for Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4, det vil sige sager om behandling af anmeldelser om betalingsstandsning og begæringer om konkurs, akkordforhandling eller gældssanering i de områder, der er henlagt under Københavns Byret, retten på Frederiksberg og retterne i Glostrup og Lyngby, jf. konkurslovens § 4. I praksis indebærer dette, at enhver advokat har møderet for Sø- og Handelsretten i sager, der behandles af rettens skifteafdeling.

Som følge af den foreslåede ændring af bestemmelsen vil advokater ikke længere have møderet for Sø- og Handelsretten i sager, der i medfør af reglerne i kapitel 21 behandles ved byret.

Der henvises i øvrigt til afsnit 5.1.1., 5.2.1. og 5.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 16 (§ 133, stk. 3-5)

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at advokater og advokatfuldmægtige fortsat skal udføre to retssager for at opnå møderet for landsret.

Efter *stk. 4* kan den ene af de to prøvesager fremover være en byretssag. Dette skal dog i så fald være en sag med kollegial behandling, eller en sag hvor der medvirker sagkyndige dommere. Den anden prøvesag skal fortsat være en landsretssag eller en sag ved Sø- og Handelsretten. I lighed med i dag skal den ret, for hvilken sagen skal foretages, finde sagen egnet til at danne grundlag for prøven.

Den praktiske prøve, som en ansøger i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 5, skal bestå for at opnå beskikkelse som advokat, kan danne grundlag for den ene af de to prøvesager for at opnå møderet for landsret. Denne sag skal opfylde ovennævnte kriterier. Har ansøger udført en fiktiv retssag for at opnå beskikkelse som advokat, kan denne ikke indgå som den ene af de to prøvesager.

Prøven er bestået, når de retter, hvor sagerne er udført, finder udførelsen tilfredsstillende, jf. *stk. 5*. Bestemmelsen om, at ansøgeren kan bestå landsretsprøven på grundlag af en enkelt sag, opretholdes. Det er dog en forudsætning, at denne sag er en landsretssag eller en sag ved Sø- og Handelsretten. Ændringen af bestemmelsen præciserer således, at det er den landsret eller Sø- og Handelsretten, hvor sagen har været foretaget, som afgør, om prøven er bestået.

Der henvises i øvrigt til afsnit 5.1.1., 5.2.1. og 5.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 17 (§ 135, stk. 1)

Det præciseres, at en ansøger for at blive autoriseret som advokatfuldmægtig skal have bestået en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen.

Ændringen af bestemmelsen indebærer, at en ansøger skal have såvel en juridisk bachelorgrad som en juridisk kandidatgrad fra et universitet i Danmark for at blive autoriseret som advokatfuldmægtig. Har ansøgeren således en juridisk bachelorgrad fra et udenlandsk universitet, vil ansøgeren ikke kunne autoriseres, selv om ansøgeren er blevet optaget på den juridiske kandidatuddannelse på et dansk universitet og der har opnået den juridiske kandidatgrad. Tilsvarende gør sig gældende for den ansøger, som har en dansk juridisk bachelorgrad, men en juridisk kandidatgrad fra et udenlandsk universitet.

Personer, der ikke opfylder kravet om en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, vil kunne autoriseres som advokatfuldmægtige, hvis de opfylder betingelserne i § 135 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 18.

Herved sikres det, at personer, der autoriseres som advokatfuldmægtige, har opnået et grundlæggende kendskab til de retsområder, der indgår i såvel den juridiske bacheloruddannelse som den juridiske kandidatuddannelse i Danmark.

Til nr. 18 (§ 135 a)

Ved den foreslåede regel i *stk. 1* lovfæstes Justitsministeriets praksis med at fastsætte en prøvetid for juridiske kandidater fra andre EU- eller EØS-lande med henblik på, at disse kan autoriseres som advokatfuldmægtig i Danmark.

Ansøgeren skal indledningsvis have vurderet sin udenlandske juridiske kandidateksamen ved et universitet i Danmark med henblik på at få fastslået, at ansøgerens kandidateksamen svarer til niveauet for en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen. Det kræves ikke, at den udenlandske juridiske kandidateksamen har samme indhold som den danske juridiske bachelor- og kandidateksamen, blot niveauet er det samme.

Er det tilfældet, kan ansøgeren søge Justitsministeriet om at fastsætte en prøvetid for et blive autoriseret som advokatfuldmægtig. Justitsministeriet vil typisk fastsætte en prøvetid på mellem et halvt til to år. Denne prøvetid vil i et vist omfang kunne medregnes i den tid, der efter retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 4, kræves for at få beskikkelse som advokat.

Justitsministeriet kan endvidere fastsætte en prøvetid for personer, der i et andet EU- eller EØS-land har bestået en juridisk bacheloreksamen og i Danmark har bestået en juridisk kandidateksamen, med henblik på,

at disse personer autoriseres som advokatfuldmægtige.

Formålet med fastsættelsen af en prøvetid er at sikre, at ansøgeren har det fornødne kendskab til dansk procesret samt behersker det danske sprog på et sådant niveau, at ansøgeren kan gennemføre en hovedforhandling på forsvarlig vis.

Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.2., 4.2.2. og 4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Ifølge *stk. 2* kan justitsministeren – ud over de tilfælde, der er nævnt i *stk. 1* – i det omfang, det er nødvendigt til opfyldelse af Danmarks EU-retlige forpligtelser, fritage fra kravet om, at ansøgeren skal have bestået en dansk juridisk bachelor- eller kandidateksamen, herunder fastsætte en prøvetid som betingelse herfor.

Til nr. 19 (§ 136, stk. 3)

Ved ændringen af bestemmelsen udgår formuleringen ”i sager, der i medfør af reglerne i kapitel 21 behandles ved byret”. I stedet fastsættes det, at en advokat kan give møde ved sin autoriserede fuldmægtig ved mundtlig forhandling ved Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4.

Ændringen er en konsekvens af ændringen af retsplejelovens § 132, jf. lovforslagets § 1, nr. 15.

Til nr. 20 (§ 143, stk. 1)

Med ændringen af bestemmelsen præciseres det, at Advokatsamfundet ikke er en forening, men en ved lov oprettet og reguleret institution, som varetager de ved lov fastsatte samfundsmæssige og almennyttige opgaver i forhold til advokaterne.

Hovedaktiviteten for Advokatsamfundet vil efter forslaget være at sikre overholdelse af de særlige advokatpligter gennem et udvidet tilsyn og et effektivt og moderniseret disciplinærsystem. Tilsynet vil navnlig bestå i udfærdigelse af og kontrol med overholdelse af de advokatetiske regler og klientkontoreglerne, kontrol med forsikring og garantistillelse m.v., så klienterne er sikret, hvis advokaten giver forkert rådgivning eller misbruger klientkontoen.

Advokatsamfundet bør herudover fortsat kunne ”virke til gavn for det danske retssamfund”, som det fremgår af Advokatsamfundets vedtægt. Dette arbejde består navnlig i deltagelse i lovforberedende udvalg samt udarbejdelse af høringssvar, som ikke følger partipolitiske eller fordelingsmæssige interesser, men som alene har til formål at bidrage til regeringens og Folketingets arbejde for borgernes retssikkerhed på baggrund af advokaternes særlige tekniske indsigt. Herudover skal Advokatsamfundet varetage op-

gaver som f.eks. på Justitsministeriets vegne at stå for grunduddannelsen for advokater og advokateksamen.

Branceforeningsaktiviteter vil ikke længere kunne varetages af Advokatsamfundet, herunder markedsføringslignende initiativer for advokaterne og udvikling af det forretningsmæssige grundlag for advokatvirksomheder.

Den interne udvalgsstruktur i Advokatsamfundet skal gennemgås, idet udvalgene ikke skal beskæftige sig med andet end rent faglige spørgsmål, som kan omsættes i bidrag til retsudviklingen eller kan bidrage til oplysningsformål.

Advokatsamfundet vil heller ikke kunne varetage brancheinteresser i lovforberedende udvalg og ved afgivelse af høringssvar.

Advokatsamfundet skal indrette sin virksomhed efter ændringen af § 143, stk. 1, og snarest muligt foretage ændringer af vedtægten for Advokatsamfundet.

Advokatsamfundet, herunder Advokatrådet, er efter gældende ret ikke en del af den offentlige forvaltning. Det betyder bl.a., at offentlighedsloven og forvaltningsloven ikke gælder for Advokatsamfundet. Derimod anses Advokatnævnet for en del af den offentlige forvaltning, og som følge heraf gælder offentlighedsloven og forvaltningsloven for nævnets virksomhed.

Det forudsættes ved dette lovforslag, at Advokatsamfundet, herunder Advokatrådet, heller ikke fremover skal betragtes som en del af den offentlige forvaltning, og at Advokatnævnet – som hidtil – udgør en del af den offentlige forvaltning.

Advokater, der i medfør af retsplejelovens § 141 har deponeret deres advokatbeskikkelse, vil ikke være omfattet af Advokatsamfundets kompetence.

Advokater, der har opnået advokatbeskikkelse i en anden EU-medlemsstat, og som varigt udøver advokatvirksomhed som selvstændig og som lønmodtager her i landet under sit hjemlands advokattitel, reguleres ikke af bestemmelsen i § 143, stk. 1, men derimod af bekendtgørelse nr. 276 af 14. april 2000 om EU-advokaters etablering her i landet m.v., som ændret ved bekendtgørelse nr. 1019 af 26. oktober 2005. Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af retsplejelovens § 130. Det følger af § 2, stk. 1, i bekendtgørelsen, at en advokat, der ønsker at udøve virksomhed her i landet, skal lade sig registrere som medlem hos Det Danske Advokatsamfund.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 21 (§ 143 stk. 3)

Ved ændringen af bestemmelsen gennemføres for det første forslaget om, at Advokatrådet kan træffe bestemmelse om, at en advokat kan indkaldes til en samtale med kredsbestyrelsen i en af de advokatkredse, som grænser op til den kreds, hvor advokaten har sin virksomhed, hvis det må antages, at en advokat groft eller gentagne gange har tilsidesat de pligter, som stillingen medfører.

Advokaten får således mulighed for at lægge sin afærd eller sine sagsgange om, først og fremmest af hensyn til klienterne, men også af hensyn til advokaten selv, således at han eller hun kan undgå senere sanktioner. Samtalen skal af habilitetshensyn ikke gennemføres af kredsbestyrelsen i advokatens egen kreds, men derimod af kredsbestyrelsen i en af de advokatkredse, der grænser op til den kreds, hvor advokaten har sin virksomhed. Der fastsættes nærmere regler om gennemførelse af sådanne samtaler, jf. her ved lovforslagets § 1, nr. 24.

Endvidere gennemføres ved ændringen af bestemmelsen forslaget om, at Advokatrådet i sager, hvor en advokat er under mistanke for at have begået overtrædelser, der kan føre til frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed, kan bestemme, at der skal iværksættes et kollegialt tilsyn med advokaten. Tilsynet skal føres af en anden advokat, som skal have mulighed for at kunne antage anden sagkyndig bistand – f.eks. en revisor – til at bistå sig i forbindelse med udøvelse af tilsynet. Der kan eventuelt stilles særlige betingelser for, at en advokat kan udføre et sådant tilsyn, f.eks. at vedkommende har gennemgået et særligt kursusforløb. Der fastsættes nærmere regler om tilsynet i vedtægt for Det Danske Advokatsamfund, jf. retsplejelovens § 143, stk. 4.

Reglerne om samtale og tilsyn finder også anvendelse for de personer, der er nævnt i lovforslagets § 1, nr. 10 (§ 124, stk. 3, nr. 2), og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.1.1., 3.2.2., 3.2.3. og 3.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 22 (§ 144)

Ved ændringen af *stk. 1* kommer Advokatnævnet fremover til at bestå af lige mange repræsentanter for offentligheden og for advokaterne. Antallet af offentlighedsrepræsentanter forhøjes derfor fra de nuværende 6 til 9.

Beskikkelsesperioden for medlemmerne og stedfortræderne forlænges fra 4 år til 6 år for at sikre, at medlemmerne når at opbygge en solid erfaring med behandlingen af sagerne. Til gengæld foreslås det, at

der ikke vil være mulighed for genudpegning. Forslaget er begrundet i, at selv om det er ønskeligt at have erfarne nævnsmedlemmer, er der også en fordel i, at medlemmerne efter en periode skiftes ud, således at der tilføres nævnet en vis form for fornyelse.

Endvidere præciseres det, at Justitsministeriets udpegnings af 9 medlemmer skal ske efter indstilling fra sådanne organisationer, myndigheder og lignende, at det sikres, at der i nævnet vil være medlemmer med indsigt i private klienters interesser, erhvervsklienters interesser og offentlige klienters interesser.

Udpegnings af stedfortrædere for medlemmerne af nævnet foreslås ligeledes at ske efter indstilling af de ovennævnte organisationer, myndigheder og lignende for en periode af 6 år uden mulighed for genudpegnings. Der ses at gælde de sammen hensyn i forbindelse med beskikkelse af stedfortræderne som for medlemmerne af nævnet.

Ændringen af *stk. 2* medfører, at der fremover skal deltage lige mange offentlighedsrepræsentanter som advokater i nævnets behandling af en sag. Herudover skal deltage et eller flere medlemmer af formandskabet. Dette medfører, at der altid vil deltage et flertal af medlemmer, som ikke er advokater, i modsætning til i dag, hvor antallet af advokater svarer til antallet af deltagende medlemmer af formandskabet og øvrige medlemmer.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.1.4., 3.2.4. og 3.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Stk. 3 ændres som følge af, at Advokatnævnets sekretariat fremover skal varetage sagsforberedelsen i både salær- og adfærdsklager.

Ændringen af bestemmelsen i *stk. 4* indebærer for det første, at alle sager fremover skal forelægges Advokatnævnet. Nævnets formand og næstformændene skal således ikke længere kunne afgøre sagerne. De sager, som hidtil er blevet forhåndsafvist, skal dog undergives en mere sporadisk sagsbehandling, hvor formanden eller næstformændene indstiller til nævnet, at sagen afvises. Hvis ingen nævnsmedlemmer anmoder om realitetsbehandling af sagen, afgøres sagen i overensstemmelse med formandens eller næstformændenes indstilling.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.2.2., 3.2.7. og 3.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Herudover medfører ændringen af bestemmelsen, at justitsministeren kan fastsætte regler om betaling af udgifter til honorarer m.v. til advokater, der udpeges som anklager, forsvarer eller til at varetage klagerens interesser i disciplinærsager.

Der vil således f.eks. kunne fastsættes regler om, at en advokat, der ved Advokatnævnet er blevet frakendt

retten til at udøve advokatvirksomhed, kan pålægges at skulle betale alle eller nogen af omkostningerne til den beskikkede forsvarer. Det samme vil kunne pålægges en person, der i medfør af retsplejelovens § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, og som af Advokatnævnet er blevet frakendt retten til at eje aktier eller anparter i et advokatselskab.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.2.8. og 3.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 23 (§ 145, stk. 1)

Ændringen af bestemmelsen er en konsekvens af, at det foreslås, jf. nedenfor, at kredsbestyrelserne ikke længere skal behandle sager om klager over vederlag.

Til nr. 24 (§ 145, stk. 2)

Ændringen af bestemmelsen er for det første en konsekvens af, at det foreslås, jf. nedenfor, at kredsbestyrelserne ikke længere skal behandle sager om klager over vederlag.

Endvidere er ændringen en konsekvens af, at kredsbestyrelserne skal afholde kollegiale samtaler med advokater, der groft eller gentagne gange har tilsidesat de pligter, som stillingen medfører, jf. lovforslagets § 1, nr. 20.

Til nr. 25 (§ 146)

Ved ændringen af bestemmelsen skabes der ens regler for behandlingen af salær- og adfærdsklager. Til gengæld bortfalder klagemuligheden i salærklagerne, idet det fremover alene vil være Advokatnævnet – og ikke i første instans kredsbestyrelserne – der skal behandle disse.

Stk. 1 og 2 er herudover ændret som følge af, at klager over de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, skal kunne indbringes for Advokatnævnet.

Ifølge *stk. 1* kan salærklager således indbringes for Advokatnævnet, som kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde.

I *stk. 2* fastsættes fristen for at klage til Advokatnævnet til et år efter, at klageren er blevet bekendt med kravet om vederlag.

Det er imidlertid almindeligt, at advokater løbende afregner sagen over for klienten, enten gennem a conto opkrævninger eller gennem afregning af de opgaver, der anses for afsluttet. For opgaver, der strækker sig over et længere tidsrum, vil advokatens samlede salærkrav over for klienten derfor ofte bestå af flere fakturaer.

Dette bør imidlertid ikke forhindre klienten i at klage over det samlede salær ved modtagelsen af den af-

sluttende afregning, heller ikke selv om tidligere afregninger er sket for mere end et år siden. Det præciseres derfor i bestemmelsen, at klagefristen på et år først regnes fra det tidspunkt, hvor klageren er blevet bekendt med den endelige salærafregning i den pågældende sag.

Der vil i en række tilfælde være tale om, at nogle fakturaer i sagen vedrører afgrænsede og selvstændige opgaver, som er endeligt afregnet. Der kan f.eks. være tale om advokatbistand i forbindelse med køb af en fast ejendom, som efterfølgende viser sig at være behæftet med væsentlige mangler. Her er der tale om to selvstændige sager, som kan afregnes uafhængigt af hinanden. Advokaten/advokatselskabet/personen, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, vil således kunne afregne sin bistand vedrørende ejendomskøbet selvstændigt, således at klagefristen vedrørende salæret begynder at løbe fra afregningstidspunktet, uanset at advokaten/advokatselskabet/personen, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, også efterfølgende bistår klienten i sagen vedrørende mangler.

Omvendt vil a conto afregninger, som ikke specificerer afgrænsede selvstændige opgaver, kunne indbringes for Advokatnævnet i indtil et år efter modtagelsen af den afsluttende afregning.

Advokatnævnet har i medfør af bestemmelsen mulighed for at behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Stk. 3 viderefører bestemmelsen i § 147, stk. 3, 2. pkt., hvorefter Advokatnævnets afgørelse i sager om klager over salær ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.1., 3.2.5. og 3.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 26 (§ 147)

Som konsekvens af, at salærklager fremover skal behandles af Advokatnævnet som første og eneste instans, jf. lovforslagets § 1, nr. 25, ophæves bestemmelsen om, at kredsbestyrelsens afgørelse i salærklager kan indbringes for Advokatnævnet.

Til nr. 27 (§ 147 a)

Bestemmelsen ændres som konsekvens af, at salærklager fremover skal behandles af Advokatnævnet som første og eneste instans, jf. lovforslagets § 1, nr. 25.

Til nr. 28 (§ 147 b, stk. 1)

Bestemmelsen ændres som følge af, at klager over de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som

ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan indbringes for Advokatnævnet, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Til nr. 29 (§ 147 b, stk. 2)

Ændringen af bestemmelsen medfører, at en klager fremover har et år til at indgive en adfærdsklage mod 6 måneder i dag. Fristen for indgivelse af salær- og adfærdsklager bliver således ens.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.2.1., 3.2.5. og 3.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 30 (§ 147 c, stk. 1 og 2)

Stk. 1 og 2 ændres for det første som følge af, at klager over de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan indbringes for Advokatnævnet, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Bestemmelsen i *stk. 1* ændres endvidere således, at Advokatnævnets mulighed for at anvende advarsel som sanktionsform fjernes. Sanktionen irettesættelse vil fremover skulle anvendes i de tilfælde, hvor der i dag gives en advarsel eller en irettesættelse. Formålet hermed at undgå, at der opstår tvivl om sanktionens alvor.

Ændringen af *stk. 1* medfører endvidere, at maksimum for bøder pålagt af Advokatnævnet forhøjes fra 200.000 kr. til 300.000 kr. Det er hensigten, at bøde-niveaueu navnlige i de grovere sager ved Advokatnævnet generelt bør skærpes.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.2.2., 3.2.7. og 3.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 31 (§ 147 c, stk. 4)

Det fastsættes, at hvis en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af de regler, som regulerer advokatprofessionen, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil overholde disse regler, kan Advokatnævnet frakende vedkommende retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at eje aktier eller anparter i et advokatselskab. Frakendelse kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre.

Der fastsættes således lignende sanktioner for disse ejere, som for advokater.

De regler, som regulerer advokatprofessionen, er bl.a. reglerne om god advokatskik, herunder reglerne om uafhængighed, tavshedspligt, interessekonflikter, salærfastsættelse mv.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 10.

Til nr. 32 (§ 147 c, stk. 6)

Bestemmelsen i § 147 c, stk. 5, der bliver stk. 6, ændres som følge af, at klager over de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan indbringes for Advokatnævnet, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Til nr. 33 (§ 147 d, stk. 1 og 3)

Bestemmelserne ændres som følge af, at klager over de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan indbringes for Advokatnævnet, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Til nr. 34 (§ 147 e)

Bestemmelsen ændres som følge af, at klager over de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan indbringes for Advokatnævnet, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Til nr. 35 (§ 260)

Ved ændringen af bestemmelsen lempes reglerne om advokaters møderetsmonopol. Endvidere affattes bestemmelsen i et mere nutidigt sprog. Der er i det væsentlige alene tale om redaktionelle ændringer.

Stk. 1 ændres ikke indholdsmæssigt, men alene sprogligt.

Stk. 2 angiver fortsat, at advokater er eneberettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parterne, men henviser dog til en række af de efterfølgende stykker i § 260, hvor der gives andre end advokater adgang til at møde i retten som fuldmægtige for parterne.

Den resterende del af bestemmelsen i stk. 2 bliver herefter *stk. 3, nr. 1-4* og affattes i et mere nutidigt sprog. I den forbindelse tilpasses reglen om slægtnings møde (nr. 2), så den svarer til retsplejelovens § 60, stk. 1, nr. 2, om tilfælde, hvor rettens personer skal eller kan vige deres sæde.

Den nugældende *stk. 3* bliver herefter *stk. 4* og ændres alene sprogligt.

Ved indsættelsen af det nye *stk. 5* indføres der fri adgang til, at en part i forbindelse med inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a (den forenklede inkassoproces), i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 (småsagsprocessen) samt under udlægsforretninger i fogedretten kan lade sig repræsentere under sagen ved andre end de i *stk. 2* og *3* nævnte personer.

Herudover lempes møderetsmonopolet yderligere, idet der ved affattelsen af *stk. 6* indføres mulighed for, at justitsministeren kan tillade, at ansatte i foreninger, interesseorganisationer og lignende, der virker som

partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, kan møde i byretten i retssager vedrørende løn- og ansættelsesforhold, som foreningerne, interesseorganisationerne og lignende som mandatar udfører for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde. Det er en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse.

Det er i dag ikke ganske entydigt, om en juridisk person omfattet af retsplejelovens § 124, stk. 1, 3. pkt., kan møde i retssager ved andre end advokater. Der ses ikke at foreligge retspraksis, som tager stilling til dette spørgsmål. Bestemmelsens forarbejder synes at hvile på en antagelse om, at kun advokater møder på vegne af organisationer m.v. i mandatarforhold. Selv om der i den juridiske litteratur ses at være en vis støtte for at antage, at en mandatar kan møde ved andre end advokater, viser en gennemgang af en lang række domme imidlertid, at bestemmelsen i en lang årrække har været administreret således, at foreninger og organisationer uden undtagelse møder ved advokat, når de repræsenterer en part som mandatar.

Ved indsættelsen af bestemmelsen i stk. 6 får jurister, der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, adgang til at repræsentere organisationens medlemmer i byretssager inden for organisationens interesseområde. Det arbejdsretlige system omfatter navnlig Arbejdsretten, faglige voldgifter, Afskedigelsesnævnet og Tvistighedsnævnet.

Adgangen for de ansatte til at møde for byretten er dog begrænset til de sager vedrørende løn- og ansættelsesforhold, som organisationerne fører som mandatar for medlemmerne inden for organisationens formålsbestemmelse. Det er alene ansatte med en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, som kan give møde i byretten i medfør af den foreslåede bestemmelse, jf. dog den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 2.

De ansatte skal have en tilladelse fra justitsministeren til at give møde i de ovennævnte sager. I *stk. 7* foreslås indsat en bemyndigelse til, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om den i *stk. 6* omhandlede ordning. Sådanne regler skal bl.a. omhandle betingelserne for at opnå den nævnte tilladelse fra justitsministeren. Der kan også fastsættes generelle regler om adgangen for disse ansatte til at give møde i ovennævnte sager, således at de ansatte ikke skal have en konkret tilladelse fra justitsministeren.

Det nuværende *stk. 4, 5* og *6* videreføres som *stk. 8, 9* og *10*. *Stk. 9* og *10* affattes i et mere nutidigt sprog.

Der henvises i øvrigt til afsnit 7 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

F. t. l. vedr. retsplejeloven

Til nr. 36 (§§ 267 a-267 d)

Som beskrevet lempes møderetsmonopolet, så enhver nu kan repræsentere en part i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a (den forenkledte inkassoproces), i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 (småsagsprocessen) samt under udlægsforretninger i fogedretten (såvel tvistige som ikke-tvistige).

Det er i den forbindelse væsentligt at sikre, at sagerne bliver ført på en forsvarlig måde, og det fastsættes derfor i § 267 a, stk. 1 – i overensstemmelse med hvad der gælder for advokater efter retsplejelovens § 126 – at den pågældende skal udvise en adfærd, som er i overensstemmelse med god skik for rettergangsfuldmægtige og, at rettergangsfuldmægtigen skal udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsiger, ligesom sagen skal fremmes med den fornødne hurtighed.

De personer, der efter de nugældende regler kan møde som partsrepræsentanter for parterne, omfattes dog ikke af reglerne om god skik. Det drejer sig om de personer, der er nævnt i retsplejelovens § 260, stk. 2, 3, 8 og 9, 2. pkt., samt § 136, stk. 8. Heller ikke ansatte i foreninger, interesseorganisationer og lignende, der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, og som i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 260, stk. 6, kan møde i visse sager i byretten, omfattes af reglerne om god skik.

Justitsministeren kan efter § 267 a, stk. 2 fastsætte nærmere regler om god skik for rettergangsfuldmægtige. Det vil bl.a. kunne fastsættes, hvordan en rettergangsfuldmægtig må agere i retten og i forhold til modparten.

Kompetencen til at påse overholdelsen af reglerne om god skik henlægges efter § 267 b til justitsministeren, der i forvejen behandler sager om advokaters beskikkelse og nægtelse af beskikkelse.

Det fremgår af bestemmelsen, at justitsministeren påser rettergangsfuldmægtigenes overholdelse af reglerne om god skik efter underretning fra retterne, klienterne eller andre, der har en retlig interesse heri. Justitsministeren forudsættes således ikke egenhændigt at tage sager op om overholdelsen af reglerne om god skik, men det forudsættes, at retterne orienterer ministeren i nødvendigt omfang.

Bestemmelsen i § 267 c om justitsministerens mulighed for henholdsvis at tildele en rettergangsfuldmægtig en irettesættelse eller fratage rettergangsfuldmægtigen retten til at udføre sager for andre ved domstolene er udformet i overensstemmelse med den tilsvarende bestemmelse om advokater i retsplejelovens

§ 147 c. Hensigten er, at skabe parallelitet mellem sanktionsmulighederne overfor advokater og overfor rettergangsfuldmægtige.

Af retssikkerhedsmæssige grunde og i overensstemmelse med de principper, der ligger til grund for reglerne om rettighedsfrakendelse i straffelovens § 79, fastsættes det i § 267 c, stk. 3 og 4, at rettergangsfuldmægtigen ikke selv behøver anlægge sagen, men blot kan kræve, at afgørelsen om fratagelse af retten til at udføre sager for andre ved domstolene indbringes for retten, hvorefter justitsministeren skal anlægge sagen.

Retten kan foretage en udtømmende prøvelse af justitsministerens afgørelse.

Ifølge bestemmelsen i § 267 c, stk. 5 har anmodning om sagsanlæg opsættende virkning, men retten kan, hvis justitsministeren har frataget rettergangsfuldmægtigen retten til at udføre sager for andre ved domstolene, ved kendelse udelukke den pågældende fra at udføre sager for andre ved domstolene, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

Bestemmelsen i § 267 d svarer til den tilsvarende bestemmelse om advokater i retsplejelovens § 147 f.

Bestemmelsen giver justitsministeren adgang til at ophæve en fratagelse af retten til at udføre sager for andre ved domstolene. I tilfælde, hvor fratagelsen af retten til at udføre sager er sket indtil videre, og der er forløbet mere end 5 år, kan den pågældende, hvis justitsministeren afslår en ansøgning om ophævelse af fratagelsen, forlange, at justitsministeren indbringer spørgsmålet for retten. Bestemmelsen bygger på princippet i reglerne om generhvervelse af rettigheder i straffelovens § 79, jf. § 78.

De ovennævnte procesfuldmægtige vil i et vist omfang tillige være omfattet af lov nr. 419 af 9. maj 2006 om juridisk rådgivning.

Denne lov finder anvendelse på enhver, der i erhvervmæssigt øjemed driver virksomhed med rådgivning af overvejende juridisk karakter, når modtageren af rådgivningen (forbrugeren) hovedsageligt handler uden for sit erhverv. Loven omfatter ikke juridisk rådgivning, der ydes af advokater som led i udøvelsen af selvstændig advokatvirksomhed.

Loven omfatter juridisk rådgivning i bred forstand i form af skriftlige og mundtlige anbefalinger og vejledninger om retsgrundlaget på et bestemt område samt oplysninger om umiddelbare konsekvenser af den rådsøgendes valg, jf. afsnit 4.2.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 65 om juridisk rådgivning, fremsat den 16. november 2005. Endvidere omfatter loven udfærdigelse eller udfyldelse af dokumenter i tilknytning til en sådan rådgivning. Ydelse af

juridisk bistand – f.eks. udfærdigelse af et testamente – hvor der i det konkrete tilfælde ikke er knyttet en egentlig juridisk rådgivning til ydelsen, men hvor ydelsen alene består i udarbejdelse af et dokument, er også omfattet af loven.

En procesfuldmægtig, der som led i sit erhverv yder juridisk rådgivning til en forbruger og giver møde i retten for denne, vil således være omfattet af lov om juridisk rådgivning.

De foreslåede regler i retsplejeloven om god skik for procesfuldmægtige skal som hovedregel finde anvendelse på en procesfuldmægtigs handlinger fra det tidspunkt, hvor en procesfuldmægtig iværksætter tiltag for sin klient, som procesfuldmægtigen efter de nugældende regler om advokaters møderetsmonopol ikke kan varetage. Det fremgår således af retsplejelovens § 261, stk. 2, at retten på embeds vegne har at afvise personer, der ikke er berettigede til for den at give møde for andre, og at tilbagevise processkrifter, der er underskrevne af andre end parten og de foran nævnte mødeberettigede personer.

Ved indlevering af betalingspåkrav til fogedretten, indgivelse af stævning til byretten og møde i retten, herunder i udlægsforretninger i fogedretten, bliver en procesfuldmægtig således omfattet af de foreslåede regler i retsplejeloven om god skik.

En procesfuldmægtig vil således kunne være omfattet af såvel retsplejelovens regler om god skik som reglerne om god skik i lov om juridisk rådgivning på én gang. Hvor lov om juridisk rådgivning imidlertid primært har til formål at beskytte kundens (forbrugers) interesser, skal retsplejelovens regler om god skik for procesfuldmægtige tillige varetage hensynet til f.eks., at sager ved domstolene kan fremmes med den fornødne hurtighed. De foreslåedes regler i retsplejeloven om god skik er i øvrigt ikke begrænset til at angå forbrugerforhold.

Til nr. 37 (§ 361, stk. 5)

Bestemmelsen ændres som konsekvens af, at salærklager fremover skal behandles af Advokatnævnet som første og eneste instans, jf. lovforslagets § 1, nr. 25. Endvidere ændres bestemmelsen, således at den også omfatter sager om vederlag til de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab.

Til § 2 (ikrafttræden)

Til stk. 1

Det er en forudsætning for, at en række af lovforslagets bestemmelser kan få virkning, at der fastsættes

nærmere administrative regler. Det gælder f.eks. i forhold til lovens bestemmelser om en ny teoretisk grunduddannelse, eksamen og praktisk prøve i rets-sagsbehandling, i forhold til de nye regler om kredsbestyrelsernes afholdelse af kollegiale samtaler og i forhold til bestemmelsen om god skik for rettergangsfuldmægtige.

I lyset heraf fastsættes lovens ikrafttræden i medfør af *stk. 1* til den 1. januar 2008.

Til stk. 2

Det foreslås i *stk. 2*, at § 144, om Advokatnævnets sammensætning træder i kraft den 1. juli 2007. Baggrunden herfor er, at der pr. 1. juli 2007 skal udpeges nye medlemmer til Advokatnævnet.

Til § 3 (Overgangsbestemmelser)

Til stk. 1

Efter den gældende retsplejelovs § 119, stk. 6, kan justitsministeren fastsætte regler om, at gennemførelsen af en teoretisk efteruddannelse på områder af særlig betydning for advokater er en betingelse for at få beskikkelse som advokat. Justitsministeren har udnyttet denne hjemmel til at udstede bekendtgørelse nr. 1129 af 13. december 1996 om obligatorisk efteruddannelse som betingelse for at få beskikkelse som advokat, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 132 af 28. februar 2006. Det fremgår af § 1 i bekendtgørelsen, at det udover de i retsplejelovens § 119, stk. 2, nævnte betingelser er en betingelse for at få beskikkelse som advokat, at den pågældende har bestået en eksamen efter at have været tilmeldt teoretiske efteruddannelseskurser på områder af særlig betydning for advokater.

Efter lovforslagets ikrafttræden er det bl.a. en betingelse for at få beskikkelse som advokat, at personen har gennemført en teoretisk grunduddannelse og bestået en eksamen i forhold af særlig betydning for advokatprofessionen samt bestået en praktisk prøve i retssagsbehandling. Efter overgangsbestemmelsen i *stk. 1* kan personer, der inden lovens ikrafttræden er påbegyndt, dvs. har tilmeldt sig de teoretiske efteruddannelseskurser, der udbydes af Advokatsamfundet, eller har gennemført kurserne, beskikkes som advokat, uanset at de ikke opfylder lovforslagets udvidede krav, herunder om en praktisk prøve i retssagsbehandling, for at opnå beskikkelse som advokat.

Det er dog en forudsætning herfor, at efteruddannelsen er afsluttet senest den 31. december 2009, og at eksamen er bestået senest den 31. januar 2011. Herefter

ter må personer på den hidtidige ordning overgå til det nye uddannelsessystem.

Til stk. 2

I overgangsbestemmelsens *stk. 2* er indsat en bestemmelse om, at personer, der har bestået juridisk kandidateksamen før den 1. januar 1997, kan beskikkes som advokat, uanset at de ikke opfylder betingelsen i retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 5, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3. Der stilles således ikke krav om, at disse personer har gennemført en teoretisk grunduddannelse og bestået en eksamen i forhold af særlig betydning for advokaterhvervet samt bestået en praktisk prøve i retssagsbehandling.

Disse personer er efter de gældende regler undtaget fra kravet om, at man – som betingelse for at få beskikkelse som advokat – skal have bestået en eksamen efter at have været tilmeldt teoretiske efteruddannelseskurser på områder af særlig betydning for advokater, jf. § 8, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1129 af 13. december 1996 om obligatorisk efteruddannelse som betingelse for at få beskikkelse som advokat, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 132 af 28. februar 2006. Retstilstanden for disse personer vil således være uændret efter lovændringen.

Til stk. 3

Efter den gældende bestemmelse i § 123, stk. 2, kan to eller flere advokater udøve advokatvirksomhed i fællesskab, hvis blot en af dem opfylder betingelsen om i mindst et år enten at have været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat eller som advokat have været ansat hos eller virket i fællesskab med en anden advokat.

Dette ændres, så det bliver et krav, at alle advokater i et fællesskab af advokater og alle advokater, der er medejere af en advokatvirksomhed, skal opfylde den nævnte betingelse.

For at undgå at ramme de advokater, der allerede er i et advokatfællesskab eller er medejere af en advokatvirksomhed, uden at opfylde den nævnte betingelse indsættes en overgangsbestemmelse i *stk. 3*.

Til stk. 4

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 126, stk. 5, skal enhver advokat og advokatfuldmægtig løbende deltage i efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet.

Advokatfuldmægtige, der er tilmeldt den hidtil gældende teoretiske efteruddannelse som betingelse for at få beskikkelse som advokat, deltager gennem uddan-

nens specielle del i en række kurser inden for privat- og ansættelsesret, fast ejendom og miljø, virksomhedsetablering eller virksomhedsoverdragelse.

Den hidtidige efteruddannelse for advokatfuldmægtige som betingelse for at få beskikkelse som advokat er mere omfattende end den foreslåede teoretiske grunduddannelse i forhold af særlig betydning for advokater, som fremover vil være en betingelse for advokatbeskikkelse.

Det findes derfor ikke nødvendigt, at advokatfuldmægtige, der er tilmeldt den hidtidige efteruddannelse som betingelse for at få beskikkelse som advokat, tillige skal deltage i løbende efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet.

På den baggrund indsættes en overgangsbestemmelse i *stk. 4*, således at disse advokatfuldmægtige fritages fra at skulle deltage i løbende efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet. Dette gælder dog kun indtil, at fuldmægtigene har gennemført efteruddannelsens teoretiske kurser. Herefter vil fuldmægtigene være omfattet af kravet i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 126, stk. 5, om løbende efteruddannelse af betydning for advokater.

Til stk. 5

Overgangsbestemmelsen i *stk. 5* er indsat for at sikre, at ingen advokat eller advokatfuldmægtig bliver nødsaget til at stoppe behandlingen af en retssag, som de er påbegyndt inden lovens ikrafttræden, på grund af den ændrede formulering af retsplejelovens § 132 og § 136, stk. 3, hvorefter enhver advokat kan give møde ved sin autoriserede fuldmægtig og har møderet for Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4.

Til stk. 6

Bestemmelsen i *stk. 6* fastsætter, at salærklager, der er indgivet inden lovens ikrafttræden skal færdigbehandles efter de tidligere gældende regler i retsplejelovens kapitel 15 a. Det vil sige, at kredsbestyrelserne skal færdigbehandle de sager, der er indgivet inden lovens ikrafttræden, ligesom kredsbestyrelsernes afgørelser vil kunne indbringes for Advokatnævnet i overensstemmelse med de tidligere gældende regler.

Til § 4

(Færøerne og Grønland)

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 5. oktober 2006, som ændret senest ved § 17 i lov nr. 108 af 7. februar 2007, foretages følgende ændringer:

§ 119. Advokater beskikkes af justitsministeren.

Stk. 2. Ret til at få beskikkelse som advokat har enhver, der

- 1) er myndig og ikke er under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7,
- 2) ikke har anmeldt betalingsstandsning og ikke er under konkurs,
- 3) har bestået juridisk kandidateksamen og
- 4) i mindst 3 år har været i praktisk juridisk virksomhed, jf. stk. 3-5.

Stk. 3. Den i stk. 2, nr. 4, nævnte virksomhed består i deltagelse i almindelig advokatvirksomhed, herunder behandling af retssager, som autoriseret fuldmægtig hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed, eller i arbejde i en juridisk stilling ved domstolene, anklagemyndigheden eller politiet, hvori behandling af retssager indgår som en væsentlig del.

Stk. 4. Justitsministeren kan træffe afgørelse eller fastsætte regler om, at virksomhed i andre juridiske stillinger end dem, der er nævnt i stk. 3, helt eller delvis kan medregnes i den tid, der er nævnt i stk. 2, nr. 4, dog med højst 2 år.

1. § 119, stk. 2, nr. 3, affattes således:

»3) har bestået dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, jf. dog § 135 a,«

2. I § 119, stk. 2, nr. 4, ændres »jf. stk. 3-5.« til: »jf. stk. 3 og 4, og«.

3. I § 119, stk. 2, indsættes som nr. 5:

»5) har gennemført en teoretisk grunduddannelse og bestået en eksamen i forhold af særlig betydning for advokaterhvervet samt bestået en praktisk prøve i retsagsbehandling.«

4. I § 119, stk. 3, ændres »herunder behandling af retssager,« til: »herunder opnåelse af kendskab til behandlingen af retssager,«.

5. I § 119, stk. 4, udgår », dog med højst 2 år«.

Gældende formulering

Stk. 5. Justitsministeren kan endvidere i særlige tilfælde meddele advokatbeskikkelse til personer, som har udøvet en praktisk juridisk virksomhed, der fuldt ud kan ligestilles med den, der er nævnt i stk. 3.

Stk. 6. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at gennemførelsen af en teoretisk efteruddannelse på områder af særlig betydning for advokater er en betingelse for at få beskikkelse som advokat. Advokatsamfundet forestår uddannelsen. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om uddannelsens indhold, dens tilrettelæggelse og om betaling herfor. Justitsministeren kan i særlige tilfælde fritage for kravet om efteruddannelse.

§ 122. Udøvelse af advokatvirksomhed kan ikke forenes med en juridisk stilling ved domstolene, anklagemyndigheden eller politiet, jf. dog bestemmelsen i § 106.

Stk. 2. Udøvelse af advokatvirksomhed kan i øvrigt ikke forenes med nogen stilling i det offentlige tjeneste, medmindre justitsministeren i særlige tilfælde gør undtagelse herfra.

Stk. 3. Justitsministeren kan tillade, at en advokat, der efter stk. 1 eller stk. 2 ikke kan udøve advokatvirksomhed, udfører en retssag.

§ 123. Enkeltmandsvirksomhed som advokat må kun udøves af en advokat, der i mindst et år enten har været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat eller som advokat har været ansat hos eller virket i fællesskab med en anden advokat.

Lovforslaget

6. § 119, stk. 5, ophæves.

Stk. 6 bliver herefter stk. 5.

7. § 119, stk. 6, der bliver stk. 5, affattes således:

»*Stk. 5.* Justitsministeren fastsætter regler om den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling, herunder om indhold, tilrettelæggelse og betaling herfor. Justitsministeren kan i særlige tilfælde fritage for kravet om gennemførelse af den teoretiske grunduddannelse, kravet om eksamen og kravet om den praktiske prøve i retssagsbehandling. Advokatsamfundet forestår den teoretiske grunduddannelse, eksamen og den praktiske prøve i retssagsbehandling. Retten vurderer, om en retssag er egnet til at udgøre den praktiske prøve i retssagsbehandling.«

8. I § 122, stk. 2, indsættes som *2. pkt.:*

»Ved afgørelser om dispensation skal der navnlig lægges vægt på, at en advokat skal være uafhængig af det offentlige, således at der ikke kan opstå interessekonflikter mellem en offentlig ansættelse og den pågældendes udøvelse af advokatvirksomhed.«

9. § 123 affattes således:

»**§ 123.** En advokat skal i mindst 1 år enten have været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed, eller som advokat have været ansat hos en anden advokat, der udøver advokatvirksomhed, for at kunne udøve advokatvirksomhed i fællesskab med en anden advokat, udøve enkeltmandsvirksomhed som advokat eller eje aktier eller anpartar i et advokatselskab.

Gældende formulering

Stk. 2. To eller flere advokater må ikke udøve advokatvirksomhed i fællesskab, hvis ingen af dem opfylder den i stk. 1 nævnte betingelse.

Stk. 3. Justitsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1 og 2.

§ 124. Advokatvirksomhed må ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af advokater kun udøves af et advokatselskab, der drives i aktie- eller anpartsselskabsform. Et advokatselskab må alene have til formål at drive advokatvirksomhed og er pligtig og eneberettiget til i navnet at benytte ordene »advokataktieselskab« eller »advokatanpartsselskab« eller deraf dannede forkortelser. Uanset 1. og 2. pkt. må foreninger, interesseorganisationer og lignende som mandatar udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde.

Stk. 2. En advokat, der udøver virksomhed i et advokatselskab, hæfter personligt sammen med selskabet for ethvert krav, der er opstået som følge af advokatens bistand til en klient.

Stk. 3. Aktier eller anparter i et advokatselskab må, jf. dog stk. 5, kun ejes af

- 1) advokater, der aktivt driver advokatvirksomhed i selskabet, i dets moderselskab eller dets datterselskab, eller
- 2) et andet advokatselskab.

Lovforslaget

Stk. 2. Justitsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i stk. 1.«

10. § 124 affattes således:

»**§ 124.** Advokatvirksomhed må ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af advokater kun udøves af et advokatselskab, der drives i aktie-, anparts- eller kommanditaktieselskabsform (partnerselskabsform). Et advokatselskab må alene have til formål at drive advokatvirksomhed. Et advokatselskab, der alene ejes af advokater, og hvis eneste formål og aktivitet er at eje aktier eller anparter i et andet advokatselskab, kan dog eje aktier eller anparter i et advokatselskab. Et advokatselskab er pligtig og eneberettiget til i navnet at benytte ordene »advokataktieselskab«, »advokatanpartsselskab« eller »advokatkommanditaktieselskab« eller deraf dannede forkortelser. Uanset 1. og 2. pkt. må foreninger, interesseorganisationer og lignende som mandatar udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde.

Stk. 2. En advokat, der udøver virksomhed i et advokatselskab, eller en anden ansat i selskabet, der i medfør af stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter heri, hæfter personligt sammen med selskabet for ethvert krav, der er opstået som følge af vedkommendes bistand til en klient.

Stk. 3. Aktier eller anparter i et advokatselskab må, jf. dog stk. 8, kun ejes af:

- 1) advokater, der aktivt driver advokatvirksomhed i selskabet, i dets moderselskab eller dets datterselskab,
- 2) andre ansatte i selskabet, eller
- 3) et andet advokatselskab.

Gældende formulering

Stk. 4. Bestyrelsesmedlemmer, bortset fra medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet eller i dets moderselskab eller dets datterselskab. Medlemmer af direktionen i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform, herunder regler om afhændelse af en aktie eller anpart i tilfælde af en aktionærs eller anpartshavers dødsfald eller deponering af besiddelse.

Stk. 6. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der overtræder reglerne i stk. 1, 3 eller 4.

Stk. 7. I forskrifter, der udstedes i medfør af stk. 5, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i forskrifterne.

§ 126. En advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal herunder udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klienternes tarv tilsiger. Sagerne skal fremmes med fornøden hurtighed.

Stk. 2. En advokat må ikke kræve højere vederlag for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt.

Lovforslaget

Stk. 4. De personer, der er nævnt i stk. 3, nr. 2, må alene tilsammen eje under en tiendedel af aktierne eller anparterne i selskabet. Det er ikke tilladt i selskabets vedtægter eller ved aktionæroverenskomst at fastsætte bestemmelser, der begrænser aktieselskabslovens bestemmelser om indløsning af aktier. Endvidere er det ikke tilladt i advokatselskaber at have forskellige aktie- eller anpartsclasser.

Stk. 5. De personer, der er nævnt i stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, skal bestå en prøve i de regler, der er af særlig betydning for advokaterhvervet. Justitsministeren fastsætter nærmere regler herom. Advokatsamfundet forestår afholdelsen af prøven.

Stk. 6. Klager over de personer, der er nævnt i stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan indbringes for Advokatnævnet i overensstemmelse med reglerne i kapitel 15 a og 15 b.

Stk. 7. Bestyrelsesmedlemmer, bortset fra medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet eller i dets moderselskab eller dets datterselskab. Medlemmer af direktionen i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet.

Stk. 8. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform, herunder regler om omdannelse af et advokatselskab til andet formål og regler om afhændelse af aktier og anparter.

Stk. 9. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der overtræder stk. 1, 3, 4 og 7.

Stk. 10. I forskrifter, der udstedes i medfør af stk. 5 og 8, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i forskrifterne.«

Gældende formulering

Stk. 3. En advokat skal medvirke til, at en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten, kan deltage i den teoretiske efteruddannelse, som er fastsat i medfør af § 119, stk. 6. Advokaten skal endvidere afholde udgifterne til efteruddannelsen.

Stk. 4. En advokat må ikke uden for sin advokatvirksomhed i forretningsforhold eller i andre forhold af økonomisk art udvise en adfærd, der er uværdig for en advokat.

§ 127 a. §§ 125-127 gælder også for advokatselskaber.

§ 129. Borgerlig straffelovs §§ 144, 150-152 og 154-157 finder tilsvarende anvendelse på advokater og deres autoriserede fuldmægtige.

§ 132. Enhver advokat har møderet for byret og for Sø- og Handelsretten i sager, der i medfør af reglerne i kapitel 21 behandles ved byret, samt for Den Særlige Klageret.

§ 133. En advokat har møderet for landsret og i alle sager for Sø- og Handelsretten, når advokaten har bestået en prøve i procedure.

Lovforslaget

11. § 126, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. En advokat skal medvirke til, at en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten, kan deltage i den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling, jf. § 119, stk. 2, nr. 5. Advokaten skal afholde udgifterne til den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling.«

12. I § 126 indsættes som *stk. 5*:

»Stk. 5. Enhver advokat og advokatfuldmægtig skal løbende deltage i efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet. En advokat skal afholde udgifterne hertil for en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.«

13. I § 127 a indsættes som *stk. 2*:

»Stk. 2. § 126, stk. 1, 2 og 4, samt § 127 gælder også for de ansatte i et advokatselskab, som ejer aktier eller anpartar i advokatselskabet, jf. § 124, stk. 3, nr. 2.«

14. § 129 affattes således:

»§ 129. Straffelovens §§ 144, 150-152 og 155-157 finder tilsvarende anvendelse på advokater samt deres autoriserede fuldmægtige, partnere, personale og andre, som i øvrigt beskæftiges i advokatvirksomheden.«

15. § 132 affattes således:

»§ 132. Enhver advokat har møderet for byret, for Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4, og for Den Særlige Klageret.«

Bilag til f. t. l. vedr. retsplejeloven

Gældende formulering

Stk. 2. Prøven kan foruden af advokater aflægges af autoriserede advokatfuldmægtige, der i medfør af § 136, stk. 4, kan give møde for landsretten.

Stk. 3. Prøven kan aflægges for landsretterne og Sø- og Handelsretten.

Stk. 4. Prøven består i, at den pågældende udfører to retssager, der slutter med mundtlig hovedforhandling. En sag kan kun danne grundlag for prøven, såfremt vedkommende ret finder den egnet hertil.

Stk. 5. Prøven er bestået, når de retter, hvor sagerne er udført, finder udførelsen tilfredsstillende. Vedkommende ret kan dog ud fra den første sags karakter og udførelsen heraf erklære prøven for bestået alene på grundlag af denne sag. Den anden sag skal udføres senest 5 år efter udførelsen af den første sag, medmindre den ret, hvor den anden sag udføres, meddeler undtagelse herfra.

Stk. 6. Der er ikke adgang til at indstille sig til prøven mere end to gange.

§ 135. Enhver advokat kan have en eller to autoriserede fuldmægtige, der skal have juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Autorisationen meddeles af præsidenten i den byretskreds, hvor vedkommende advokat har kontor. På Bornholm meddeles autorisationen af dommeren. Bestemmelsen i § 121 gælder tilsvarende.

Lovforslaget

16. § 133, stk. 3-5, affattes således:

»*Stk. 3.* Prøven består i, at den pågældende udfører to retssager, der afsluttes med mundtlig hovedforhandling.

Stk. 4. Den ene retssag kan være en byretssag, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 2, nr. 5. I så fald skal dette være en sag med kollegial behandling, eller en sag hvor der medvirker sagkyndige dommere. Den anden retssag skal aflægges for en af landsretterne eller for Sø- og Handelsretten. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder sagen egnet hertil.

Stk. 5. Prøven er bestået, når de retter, hvor sagerne er udført, finder udførelsen tilfredsstillende. Vedkommende landsret eller Sø- og Handelsretten kan dog, hvis sagen er udført for landsretten eller Sø- og Handelsretten, ud fra den første sags karakter og udførelsen heraf erklære prøven for bestået alene på grundlag af denne sag. Den anden sag skal udføres senest 5 år efter udførelsen af den første sag, medmindre den ret, hvor den anden sag udføres, meddeler undtagelse herfra.«

17. § 135, stk. 1, affattes således:

»Enhver advokat kan have en eller to autoriserede fuldmægtige, der skal have bestået dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, jf. dog § 135 a, stk. 1.«

*Gældende formulering**Lovforslaget***18.** Efter § 135 indsættes:

»§ 135 a. Justitsministeren kan for personer, der i en af Den Europæiske Unions medlemsstater eller i et land, hvormed Fællesskabet har indgået aftale, har bestået en juridisk kandidateksamen, der i niveau svarer til den danske juridiske bachelor- og kandidateksamen, fastsætte en prøvetid som betingelse for ansøgerens autorisation som advokatfuldmægtig med henblik på at sikre, at ansøgeren har det fornødne kendskab til dansk procesret samt behersker det danske sprog på et sådant niveau, at ansøgeren kan gennemføre en hovedforhandling på forsvarlig vis. Det samme gælder for personer, der i en af Den Europæiske Unions medlemsstater eller i et land, hvormed Fællesskabet har indgået aftale, har bestået en juridisk bacheloreksamen og i Danmark har bestået en juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Justitsministeren kan i øvrigt i det omfang, det er nødvendigt til opfyldelse af Danmarks EU-retlige forpligtelser, fritage fra kravet om, at ansøgeren skal have bestået en dansk juridisk bachelor- eller kandidateksamen, herunder fastsætte en prøvetid som betingelse herfor.«

§ 136. Under retssager kan en advokat kun give møde ved en anden, såfremt denne er advokat og berettiget til at give møde for vedkommende ret eller dette følger af stk. 2-8.

Stk. 2. Uden for mundtlig forhandling i retssager kan en advokat give møde for enhver ret ved sin autoriserede fuldmægtig eller en anden advokat.

Stk. 3. Ved mundtlig forhandling for byret og for Sø- og Handelsretten i sager, der i medfør af reglerne i kapitel 21 behandles ved byret, kan en advokat give møde ved sin autoriserede fuldmægtig.

19. § 136, *stk. 3*, affattes således:

»*Stk. 3.* Ved mundtlig forhandling for byret og for Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4, kan en advokat give møde ved sin autoriserede fuldmægtig.«

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 4. Ved mundtlig forhandling for landsretten og i alle sager for Sø- og Handelsretten kan en advokat med møderet for landsret give møde ved sin autoriserede fuldmægtig, såfremt der fremlægges dokumentation for, at den pågældende er advokat eller i mindst 2 år har været i en virksomhed, som er nævnt i § 119, stk. 3. Fuldmægtigens adgang til at procedere for landsretten gælder dog kun for et tidsrum af 2 år fra den første procedure. Når det findes rimeligt, kan den landsret, i hvis kreds fuldmægtigen er autoriseret, forlænge dette tidsrum.

Stk. 5. Oplysning om adgangen til at procedere efter stk. 4 og om forlængelse heraf påtegnes fuldmægtigens autorisation af landsrettens præsident. En ny autorisation skal indeholde oplysning om procedureadgangen og en eventuel forlængelse heraf.

Stk. 6. En advokat kan under mundtlig forhandling ved alle retter ved enhver uberygtet person fremsætte og begrunde anmodning om sagens udsættelse på grund af forhold, hvorved advokaten selv hindres i at give møde.

Stk. 7. Uden for mundtlig forhandling i retssager kan en advokat endvidere give møde ved enhver uberygtet person, der er fyldt 18 år, med angivelse af lovligt forfald. Retten og modparten kan kræve bevis for det lovlige forfald.

Stk. 8. Under fagedforretninger kan advokater give møde ved enhver uberygtet person, der er fyldt 18 år, medmindre der i mødet skal foregå forhandling om en tvist eller fagedretten i øvrigt finder sådant møde uhensigtsmæssigt.

§ 143. Alle advokater er medlemmer af Det Danske Advokatsamfund.

Stk. 2. Advokatsamfundets bestyrelse, der benævnes Advokatrådet, fører tilsyn med advokaterne og deres autoriserede fuldmægtige. Finder rådet, at en advokat ikke har handlet i overensstemmelse med de pligter, stillingen medfører, kan det indklage den pågældende for Advokaternævnet. 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124.

20. § 143, stk. 1, affattes således:

»Det Danske Advokatsamfund udgøres af alle danske advokater.«

Gældende formulering

Stk. 3. Advokatsamfundet opdeles i et antal advokatkrede. Advokatkredsens bestyrelser består Advokatrådet.

Stk. 4. Advokatsamfundet fastsætter regler om sin organisation og virksomhed i en vedtægt, der skal godkendes af justitsministeren.

Lovforslaget

21. I § 143 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Advokatrådet kan træffe bestemmelse om, at en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, skal indkaldes til en samtale med kredsbestyrelsen i en af de advokatkrede, som grænser op til den kreds, hvor advokaten eller den ovennævnte person har sin virksomhed, hvis det må antages, at advokaten eller den ovennævnte person groft eller gentagne gange har tilsidesat de pligter, som stillingen medfører. Advokatrådet kan endvidere i sager, hvor en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, er under mistanke for at have begået overtrædelser, der kan føre til frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed eller retten til at eje aktier eller anpartar i et advokatselskab, bestemme, at der skal iværksættes et kollegialt tilsyn med advokaten eller den ovennævnte person.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

22. § 144 affattes således:

§ 144. Advokatsamfundet opretter et Advokatnævn. Advokatnævnet består af en formand og 2 næstformænd, der alle skal være dommere, samt af 15 andre medlemmer. Formanden og næstformændene udpeges af Højesterets præsident. Af de øvrige medlemmer udpeges 6, der ikke må være advokater, af justitsministeren, medens 9 vælges af Advokatsamfundet blandt advokater, der ikke er medlemmer af Advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere herfor udpeges for 4 år ad gangen.

Stk. 2. Ved nævnets behandling af en sag skal deltage et eller flere medlemmer af formandskabet, et eller flere af de medlemmer, der er udpeget af justitsministeren, og et antal advokater, der svarer til antallet af deltagende medlemmer af formandskabet og øvrige medlemmer.

»**§ 144.** Advokatsamfundet opretter et Advokatnævn. Advokatnævnet består af en formand og 2 næstformænd, der alle skal være dommere, samt af 18 andre medlemmer. Formanden og næstformændene udpeges af Højesterets præsident. Af de øvrige medlemmer vælges 9 af Advokatsamfundet blandt advokater, der ikke er medlemmer af Advokatrådet, og 9, der ikke må være advokater, udpeges af justitsministeren. Justitsministerens udpegning af medlemmer samt stedfortrædere herfor sker efter indstilling fra sådanne myndigheder, organisationer og lignende, at det sikres, at der til nævnet udpeges medlemmer og stedfortrædere herfor, der har kendskab til både private klienters, erhvervsklienters og offentlige klienters interesser. Medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges for en periode af 6 år. Der er ikke mulighed for genudpegning.

Stk. 2. Ved nævnets behandling af en sag skal deltage et eller flere medlemmer af formandskabet, et eller flere af de medlemmer, der er udpeget af justitsministeren, og et antal advokater, der svarer til antallet af de medlemmer, der er udpeget af justitsministeren.

Gældende formulering

Stk. 3. Advokatnævnet bistås ved sagernes forberedelse af advokatkredsens bestyrelser.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om Advokatnævnets virksomhed, herunder om nævnets virksomhed i afdelinger og formandens og næstformændenes adgang til at afgøre sager.

§ 145. Ved behandlingen af sager, hvor kredsbestyrelserne skal bistå Advokatnævnet, og sager efter § 146 om klager over vederlag tiltrædes bestyrelserne hver af et medlem, der ikke er advokat. Virker en kredsbestyrelse i flere afdelinger, tiltrædes kredsbestyrelsen dog af ét medlem for hver afdeling. Disse medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges af justitsministeren for 4 år ad gangen efter indstilling fra KL (Kommunernes Landsforening). Justitsministeren kan fastsætte regler om indstilling fra kommuner, der ikke er medlemmer af KL (Kommunernes Landsforening).

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om kredsbestyrelsernes behandling af sager, hvor de skal bistå Advokatnævnet, samt sager om klager over vederlag, herunder om kredsbestyrelsernes adgang til at henvise sager til Advokatnævnet.

§ 146. Klager over vederlag, som en advokat eller et advokatselskab har forlangt for sit arbejde, kan af den, som har retlig interesse heri, indbringes for bestyrelsen i den advokatkreds, hvor advokaten eller advokatselskabet har sit kontor. Kredsbestyrelsen kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde.

Lovforslaget

Stk. 3. Advokatnævnet kan ved sagernes forberedelse lade sig bistå af advokatkredsens bestyrelser.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om Advokatnævnets virksomhed, herunder om nævnets virksomhed i afdelinger. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om betaling af udgifter til honorarer m.v. til advokater, der udpeges som anklager, forsvarer eller til at varetage klagerens interesser i disciplinærsager.«

23. I § 145, *stk. 1*, udgår »og sager efter § 146 om klager over vederlag«.

24. § 145, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Justitsministeren fastsætter nærmere regler om kredsbestyrelsernes behandling af sager, hvor de skal bistå Advokatnævnet, samt kredsbestyrelsernes afholdelse af de samtaler, som er nævnt i § 143, *stk. 3*.«

25. § 146 affattes således:

»§ 146. Klager over vederlag, som en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, *stk. 3*, nr. 2, og som ejer aktier eller anparten i et advokatselskab, har forlangt for sit arbejde, kan af den, som har retlig interesse heri, indbringes for Advokatnævnet. Nævnet kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde.

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 147. Kredsbestyrelsens afgørelse kan indbringes for Advokatnævnet af hver af parterne samt af Advokatrådet.

Stk. 2. Klager skal være indgivet til nævnet inden 4 uger efter, at kredsbestyrelsens afgørelse er meddelt parterne. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Stk. 3. Advokatnævnet kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde. Nævnets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 147 a. Så længe en sag behandles af en kredsbestyrelse eller Advokatnævnet, kan klagesagens parter ikke anlægge sag ved domstolene om de spørgsmål, der er omfattet af klagen. Når fristen for indbringelse af kredsbestyrelsens afgørelse er udløbet, uden at afgørelsen er indbragt for Advokatnævnet, eller Advokatnævnet har truffet afgørelse, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene.

§ 147 b. Klager over, at en advokat eller et advokatselskab har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller af forskrifter fastsat i medfør af denne lov, kan indbringes for Advokatnævnet.

Stk. 2. Klager skal indgives inden 6 måneder efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Stk. 2. Klager skal indgives inden et år efter, at klageren er blevet bekendt med kravet om vederlag. Fristen regnes fra den endelige afregning af den pågældende sag. Advokatnævnet kan behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

Stk. 3. Advokatnævnets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«

26. § 147 ophæves.

27. § 147 a affattes således:

»§ 147 a. Så længe en sag behandles af Advokatnævnet, kan klagesagens parter ikke anlægge sag ved domstolene om de spørgsmål, der er omfattet af klagen. Når Advokatnævnet har truffet afgørelse, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene.«

28. I § 147 b, stk. 1, ændres »en advokat eller et advokatselskab« til: »en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab«.

29. I § 147 b, stk. 2, ændres »6 måneder« til: »1 år«.

Gældende formulering

Stk. 3. Advokatnævnet kan afvise at behandle klager fra personer, der ikke har retlig interesse i det forhold, klagen angår, samt klager, der på forhånd må skønnes åbenbart grundløse.

Stk. 4. Advokatnævnet kan lade parter og vidner afhøre ved byretten på det sted, hvor de bor.

§ 147 c. Finder Advokatnævnet, at en advokat eller et advokatselskab har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan det tildele advokaten eller advokatselskabet en advarsel eller irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 200.000 kr.

Stk. 2. Advokatnævnet kan under anvendelse af tvangsbøder pålægge en advokat eller et advokatselskab at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. Nævnet kan endvidere, såfremt det skønnes fornødent, fratage advokaten en sag og lade en anden advokat, der er godkendt af klienten, færdiggøre den.

Stk. 3. Har en advokat gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, kan Advokatnævnet frakende advokaten retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed. Frakendelsen kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre. Bestemmelsen i § 142 gælder tilsvarende.

Lovforslaget

30. § 147 c, stk. 1 og 2, affattes således:

»Finder Advokatnævnet, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan nævnet tildele advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 300.000 kr.

Stk. 2. Advokatnævnet kan under anvendelse af tvangsbøder pålægge en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. Nævnet kan endvidere, hvis det skønnes fornødent, fratage advokaten eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en sag og lade en anden af klienten godkendt advokat eller person, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, færdiggøre den.«

Gældende formulering

Stk. 4. Nævnets afgørelser, der ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, skal indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og fristen herfor.

Stk. 5. Advokatnævnet sender meddelelse om en afgørelse til klageren, advokaten, advokatselskabet, Advokatrådet og Justitsministeriet. Nævnet kan offentliggøre afgørelsen.

§ 147 d. Advokatnævnets afgørelse efter § 147 c, stk. 1 og 2, kan indbringes for retten af advokaten eller advokatselskabet. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Stk. 2. Indbringelse skal ske inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Sagsanlæg har opsættende virkning for så vidt angår afgørelser, der er truffet i medfør af § 147 c, stk. 1.

Stk. 3. Afgørelsen indbringes ved, at advokaten eller advokatselskabet anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten eller advokatselskabet har kontor.

§ 147 e. Advokaten kan forlange en afgørelse efter § 147 c, stk. 3, indbragt for retten. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Lovforslaget

31. I § 147 c, indsættes efter stk. 3, som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Har en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af de regler, som regulerer advokaterhvervet, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil overholde disse regler, kan Advokatnævnet frakende vedkommende retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at eje aktier eller anparter i et advokatselskab. Frakendelse kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

32. I § 147 c, stk. 5, der bliver stk. 6, indsættes efter »advokatselskabet,«: »personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab,«.

33. I § 147 d, stk. 1 og 3, ændres »advokaten eller advokatselskabet« til: »advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab,«

34. § 147 e affattes således:

»**§ 147 e.** Advokaten eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan forlange en afgørelse efter § 147 c, stk. 3 eller stk. 4, indbragt for retten. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Bilag til f. t. l. vedr. retsplejeloven

Gældende formulering

Stk. 2. Anmodning om sagsanlæg skal fremsættes over for justitsministeren inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Justitsministeren anlægger herefter sag mod advokaten i den borgerlige retsplejes former.

Stk. 3. Anmodning om sagsanlæg har opsættende virkning, men retten kan, hvis Advokatnævnet har frakendt advokaten retten til at udøve advokatvirksomhed, ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve sådan virksomhed, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

§ 260. Enhver kan både som sagsøger og som sagvolder lade møde i retten for sig ved en efter nedenstående regler berettiget rettergangsfuldmægtig.

Stk. 2. Advokater er eneberettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parterne; dog kan der mødes af værger for personer, der er umyndige, under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, ved ægtefælle, beslægtede og besvogrede i anden grad af sidelinjen eller nærmere, ved personer, der hører til samme husstand som parten, samt ved personer, der står i fast tjenesteforhold til parten, således at de er antagne af ham for ikke kortere tid end en måned og – når parten ikke selv er advokat – ikke med det særlige hverv for øje at møde for retten.

Stk. 3. Den, der foregiver at stå i et af de ovennævnte forhold til parten, må være rede til at føre bevis herfor, når det af retten eller modparten forlanges; dog kan retten undtagelsesvis tilstå en passende udsættelse hertil.

Lovforslaget

Stk. 2. Anmodning om sagsanlæg skal fremsættes over for justitsministeren inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Justitsministeren anlægger herefter sag i den borgerlige retsplejes former mod advokaten eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anpart i et advokatselskab.

Stk. 3. Anmodning om sagsanlæg har opsættende virkning, men retten kan, hvis Advokatnævnet har frakendt advokaten retten til at udøve advokatvirksomhed eller personen, der i medfør af § 124, stk. 3, nr. 2, ejer aktier eller anpart i et advokatselskab, retten til at eje aktier eller anpart i et advokatselskab, ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve sådan virksomhed, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.«

35. § 260 affattes således:

»**§ 260.** En part kan lade en anden møde for sig i retten efter nedenstående regler i stk. 2-9 om rettergangsfuldmægtige.

Stk. 2. Advokater er eneberettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parterne, medmindre andet følger af stk. 3, 5, 6, 8 og 9.

Stk. 3. Der kan dog mødes for en part i retten ved personer, der er

- 1) væрге for en part, der er umyndig, under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7,

Gældende formulering

Stk. 4. Når det under hensyn til sagens karakter og øvrige omstændigheder findes forsvarligt, kan retten tillade, at der mødes ved advokat fra andet nordisk land.

Stk. 5. Endvidere er det under skiftebehandling tilladt at lade møde for sig også ved andre end de foran nævnte personer, og det samme gælder under fogedforretninger, derunder auktionsforretninger, for dens vedkommende, imod hvem retshandlingen er rettet, og under sidstnævnte forretninger for de bydendes vedkommende, alt for så vidt ikke fremsatte påstande eller indsigelser foranlediger forhandling for vedkommende ret, jf. dog § 495, stk. 2.

Stk. 6. Såfremt en part godtgør, at det ikke har været ham muligt at antage en advokat til at udføre en retssag, kan retten beskikke ham en advokat. Beskikkelsen sker på betingelse af, at parten erklærer sig villig til at godtgøre statskassen udgifterne herved og efter rettens bestemmelse stiller sikkerhed for disse udgifter. Retten pålægger samtidig med sagens afslutning parten at erstatte statskassen dennes udgifter i forbindelse med beskikkelsen.

Lovforslaget

- 2) beslægtet eller besvogret med en part i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søskendebørn eller er partens ægtefælle, adoptiv- eller plejeforælder, adoptiv- eller plejebarn,
- 3) hører til samme husstand som parten, samt ved
- 4) personer, der er ansat hos parten for et tidsrum, der ikke er kortere end en måned, og – når parten ikke selv er advokat – ikke med det særlige formål at møde i retten.

Stk. 4. Personer omfattet af stk. 3 skal kunne føre bevis for deres tilknytning til parten, når retten eller modparten forlanger det. Retten kan undtagelsesvis tillade en passende udsættelse hertil.

Stk. 5. En part kan i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a, i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 samt under udlægsforretninger i fogedretten møde i retten ved andre end de personer, der er nævnt i stk. 2 og 3.

Stk. 6. Justitsministeren kan tillade, at ansatte i foreninger, interesseorganisationer og lignende, der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, kan møde for en part i byretten i retssager vedrørende løn- og ansættelsesforhold, som foreningerne, interesseorganisationerne og lignende som mandatar udfører for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde. Det er en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, jf. dog § 135 a, stk. 2.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om ordningen i stk. 6.

Stk. 8. Når det under hensyn til sagens karakter og øvrige omstændigheder findes forsvarligt, kan retten tillade, at der mødes ved advokat fra andet nordisk land.

Gældende formulering

Lovforslaget

Stk. 9. Under skiftebehandlinger er det tilladt at lade møde for sig ved andre end de personer, der er nævnt i stk. 2 og 3. Det samme gælder under fogedforretninger, herunder auktionsforretninger, for den, imod hvem retshandlingen er rettet, og under auktionsforretninger for dem, der afgiver bud under auktionen. 1. og 2. pkt. finder dog ikke anvendelse, hvis der under retsmødet skal foregå forhandling om en tvist, jf. dog § 495, stk. 2.

Stk. 10. Hvis en part godtgør, at det ikke har været muligt for vedkommende at antage en advokat til at udføre en retssag, kan retten beskikke den pågældende en advokat. Beskikkelsen sker på betingelse af, at parten erklærer sig villig til at godtgøre statskassen udgifterne herved og efter rettens bestemmelse stiller sikkerhed for disse udgifter. Retten pålægger samtidig med sagens afslutning parten at erstatte statskassen dennes udgifter i forbindelse med beskikkelsen.«

36. Efter § 267 indsættes i *kapitel 25*:

»§ 267 a. Den, som uden at være omfattet af § 260, stk. 2, 3 6, 8 og 9, samt § 136, stk. 8, i medfør af § 260, stk. 5, repræsenterer en part i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a, i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 samt under udlægsforretninger i fogedretten, skal udvise en adfærd, som er i overensstemmelse med god skik for rettergangsfuldmægtige. Rettergangsfuldmægtigen skal udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsiger. Sagen skal fremmes med den fornødne hurtighed.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om god skik for rettergangsfuldmægtige.

§ 267 b. Justitsministeren påser, at rettergangsfuldmægtige overholder reglerne om god skik i § 267 a og forskrifter udstedt i medfør heraf på grundlag af indberetning fra retterne og klage fra klienter eller andre, der har en retlig interesse heri.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 267 c. Justitsministeren kan tildele en rettergangsfuldmægtig en irettesættelse i mindre grove eller enkeltstående tilfælde af overtrædelse af reglerne om god skik for rettergangsfuldmægtige. Har en rettergangsfuldmægtig gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af reglerne om god skik for rettergangsfuldmægtige, og giver de udviste forhold grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil overholde reglerne om god skik for rettergangsfuldmægtige, kan justitsministeren fratage rettergangsfuldmægtigen retten til at udføre sager for andre ved domstolene. Fratagelsen kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre.

Stk. 2. Justitsministerens afgørelse skal indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og om fristen herfor.

Stk. 3. Rettergangsfuldmægtigen kan forlange en afgørelse efter stk. 1 om fratagelse af retten til at udføre sager for andre ved domstolene indbragt for retten. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Stk. 4. Anmodning om sagsanlæg skal fremsættes over for justitsministeren inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Justitsministeren anlægger herefter sag mod rettergangsfuldmægtigen i den borgerlige retsplejes former.

Stk. 5. Anmodning om sagsanlæg har opsættende virkning, men retten kan, hvis justitsministeren har frataget rettergangsfuldmægtigen retten til at udføre sager for andre ved domstolene, ved kendelse udelukke den pågældende fra at udføre sager for andre ved domstolene, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

§ 267 d. Justitsministeren kan til enhver tid ophæve en fratagelse efter § 267 c, stk. 1.

Stk. 2. Er fratagelsen sket indtil videre, og aflslår justitsministeren en ansøgning om ophævelse af fratagelsen, kan den pågældende forlange spørgsmålet indbragt for retten, hvis der er forløbet 5 år efter fratagelsen. Sagen anlægges af justitsministeren i den borgerlige retsplejes former.

Gældende formulering

§ 361. Anmoder en forbruger om, at en sag, der kan indbringes for Forbrugerklagenævnet eller et klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender, må blive behandlet ved det pågældende nævn, hæver retten sagen og sender den til nævnet. Dette gælder dog ikke, hvis det må anses for åbenbart, at der ikke kan gives forbrugeren medhold i klagen, eller hvis sagen ikke skønnes egnet til behandling ved nævnet.

Stk. 2. Anmodning om nævnsbehandling efter stk. 1 skal fremsættes senest i det forberedende møde, jf. § 353, eller, hvis et sådant møde ikke afholdes, senest 4 uger efter rettens meddelelse om, at der ikke skal holdes et forberedende møde. Anmodningen kan fremsættes mundtligt til retsbogen. Retten kan, hvis særlige omstændigheder taler derfor, tage hensyn til en anmodning, der fremsættes senere end angivet i 1. pkt., men inden hovedforhandlingens begyndelse.

Stk. 3. Forbrugeren skal gøres bekendt med muligheden for nævnsbehandling.

Stk. 4. Anlægger en af parterne på ny retssag, efter at nævnet har afsluttet behandlingen af sagen, anses sagen i henseende til beregning af procesrente, afbrydelse af frister for sagsanlæg og afbrydelse af forældelse for anlagt ved det oprindelige sagsanlæg, medmindre den pågældende part ikke har fremmet sagen behørigt.

Stk. 5. Reglerne i stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse i en sag om en advokats vederlag, hvis den anden part anmoder om, at sagen behandles ved kredsbestyrelsen i vedkommende advokat-kreds, jf. § 146. Sagen kan dog først på ny indbringes for retten, når fristen for indbringelse af kredsbestyrelsens afgørelse er udløbet, uden at afgørelsen er indbragt for Advokatnævnet, eller Advokatnævnet har afsluttet behandlingen af sagen.

Lovforslaget

Stk. 3. Godkender retten justitsministerens afgørelse, kan spørgsmålet først på ny indbringes for retten, når der er forløbet 2 år efter rettens afgørelse.«

37. § 361, stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Reglerne i stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse i en sag om vederlag til en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, hvis den anden part anmoder om, at sagen behandles ved Advokatnævnet, jf. § 146. Sagen kan dog først på ny indbringes for retten, når Advokatnævnet har afsluttet behandlingen af sagen.«

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2008, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Retsplejelovens § 144, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 22, træder i kraft den 1. juli 2007.

§ 3

Stk. 1. De hidtil gældende regler om gennemførelsen af en teoretisk efteruddannelse på områder af særlig betydning for advokater som betingelse for at få beskikkelse som advokat finder anvendelse for personer, der inden lovens ikrafttræden er påbegyndt eller har gennemført denne efteruddannelse. Disse personer kan således beskikkes som advokat, uanset at de ikke opfylder betingelsen i retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 5, herunder om en praktisk prøve i retssagsbehandling, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3. Det er en forudsætning, at efteruddannelsen er afsluttet senest den 31. december 2009, og at eksamen er bestået senest den 31. januar 2011.

Stk. 2. Personer, der har bestået juridisk kandidateksamen før den 1. januar 1997, kan beskikkes som advokat, uanset at de ikke opfylder betingelsen i retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 5, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3.

Stk. 3. Retsplejelovens § 123, stk. 1, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 9, finder ikke anvendelse for advokater, der inden lovens ikrafttræden er indtrådt i et fællesskab af advokater eller har erhvervet aktier eller anparter i et advokatselskab.

Stk. 4. Retsplejelovens § 126, stk. 5, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 12, finder ikke anvendelse for autoriserede advokatfuldmægtige, der er tilmeldt den hidtil gældende teoretiske efteruddannelse på områder af særlig betydning for advokater som betingelse for at få beskikkelse som advokat. Dette gælder dog kun indtil, fuldmægtigene har gennemført den hidtil gældende efteruddannelses teoretiske kurser.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 5. En advokat eller en autoriseret fuldmægtig, der inden lovens ikrafttræden er påbegyndt behandlingen af en retssag for Sø- og Handelsretten, kan færdiggøre behandlingen af denne sag, uanset bestemmelsen i retsplejelovens § 132 eller § 136, stk. 3, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 15 og 19.

Stk. 6. Klager over vederlag, som en advokat eller et advokatselskab har forlangt for sit arbejde, der er indgivet inden lovens ikrafttræden, færdigbehandles efter de hidtil gældende regler i retsplejelovens kapitel 15 a.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Til lovforslag nr. L 163. Skriftlig fremsættelse (28. februar 2007)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Revision af regler om advokaters virksomhed).
(Lovforslag nr. L 163).

Formålet med lovforslaget er at skabe en mere tidssvarende regulering af advokaters forhold, at styrke borgernes retssikkerhed og at skabe øget konkurrence på advokatområdet.

Lovforslaget bygger i vidt omfang på overvejelserne i betænkning nr. 1479/2006 om retsplejelovens regler om advokater.

Det foreslås, at reguleringen af Advokatsamfundet ændres således, at Advokatsamfundet fremover ikke anses for en forening, men en ved lov oprettet og reguleret institution, som varetager en række samfundsmæssige og almennyttige opgaver, navnlig tilsyns- og disciplinærfunktionen i forhold til advokaterne.

Det foreslås endvidere, at reglerne om advokaters eneret til at møde som partsrepræsentant (procesfuldmægtig) i civile byretssager lempes således, at der indføres fri adgang til at møde som procesfuldmægtig i den forenklede inkasso-proces, i småsagsprocessen og under udlægsforretninger i fogedretten.

Lovforslaget indebærer, at tilsyns- og disciplinærsystemet vedrørende advokater ændres på en række punkter. Der stilles bl.a. forslag om en ændret sammensætning af Advokatnævnet, så

det sikres, at der er lige mange advokat-medlemmer og ikke-advokat-medlemmer i nævnet, indførelse af ensartede regler for behandlingen af salær- og adfærdsklager og en forhøjelse af bøderammen for overtrædelse af advokatpligterne.

Det foreslås desuden, at adgangskravene til advokatbranchen lempes på visse punkter.

Lovforslaget indeholder tillige forslag om, at en ansøger skal have bestået en praktisk prøve i retssagsbehandling for at opnå advokatbeskikelse, samt at alle advokater og advokatfuldmægtige skal deltage i årlig efteruddannelse. Reglerne om opnåelse af møderet for landsret foreslås ændret således, at den ene af de to prøvesager fremover kan være en byretssag.

Endvidere foreslås det, at andre end advokater fremover i et vist, begrænset omfang kan eje aktier eller anpartar i et advokatselskab. Advokatselskaber skal endvidere fremover kunne drives i kommanditaktieselskabsform eller i en holdingselskabsstruktur.

Endelig stilles der forslag om mindre ændringer af andre af retsplejelovens regler om advokater, bl.a. reglerne om tavshedspligt samt om, hvornår der kan gives dispensation til at forene udøvelsen af advokatvirksomhed med en stilling i det offentlige tjeneste.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.